

Projekt

z dnia 20 października 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY WIERZCHOWO**

z dnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, z późn. zm.) Rada Gminy Wierzchowo uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wierzchowo na lata 2026 – 2034, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wierzchowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

Przewodnicząca Rady Gminy

Jolanta Augustyniak

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY WIERZCHOWO

NA LATA 2026-2034

Wierzchowo, październik 2025

Zlecający:

Gmina Wierzchowo

ul. Długa 29

78-530 Wierzchowo

Wykonawca:

Izabela Wikar Konsulting

Słupnice 861

34-615 Słupnice

Spis treści

1. PODSTAWA PRAWNA	5
2. METODOLOGIA, PRZEBIEG PRAC I ŹRÓDŁA DANYCH	7
3. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ	10
3.1 POŁOŻENIE	10
3.2 STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I JEJ ZMIANY	10
3.3 SYTUACJA I TENDENCJE NA LOKALNYM RYNKU PRACY	16
3.4 SYTUACJA MIESZKANIOWA I INFRASTRUKTURA	22
3.5 SYTUACJA EDUKACYJNA	26
3.6 STAN OPIEKI ZDROWOTNEJ	30
3.7 CHARAKTERYSTYKA ŻYCIA KULTURALNEGO I SPORTU	31
3.8 STAN BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO	34
3.9 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	41
3.10 WARUNKI ŻYCIA I PROBLEMY SPOŁECZNE	51
3.11 STAN I MOŻLIWOŚCI POMOCY SPOŁECZNEJ	61
3.12 PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADAŃ - ANALIZA SWOT	70
4. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE	75
4.1 PODSTAWY TEORETYCZNE	75
4.2 MISJA I WIZJA	76
4.3 CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	77
5. REALIZACJA STRATEGII	80
5.1 DZIAŁANIA, ZAANGAŻOWANIE PODMIOTY I WSKAŹNIKI REALIZACJI	80
5.2 PROGNOZA ZMIAN	89
5.3 KOORDYNACJA	90
5.4 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	90
5.5 HARMONOGRAM	91
6. EWALUACJA I MONITORING	92
7. KORELACJA Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	94
7.1 DOKUMENTY NA POZIOMIE KRAJOWYM	94
7.2 DOKUMENTY NA POZIOMIE WOJEWÓDZKIM I POWIATOWYM	96
7.3 DOKUMENTY NA POZIOMIE LOKALNYM	98
8. SPIS TABEL	99
9. SPIS WYKRESÓW	101

10. SPIS RYSUNKÓW	104
--------------------------------	------------

1. Podstawa prawna

Działalność pomocy społecznej reguluje szereg aktów prawnych. Najważniejszy z nich to *Ustawa z dn. 12 marca 2004 o pomocy społecznej* (tj. Dz.U. 2025 poz. 1214 ze zm.). Określa ona zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej oraz zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Ustawa definiuje **pomoc społeczną** jako „instytucję polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości”¹. Według zapisów ustawy pomoc społeczna ma wspierać osoby i rodziny w tym, by mogły one zaspokajać swoje niezbędne potrzeby i żyć w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Ustawa o pomocy społecznej wymienia szereg powodów udzielania pomocy osobom i rodzinom w ramach pomocy społecznej, a te powody to: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, przemoc domowa, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudność w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 przesłanki obligatoryjnego udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm, narkomania, zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe, klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Ustawa o pomocy społecznej jest aktem prawnym który poleca gminie opracowywanie **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych**. W Rozdziale 2. Art. 16b. *Ustawy* wskazana jest niezbędna treść dla Strategii, na którą składają się:

¹ Ustawa z dn. 12 marca 2004 o pomocy społecznej (Dz.U. 2004 nr 64 poz. 593).

- diagnoza sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
- prognoza zmian w zakresie objętym strategią;
- określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - wskaźników realizacji działań.

Na mocy wskazanego aktu prawnego opracowanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym.

Konkretne aspekty pomocy społecznej, w szczególności kryteria, progi czy warunki realizacji określonych zadań i świadczeń pomocy społecznej, regulowane są w szeregu rozporządzeń, wśród których wymienić można m.in.:

- *Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 7 października 2005 r. w sprawie progu interwencji socjalnej (Dz.U. 2005 poz. 1762);*
- *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2024 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. 2024 poz. 1044);*
- *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu wspierania niektórych osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne (Dz.U. 2013 poz. 871);*
- *Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 lutego 2024 r. w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (Dz.U. 2024 poz. 169);*
- *Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni (Dz.U. 2018 poz. 896);*
- *Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz.U. 2024 poz. 816);*
- *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz.U. 2020 r. poz. 249);*

- *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej* (Dz.U. 2025 poz. 51);
- *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie* (Dz.U. 2012 poz. 954 ze zm.);
- *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 kwietnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy cudzoziemcom* (Dz.U. 2019 poz. 1946);
- *Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego* (Dz.U. 2021 poz. 893 ze zm.);
- *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego* (Dz.U. 2010 poz. 1439);
- *Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej* (Dz.U. 2025 poz. 1065)².

2. Metodologia, przebieg prac i źródła danych

Prace nad *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034* podzielono na dwa etapy – etap realizacji prac analityczno-diagnostycznych oraz etap opracowywania części strategicznej.

Prace analityczno-diagnostyczne koncentrowały się na opracowaniu diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej, problemów społecznych i wyzwań strategicznych w Gminie Wierzchowo. W toku prac wykorzystano szereg różnego rodzaju danych statystycznych, unaoczniających kondycję Gminy. Statystyki zaprezentowano z jednej strony w ujęciu dynamicznym (zmiany, trendy i dynamika w ostatnich latach), z drugiej – w ujęciu porównawczym (do ogółu kraju, województwa zachodniopomorskiego i powiatu drawskiego, a także innych zbliżonych wielkością populacji – ok. 3-4 tys. mieszkańców – i lokalizacją gmin wiejskich – Stara Dąbrowa w powiecie stargardzkim, Grzmiąca

² Akty prawne. Obowiązujące prawo – pomoc społeczna; Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej; <https://www.gov.pl/web/rodzina/akty>; dostęp: 21.08.2025.

w powiecie szczecineckim, Rąbino i Sławoborze w powiecie świdwińskim oraz Radowo Małe w powiecie łobeskim).

Źródła danych wykorzystane przy realizacji części analityczno-diagnostycznej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034* to:

- statystyki publiczne dostarczające informacji na temat stanu różnych aspektów życia społecznego, pochodzące przede wszystkim z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego;
- statystyki dostarczone przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie oraz pochodzące z gminnych dokumentów strategicznych i sprawozdawczych;
- wyniki badania ankietowego, w którym zdecydowało się udzielić odpowiedzi 134 mieszkańców Gminy.

Tabela 1. Struktura respondentów ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy Wierzchowo

Kryterium	Opcje	Liczba respondentów	Udział procentowy
Płeć	Kobieta	88	65,7%
	Mężczyzna	46	34,3%
Wiek	Poniżej 17 lat	7	5,2%
	18-25 lat	17	12,7%
	26-40 lat	50	37,3%
	41-59 lat	51	38,1%
	Powyżej 60 lat	9	6,7%

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Wierzchowo.

Wynikiem części analityczno-diagnostycznej była **diagnoza problemów społecznych** w Gminie Wierzchowo, dla której syntetycznym podsumowaniem stała się **analiza SWOT**, porządkująca potencjał Gminy w aspekcie mocnych i słabych stron – sił i słabości w zakresie analizowanych sfer społecznych, a także wskazująca szanse i zagrożenia w jej otoczeniu. Tę drugą część zrealizowano z wykorzystaniem założeń **analizy PEST** w podziale na zewnętrzne czynniki prawne, ekonomiczne, społeczne i technologiczne. Elementem diagnozy było także określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych oraz prognoza zmian w zakresie objętym strategią.

Diagnoza problemów społecznych stanowiła punkt wyjścia do opracowania **części strategicznej** niniejszego dokumentu. Ta realizowana była przy współpracy eksperta przedsiębiorstwa Izabela Wikar Konsulting i przedstawicieli Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie. Opracowano siatkę celów strategicznych i operacyjnych wraz z miernikami ich realizacji, a w dalszej kolejności działań, mających przybliżyć Gminę Wierzchowo do osiągnięcia pożądanego stanu w obszarze społecznym w 2034 roku. Ponadto określono źródła finansowania, harmonogram realizacji oraz sposób monitoringu i ewaluacji dokumentu.

3. Diagnoza sytuacji społecznej

3.1 Położenie

Gmina Wierzchowo jest gminą wiejską, usytuowaną w województwie zachodniopomorskim, w powiecie drawskim. Jej powierzchnia to 229 km². W skład gminy wchodzi 13 sołectw: Będlino, Garbowo, Nowe Laski, Osiek Drawski, Otrzep, Radomyśl, Sośnica, Świerczyna, Wielboki, Wierzchowo, Żabin, Żabinek i Żeńsko. Siedzibą gminy jest miejscowość Wierzchowo.

Pod względem geograficznym Gmina Wierzchowo położona jest w południowo-wschodniej części powiatu drawskiego, na Równinie Wałeckiej i Pojezierzu Wałeckim. Sąsiaduje z Gminami Czaplinek, Kalisz Pomorski i Złocieniec w powiecie drawskim oraz Mirosławiec i Wałcz w powiecie wałeckim. Położona jest na wschód od stolicy regionu - Szczecina. Na terenie Gminy Wierzchowo leżą jeziora Busko, Dramienko, Dolne, Górne, Małe Okrągłe, Prężno, Machlinko, Studnica i Studniczka.

Gminę przecina droga wojewódzka 177 łącząca Czaplinek w województwie zachodniopomorskim z Wieleniem w województwie wielkopolskim.

3.2 Struktura demograficzna i jej zmiany

Liczba ludności

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego **na koniec 2024 roku Gminę Wierzchowo zamieszkiwało 4 003 mieszkańców**, co stanowiło 0,2% populacji województwa zachodniopomorskiego i 7,6% populacji powiatu drawskiego. 48,9% mieszkańców Gminy stanowiły kobiety, a 51,1% - mężczyźni. Podobnie do pozostałych gmin o zbliżonej wielkości i lokalizacji Gmina Wierzchowo cechowała się **systematycznym, rocznym spadkiem wielkości populacji w ostatnich latach**.

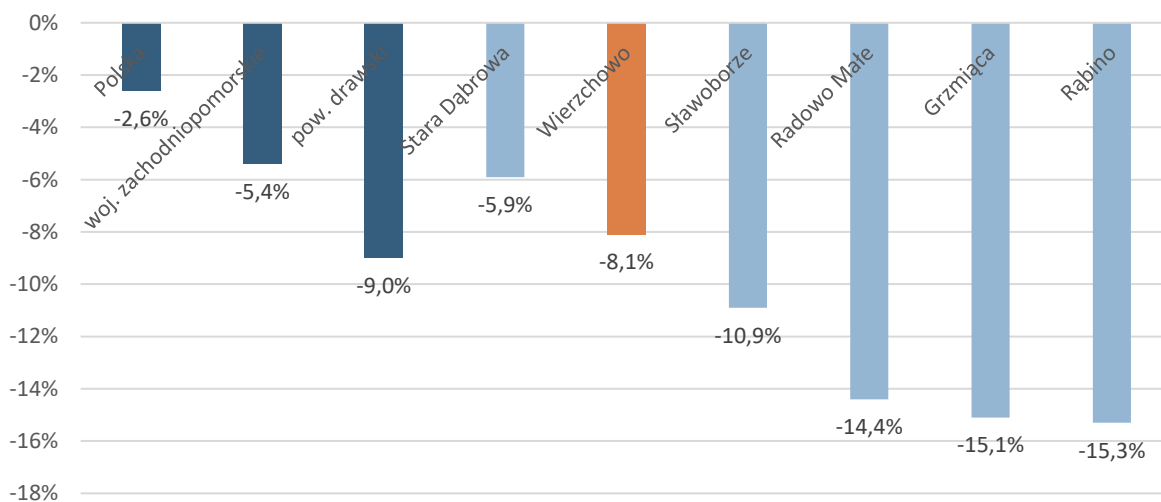
Tabela 2. Liczba ludności w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin w latach 2014-2024 [os.]

Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wierzchowo	4 358	4 353	4 343	4 311	4 305	4 243	4 135	4 086	4 072	4 025	4 003
Stara Dąbrowa	3 733	3 729	3 723	3 691	3 707	3 720	3 595	3 591	3 559	3 540	3 513
Grzmiąca	4 989	4 926	4 867	4 781	4 721	4 665	4 477	4 407	4 322	4 290	4 234
Rąbino	3 813	3 766	3 725	3 668	3 622	3 560	3 395	3 339	3 328	3 267	3 321
Sławoborze	4 246	4 173	4 132	4 090	4 052	3 994	3 938	3 887	3 824	3 802	3 783
Radowo Małe	3 677	3 694	3 659	3 661	3 621	3 592	3 337	3 288	3 244	3 188	3 148

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W ciągu dekady 2014-2024 liczba ludności Gminy Wierzchowo zmalała o ponad 300 osób, co w ujęciu procentowym wynosi 8,1%. W badanym okresie obserwowana jest także tendencja spadkowa liczby ludności w całym kraju (-2,6%), województwie zachodniopomorskim (-5,4%) czy powiecie drawskim (-9,0%). Spadek populacji w Gminie Wierzchowo jest mniejszy niż w powiecie i w relacji z innymi porównywalnymi gminami województwa zachodniopomorskiego. **Nadal jednak oznacza pogarszającą się sytuację demograficzną.**

Wykres 1. Zmiana liczby ludności w latach 2014-2024 w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju [%]

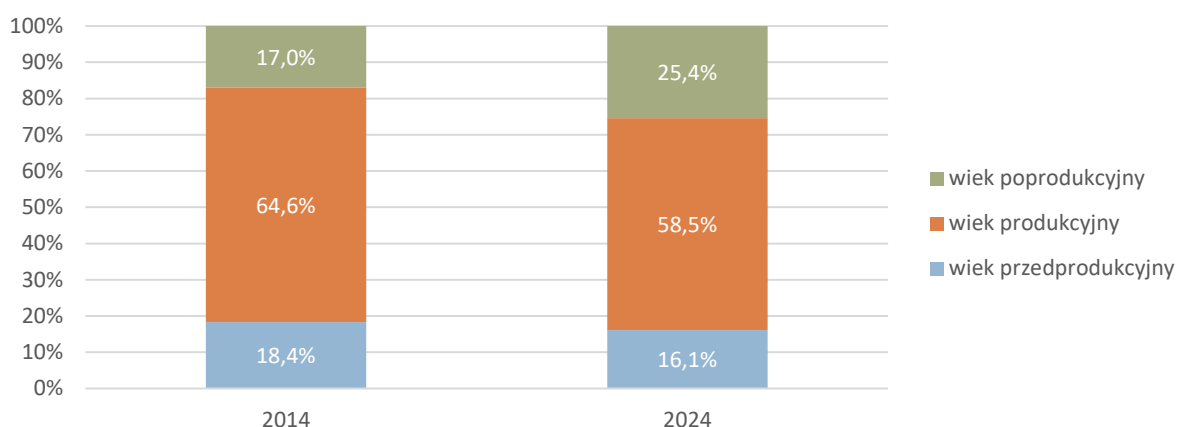

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Struktura ludności według wieku

W 2024 roku 58,5% mieszkańców Gminy Wierzychowo było osobami w wieku produkcyjnym (dla mężczyzn to wiek 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat). W 2014 roku ten odsetek wynosił 64,6%. W ostatnich latach wzrósł udział osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności – z 17,0% w 2014 roku do 25,4% w 2024 roku, a udział osób w wieku przedprodukcyjnym zmalał – z 18,4% w 2014 roku do 16,1% w roku 2024. Można zatem obserwować w Gminie Wierzychowo charakterystyczny dla całego kraju **trend zwiększania się udziału osób starszych w strukturze ludności**, co dodatkowo pogarsza sytuację demograficzną analizowanej jednostki i rodzi szereg wyzwań dla systemu pomocy społecznej.

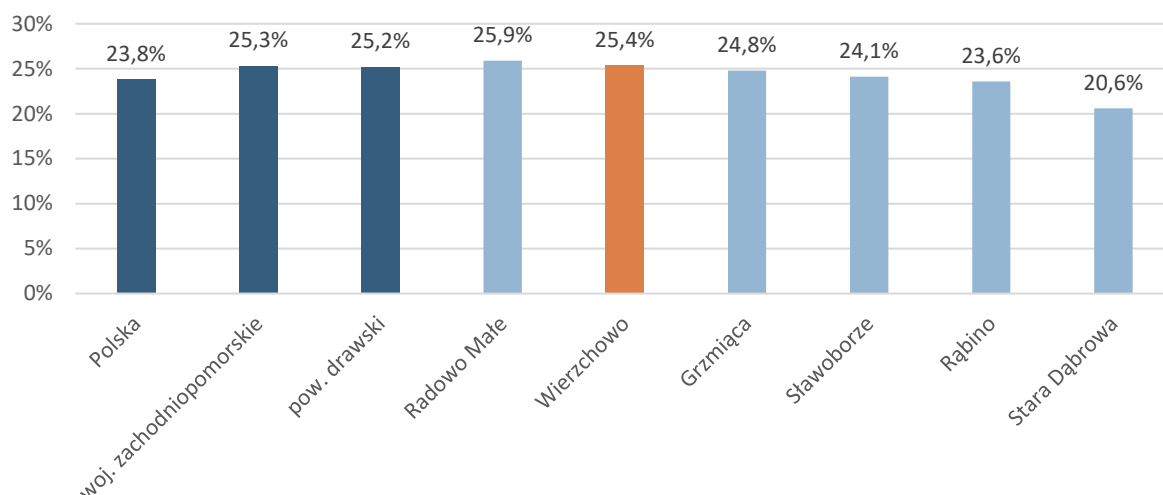
Wykres 2. Struktura ludności Gminy Wierzychowo w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w 2014 i 2024 roku [%]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności w Gminie Wierzychowo był w 2024 roku (25,4%) zbliżony do tego w województwie zachodniopomorskim (25,3%) i powiecie drawskim (25,2%). Był jednocześnie jednym z wyższych wśród porównywanych gmin. **Rosnąca liczba seniorów w Gminie pociąga za sobą konieczność dostosowania polityki społecznej do zmieniających się uwarunkowań demograficznych.**

Wykres 3. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej ludności Gminy Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w 2024 roku [%]

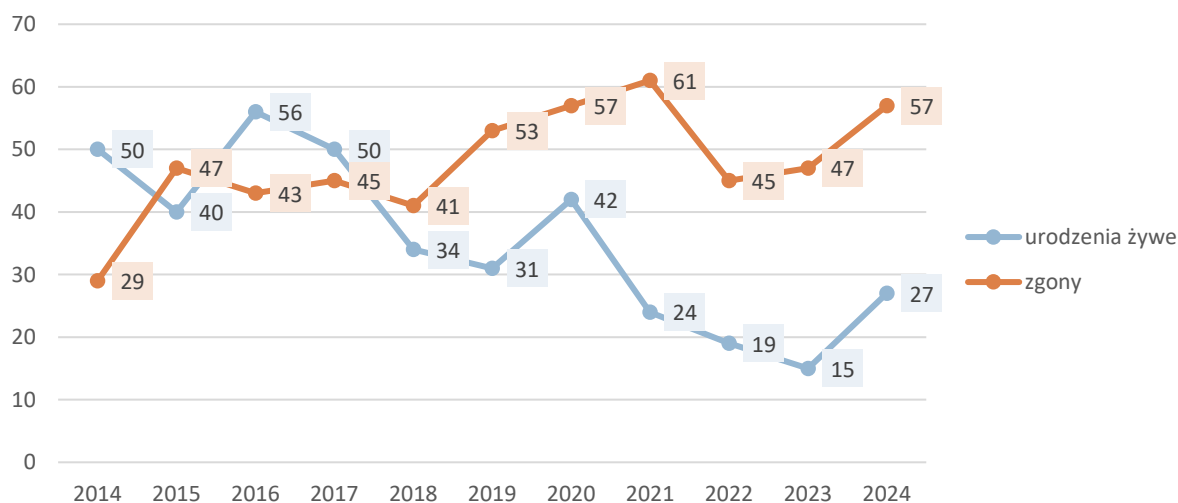

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Ruch naturalny i migracje

Od 2018 roku Gmina Wierzchowo notuje rokroczną przewagę zgonów nad urodzeniami, co oznacza ujemny przyrost naturalny. Ponadto od 2020 roku liczba urodzeń systematycznie maleje, choć 2024 rok przerwał ten trend. Statystycznie co roku w Gminie rodzi się 35 dzieci, a umiera 48 osób (średnia z lat 2014-2024). **Malejąca liczba urodzeń i przewyższająca ją liczba zgonów w ostatnich latach wpływa na dalsze pogarszanie się sytuacji demograficznej w Gminie Wierzchowo.**

Wykres 4. Urodzenia żywe i zgony w Gminie Wierzchowo w latach 2014-2024 [os.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców Gminy Wierzchowo jest zbliżony do tego w powiecie drawskim i województwie zachodniopomorskim - średnia z przyrostów naturalnych na 1 000 mieszkańców z lat 2014-2024 wyniosła dla Gminy -3,1‰, podczas gdy dla powiatu i województwa było to odpowiednio -3,4‰ i -3,1‰. Duża część gmin grupy porównawczej notuje jeszcze słabsze wyniki w tym zakresie.

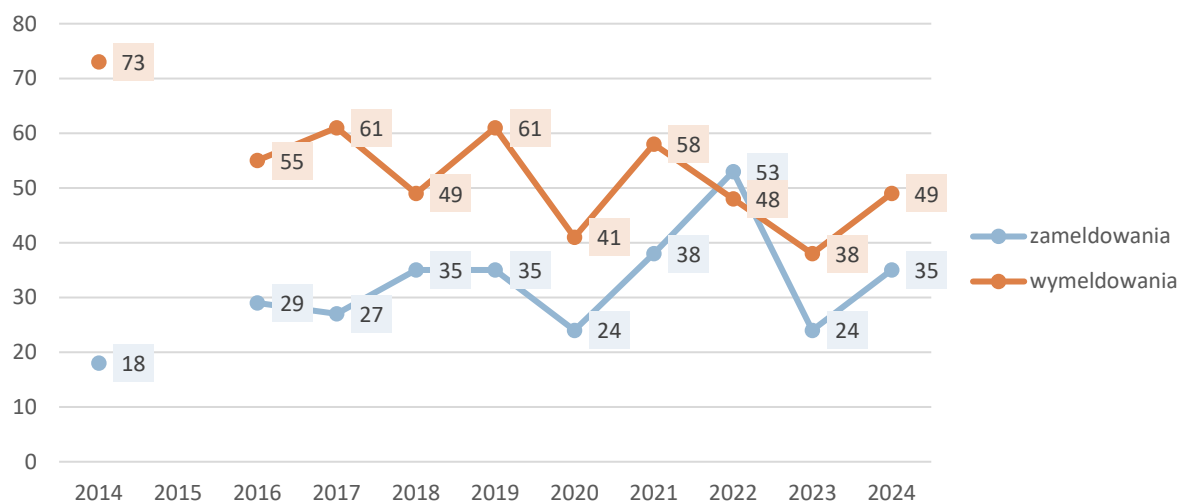
Tabela 3. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w latach 2014-2024 [‰]

Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	średnia 2014-2024
Polska	0,0	-0,7	-0,2	0,0	-0,7	-0,9	-3,2	-5,0	-3,8	-3,6	-4,2	-2,0
woj. zachodniop.	-0,4	-1,3	-0,8	-0,9	-1,9	-2,3	-4,4	-6,3	-5,3	-5,0	-5,7	-3,1
pow. drawski	0,5	-1,2	-0,2	-1,4	-2,1	-2,9	-4,7	-7,1	-6,4	-5,6	-6,3	-3,4
Wierzchowo	4,8	-1,6	3,0	1,2	-1,6	-5,1	-3,6	-9,0	-6,4	-7,9	-7,5	-3,1
Stara Dąbrowa	2,4	2,4	2,2	2,7	4,1	-1,1	-1,4	-2,8	-4,2	-6,5	-1,4	-0,3
Grzmiąca	3,6	-2,8	-4,9	-5,0	-2,3	-4,9	-2,9	-8,7	-6,9	-6,3	-4,5	-4,1
Rąbino	-0,8	0,8	-3,7	-5,4	-5,5	-10,3	-10,6	-8,9	-9,0	-10,6	-6,8	-6,4
Sławoborze	-3,3	-2,1	-7,2	-6,3	-4,9	-11,4	-8,6	-12,5	-11,7	-7,4	-9,2	-7,7
Radowo Małe	1,6	-2,2	2,2	1,1	-3,3	-2,8	-1,2	-9,1	-4,9	-6,8	-11,7	-3,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W całym badanym okresie (2014-2024) Gmina Wierzchowo rokrocznie - za wyjątkiem 2022 roku - notowała **ujemne saldo migracji**, a zatem przewagę wymeldowań nad zameldowaniami. Statystyczne co roku w Gminie zameldowują się 32 osoby, wymeldowują się z niej z kolei 53 osoby (średnia z lat 2014-2024). To kolejny aspekt, który wpływa negatywnie na demografię analizowanej jednostki.

Wykres 5. Zameldowania i wymeldowania w Gminie Wierzychowo w latach 2014-2024 [os.]

brak danych dla 2015 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W odniesieniu do salda migracji na 1 000 ludności w Gminie Wierzychowo sytuacja jest jedną z mniej korzystnych na tle pozostałych gmin województwa zachodniopomorskiego wybranych do porównania – średnie saldo migracji na 1 000 ludności z lat 2014-2024 wyniosło -5,1%.

Tabela 4. Saldo migracji na 1 000 ludności w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w latach 2014-2024 [%]

Typ jednostki	2014	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	średnia 2014-2024
Polska	-0,4	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,1
woj. zachodniop.	-1,4	-0,6	-0,6	-0,6	-0,4	-0,4	-0,5	-0,3	-0,4	-0,1	-0,5
pow. drawski	-4,2	-2,6	-4,1	-4,0	-4,5	-3,7	-3,7	-2,3	-3,3	-3,0	-3,5
Wierzchowo	-12,7	-6,0	-7,9	-3,3	-6,1	-4,1	-4,9	1,2	-3,5	-3,5	-5,1
Stara Dąbrowa	1,9	-1,9	-7,5	0,5	2,7	-5,0	-0,3	-3,9	0,0	-6,0	-1,9
Grzmiąca	-6,6	-12,7	-13,3	-13,2	-12,0	-7,6	-7,2	-11,0	-4,9	-9,6	-9,8
Rąbino	-9,4	-4,0	-9,5	-10,4	-7,8	-7,6	-10,4	0,0	-6,1	-4,6	-7,0
Sławoborze	-0,2	-6,0	0,7	-7,6	-0,7	3,3	6,1	-1,8	-3,4	5,0	-0,5
Radowo Małe	-11,7	-10,3	-3,0	-5,5	-5,8	-4,8	-3,0	-4,3	-11,4	-4,7	-6,5

brak danych dla 2015 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

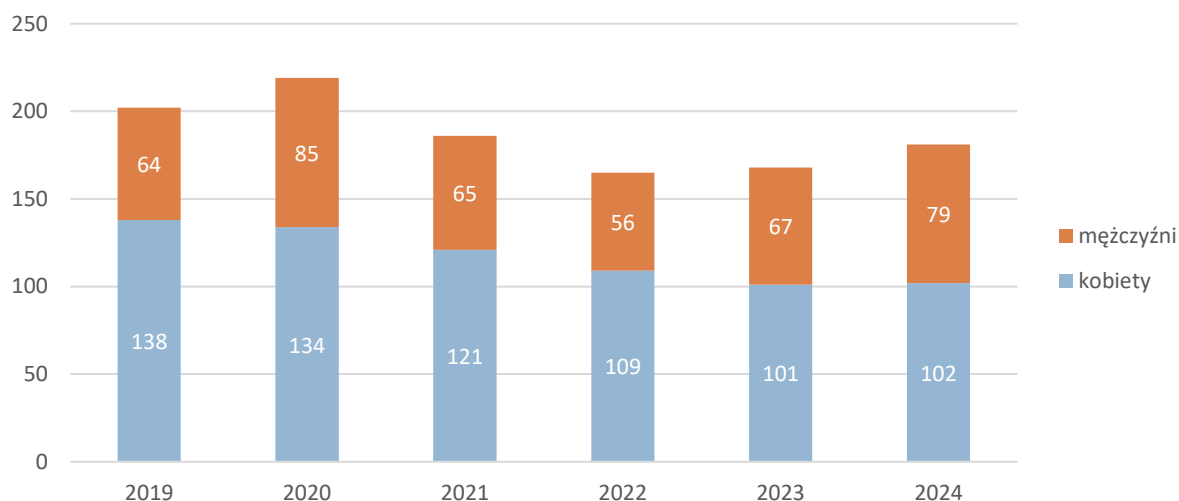
Podsumowując, **sytuację demograficzną Gminy Wierzchowo można uznać za niekorzystną** z uwagi na ujemne wartości przyrostu naturalnego i salda migracji, wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle populacji i widoczny trend starzenia się społeczeństwa.

3.3 Sytuacja i tendencje na lokalnym rynku pracy

Bezrobotni i pracujący

Na koniec 2024 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Drawsku Pomorskim zarejestrowanych było **181 osób bezrobotnych** z Gminy Wierzchowo. Od 2022 roku **liczba osób bezrobotnych przyjmuje trend wzrostowy** po tendencji spadkowej, która nastąpiła po wzroście bezrobocia w 2020 roku wskutek pandemii COVID-19. **Kobiety stanowią większość osób bezrobotnych – 56,4% w 2024 roku.**

Wykres 6. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Wierzchowo w latach 2019-2024 [os.]

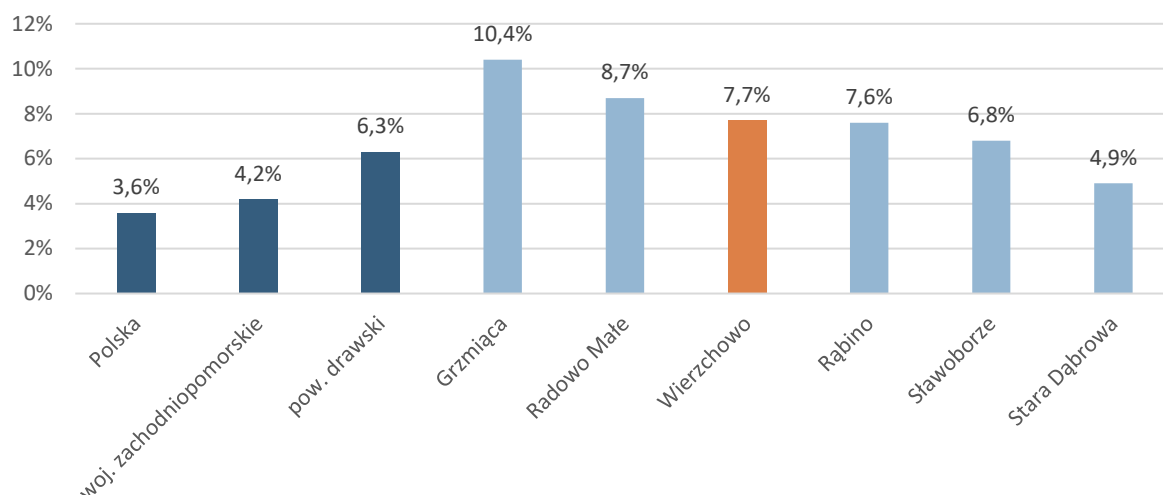

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Bezrobotni do 30. roku życia stanowili w 2024 roku 14,9% bezrobotnych Gminy Wierzchowo – mniej niż w 2019 roku (29,2%) i mniej niż w województwie zachodniopomorskim (21,0%) i powiecie drawskim (22,0%). Z kolei **bezrobotni powyżej 50 lat stanowili 30,4% bezrobotnych** – dla porównania w 2019 roku było to 26,2%, w województwie w 2024 roku - 29,0%, a w powiecie – 27,3%. Oznacza to, że **bezrobocie bardziej dojrzałych osób może być znaczącym problemem w Gminie Wierzchowo**. **Bezrobotni długotrwale w 2024 roku stanowili 45,9% wszystkich pozostających bez pracy** – mniej niż w 2019 roku (58,9%) i mniej niż w województwie (48,9%) i powiecie (48,2%). Należy to uznać za korzystny wynik.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec 2024 roku w Gminie Wierzchowo wyniósł 7,7% - to wyraźnie więcej niż w ogóle powiatu drawskiego (6,3%), województwa zachodniopomorskiego (4,2%) i kraju (3,6%). Odsetek ten jest także wyższy niż w wielu gminach grupy porównawczej. **Może to wskazywać na duże trudności w znalezieniu zatrudnienia przez mieszkańców Gminy Wierzchowo**. Warto zwrócić uwagę, że **wartość analizowanego wskaźnika dla kobiet jest wyraźnie wyższa niż dla mężczyzn** – odpowiednio 10,0% i 6,0%.

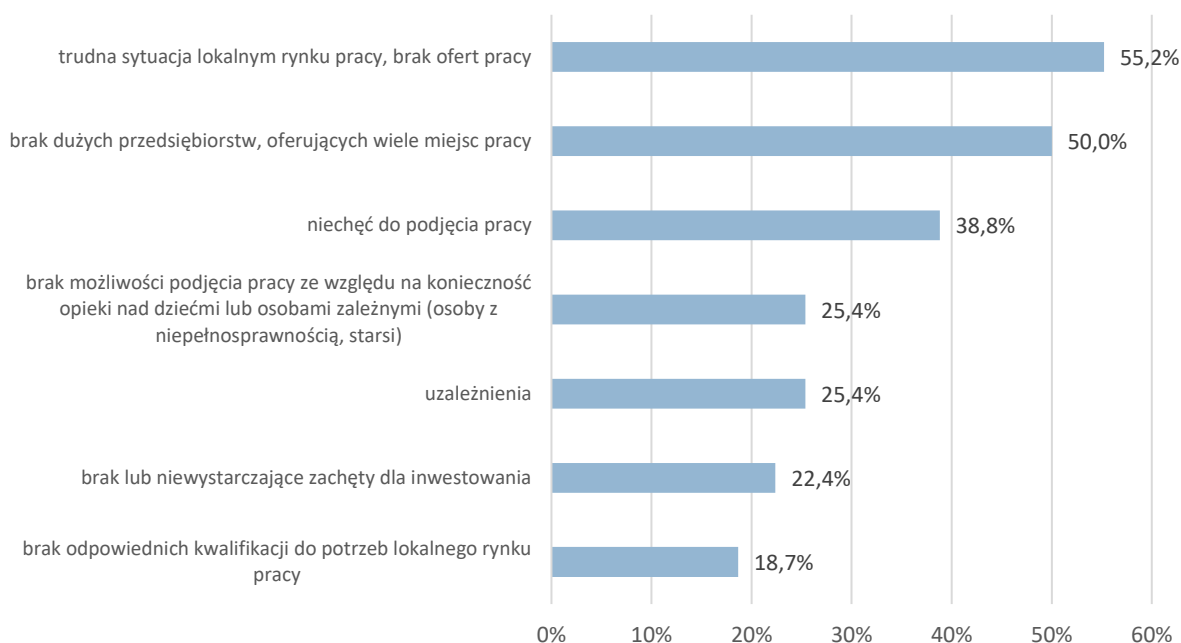
Wykres 7. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w 2024 roku [%]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Mając możliwość wskazania maksymalnie 3 najważniejszych powodów bezrobocia w Gminie Wierzchowo, ponad połowa respondentów ankiety przeprowadzonej na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu wskazała na **trudną sytuację na lokalnym rynku pracy i brak ofert pracy** (55,2%) oraz **brak dużych przedsiębiorstw oferujących dużo miejsc pracy** (50,0%). Trzecie miejsce zajęła odpowiedź związana z **niechęcią do podjęcia pracy** (38,8%).

Wykres 8. Odpowiedzi na pytanie „Jakie są według Pana/Pani główne powody bezrobocia w gminie Wierzychowo?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Wierzychowo.

Przedsiębiorczość

W Gminie Wierzychowo na koniec 2024 roku było **401 podmiotów wpisanych do rejestru REGON**. W strukturze podmiotów gospodarczych zdecydowanie **dominują przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób** – w 2024 roku stanowiły 97,5% wszystkich podmiotów. Drugą najliczniejszą grupę przedsiębiorstw działających w Gminie Wierzychowo stanowiły podmioty zatrudniające 10-49 osób – w roku 2024 było ich 8, co stanowiło 2,0% ogółu przedsiębiorstw (spadek o 1 podmiot względem roku 2019). Ponadto w Gminie Wierzychowo w 2024 roku – podobnie jak w 2017 – działały 2 podmioty zatrudniające 50-249 pracowników. Nie odnotowano większych przedsiębiorstw.

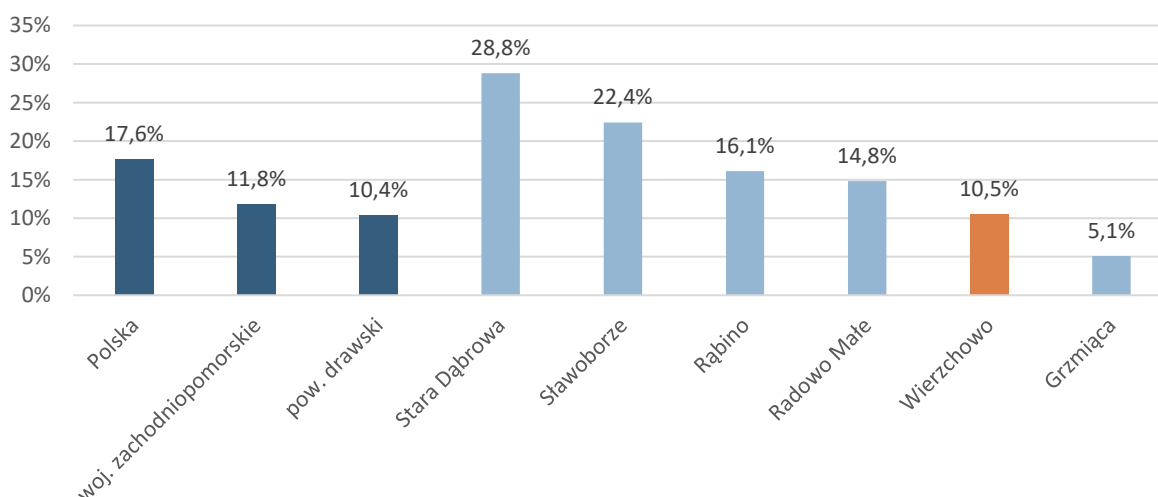
Tabela 5. Struktura podmiotów gospodarczych w Gminie Wierzchowo według liczby zatrudnionych w 2019 i 2024 roku

Kategoria podmiotów	2019		2024	
	Liczba podmiotów [szt.]	Odsetek wszystkich podmiotów [%]	Liczba podmiotów [szt.]	Odsetek wszystkich podmiotów [%]
0-9 pracowników	352	97,0%	391	97,5%
10-49 pracowników	9	2,5%	8	2,0%
50-249 pracowników	2	0,6%	2	0,5%
250-999 pracowników	0	0,0%	0	0,0%
1 000 i więcej pracowników	0	0,0%	0	0,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Liczba przedsiębiorstw w Gminie Wierzchowo notuje co prawda trend wzrostowy, jednak jego dynamika jest znacznie niższa niż w większości gmin grupy porównawczej (za wyjątkiem Gminy Grzmiąca), choć podobna jak w ogóle powiatu drawskiego. Może to świadczyć o relatywnie słabszej dynamice rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Wykres 9. Zmiana liczby podmiotów gospodarczych w latach 2019-2024 w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju [%]

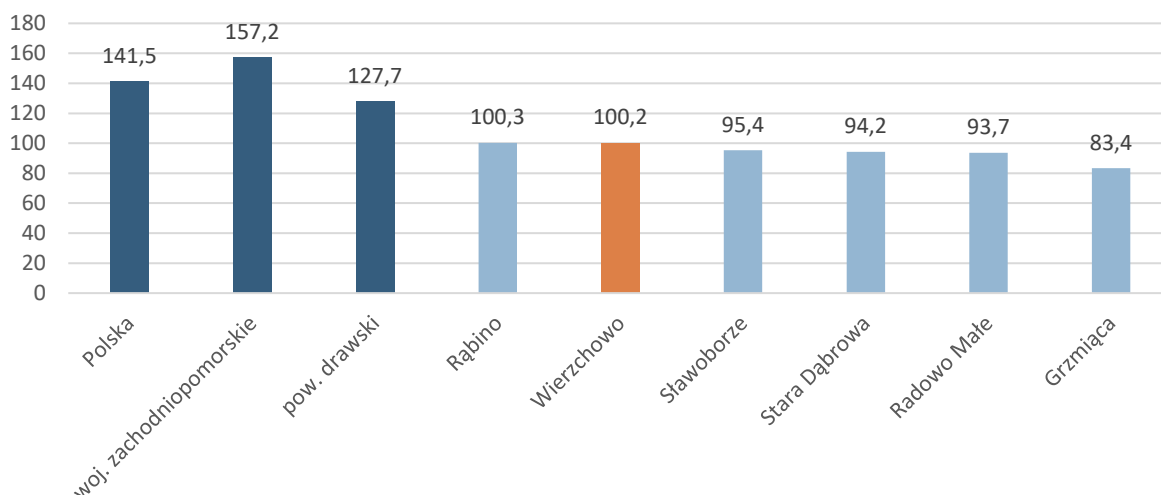

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na 1 000 mieszkańców Gminy Wierzchowo przypadało w 2024 roku 100,2 podmiotów gospodarczych – mniej niż w ogóle kraju, województwa i powiatu. Na tle podobnych gmin województwa zachodniopomorskiego poziom przedsiębiorczości w Gminie Wierzchowo jest jednak

na relatywnie wysokim poziomie. Można zatem wskazać, że mimo słabszej dynamice wzrostu liczby przedsiębiorstw, ich liczba w relacji z podobnymi gminami wiejskimi jest wysoka.

Wykres 10. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 000 ludności w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w 2024 roku [szt.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Największa część podmiotów w Gminie Wierzchowo to te z sekcji F - Budownictwo (21,4% ogółu przedsiębiorstw w Gminie), a następnie sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (16,5%). Ponad 10-procentowy udział w ogóle przedsiębiorstw mają podmioty z sekcji **A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (11,2%)** oraz **S i T - Pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (11,2%).** Obrazuje to w pewien sposób strukturę lokalnej gospodarki.

Tabela 6. Podmioty gospodarcze w Gminie Wierzchowo według sekcji PKD w 2024 roku

Sekcja	Nazwa sekcji	Liczba podmiotów [szt.]	Odsetek wszystkich podmiotów [%]
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	45	11,2%
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	0	0,0%
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	32	8,0%
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	0,5%

Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0,2%
Sekcja F	Budownictwo	86	21,4%
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	66	16,5%
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	13	3,2%
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	12	3,0%
Sekcja J	Informacja i komunikacja	1	0,2%
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8	2,0%
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	16	4,0%
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	15	3,7%
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	10	2,5%
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6	1,5%
Sekcja P	Edukacja	10	2,5%
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	22	5,5%
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	10	2,5%
Sekcje S i T	Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	45	11,2%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Podsumowując, **sytuacja gospodarcza i rynku pracy Gminy Wierzchowo nie jest jednoznaczna**. Z jednej strony poziom przedsiębiorczości na tle podobnych gmin jest relatywnie dobry, a nowych podmiotów gospodarczych przybywa, choć nie w szybkim tempie. Jednocześnie jednak znacznym problemem jest bezrobocie – szczególnie kobiet i osób po 50. roku życia, którego przyczynami mogą być trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy oraz brak dużych podmiotów gospodarczych, oferujących znaczne możliwości zatrudnienia.

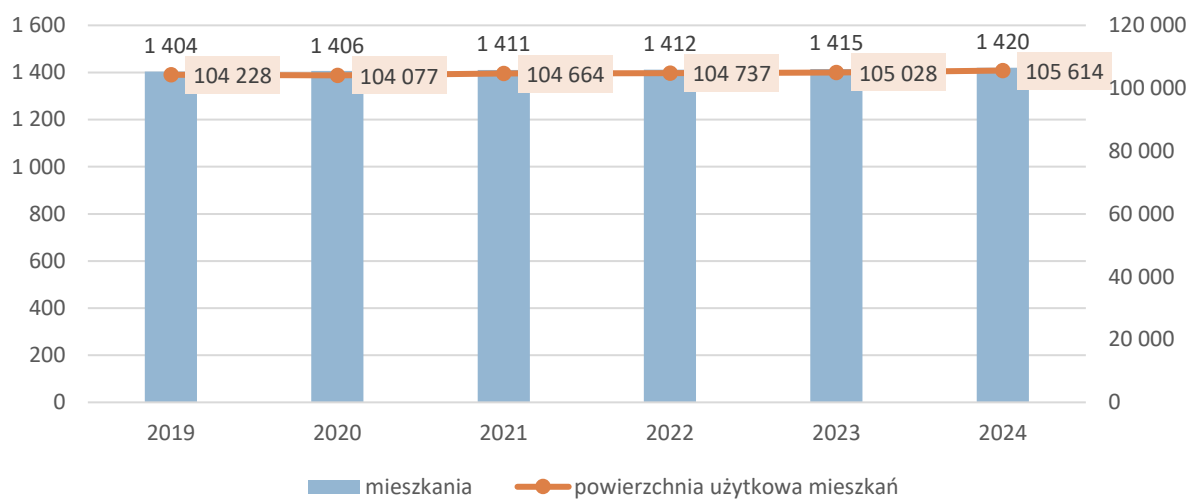
3.4 Sytuacja mieszkaniowa i infrastruktura

Zasoby mieszkaniowe

Według danych GUS **liczba mieszkań w Gminie Wierzchowo wynosiła w 2024 roku 1 420 i była wyższa o 1,1% niż w 2019 roku**, gdy mieszkań było 1 404. W omawianym okresie **powierzchnia użytkowa mieszkań na terenie Gminy wzrosła o 1,3%**. Oznacza to, że **mieszkania w Gminie Wierzchowo z roku na rok są statystycznie nieco większe** - w 2019 roku przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 74,2 m², a w 2024 roku – 74,4 m². Można jednak odnotować, że

pozytywnie zmiany sytuacji mieszkaniowej nie są jednak bardzo dynamiczne w analizowanej jednostce.

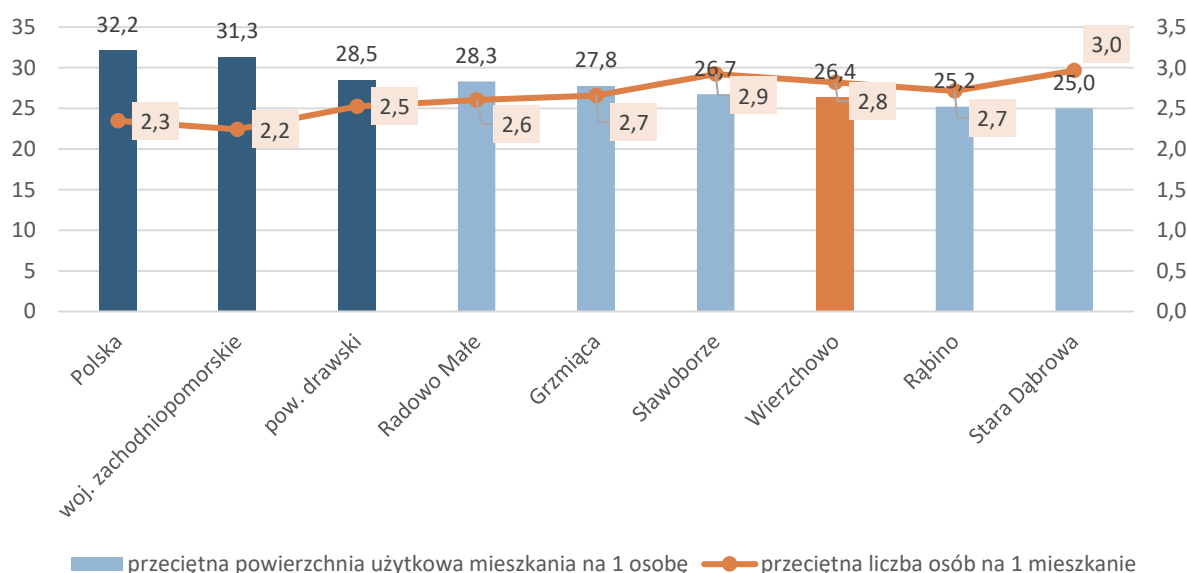
Wykres 11. Liczba mieszkań [szt.] i powierzchnia użytkowa mieszkań [m²] w Gminie Wierchowo w latach 2019-2024

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę w Gminie Wierzchowo w 2024 roku wynosiła 26,4 m², a zatem mniej korzystnie niż kształtuje się wartość tego wskaźnika dla kraju, województwa, powiatu, a także części gmin grupy porównawczej. Biorąc pod uwagę wartość wskaźnika liczby osób w przeliczeniu na jedno mieszkanie (2,8) widać, że jest ona wyższa od wartości wskaźnika dla kraju, województwa i powiatu, a także dla gmin Rąbino i Grzmiąca. Statystyki wskazują, że dostępność infrastruktury mieszkaniowej w Gminie Wierzchowo jest na umiarkowanym poziomie w relacji z podobnymi gminami w regionie i słabsza niż w ogóle kraju, województwa i powiatu.

Wykres 12. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m²] i przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie [os.] w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w 2024 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2024 roku w zasobie Gminy Wierzchowo pozostawało **13 mieszkań komunalnych**. Żadne z nich nie było mieszkaniem socjalnym³.

Infrastruktura sieciowa

³ Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2024 dla Gminy Wierzchowo, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie, s. 11.

Odnosząc się do dostępu do infrastruktury sieciowej, nakreślającej w pewnym zakresie jakość zasobu mieszkaniowego Gminy Wierzchowo, można stwierdzić, że **niemal wszyscy mieszkańcy Gminy mają dostęp do wodociągu (95,2%). 71,3% mieszkańców posiada dostęp do kanalizacji** (z porównywanych jednostek samorządowych wyższy odsetek obserwowany jest tylko w Gminach Rąbino i Sławoborze), a **18,6% - do gazu sieciowego** (wyższy odsetek ma jedynie Gmina Sławoborze). Warto zauważyć znaczące pozytywne zmiany w dostępie do sieci kanalizacyjnej i gazowej w ostatnich latach w Gminie Wierzchowo. **Dostępność infrastruktury sieciowej w gminie można ocenić jako relatywnie dobrą.**

Tabela 7. Odsetek mieszkańców korzystających z wodociągu, kanalizacji i gazu w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w latach 2019-2024 [%]

Jednostka	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Zmiana 2019- 2024 [p.p.]*
Wodociąg							
Polska	92,2%	92,2%	92,4%	92,5%	92,6%	92,7%	+0,5 p.p.
woj. zachodniop.	96,2%	96,2%	96,2%	96,3%	96,3%	96,4%	+0,2 p.p.
pow. drawski	94,9%	95,0%	95,1%	95,1%	95,2%	95,2%	+0,3 p.p.
Wierzchowo	95,0%	95,0%	95,0%	95,1%	95,2%	95,2%	+0,2 p.p.
Stara Dąbrowa	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	-
Grzmiąca	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	-
Rąbino	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	-
Sławoborze	96,8%	96,8%	96,8%	96,9%	96,9%	97,0%	+0,2 p.p.
Radowo Małe	98,1%	98,1%	98,1%	98,1%	98,1%	98,1%	-
kanalizacja							
Polska	71,2%	71,6%	71,9%	72,3%	72,6%	72,9%	+1,7 p.p.
woj. zachodniop.	80,6%	80,6%	80,8%	81,1%	81,3%	81,5%	+0,9 p.p.
pow. drawski	74,1%	74,7%	75,1%	76,1%	77,5%	78,1%	+4,0 p.p.
Wierzchowo	58,9%	59,1%	63,3%	71,0%	71,1%	71,3%	+12,4 p.p.
Stara Dąbrowa	43,1%	43,1%	43,1%	43,1%	43,3%	43,4%	+0,3 p.p.
Grzmiąca	63,1%	63,2%	63,4%	63,5%	62,9%	63,0%	-0,1 p.p.
Rąbino	87,2%	87,2%	87,2%	87,2%	87,2%	87,3%	+0,1 p.p.
Sławoborze	91,7%	91,8%	91,9%	91,9%	92,0%	92,1%	+0,4 p.p.
Radowo Małe	65,8%	65,7%	65,8%	65,9%	65,9%	65,9%	+0,1 p.p.
gaz							

Polska	52,9%	54,8%	55,6%	55,9%	56,3%	56,3%	+3,4 p.p.
woj. zachodniop.	59,5%	61,4%	62,4%	63,1%	63,8%	63,8%	+4,3 p.p.
pow. drawski	53,4%	55,8%	60,0%	60,8%	60,9%	60,9%	+7,5 p.p.
Wierzchowo	7,3%	8,2%	14,3%	17,0%	18,6%	18,6%	+11,3 p.p.
Stara Dąbrowa	0,0%	0,5%	0,5%	0,5%	0,0%	0,0%	-
Grzmiąca	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	-
Rąbino	6,7%	6,8%	7,4%	7,4%	12,5%	12,5%	+5,8 p.p.
Sławoborze	24,2%	26,4%	27,4%	28,1%	28,7%	28,7%	+4,5 p.p.
Radowo Małe	0,0%	7,4%	7,4%	7,4%	7,4%	7,4%	+7,4 p.p.

*2019-2023 dla sieci gazowej wobec braku danych za 2024 rok

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.5 Sytuacja edukacyjna

Żłobki, oddziały żłobkowe i kluby dziecięce

Według rejestru żłobków i klubów dziecięcych z portalu www.empatia.gov.pl na terenie Gminy Wierzchowo w 2025 roku (wrzesień) **nie działał żaden żłobek czy klub dziecięcy**. Jest to niepokojący aspekt. Brak miejsca, w którym byłaby organizowana opieka na dziećmi do 3. roku życia utrudnia osobom zajmującym się dziećmi (najczęściej kobietom) aktywność zawodową.

Przedszkola

W 2024 roku w Gminie Wierzchowo funkcjonowały **2 przedszkola**, prowadzone przez Gminę - w Wierzchowie i Świerczynie. Według *Raportu o stanie Gminy Wierzchowo za rok 2024* do przedszkoli tych uczęszczało 121 dzieci, według danych GUS – 108 dzieci.

Tabela 8. Przedszkola w Gminie Wierzchowo w 2024 roku

Przedszkole	Liczba oddziałów	Liczba dzieci
Przedszkole w Wierzchowie	5	96
Przedszkole w Świerczynie (Zespół Szkół)	1	25
RAZEM	6	121

Źródło: Raportu o stanie Gminy Wierzchowo za rok 2024, s. 108.

Dla zachowania porównywalności danych dla analizy wychowania przedszkolnego w Gminie Wierzchowo na tle podobnych gmin wykorzystano statystyki GUS. Według danych z tego źródła **liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli w Gminie Wierzchowo wzrosła o 52,1% w 2024 roku w stosunku do 2019 roku**. To bardzo znacząca zmiana, zwłaszcza na tle gmin grupy porównawczej. Świadczy o rozwoju wychowania przedszkolnego w analizowanej jednostce.

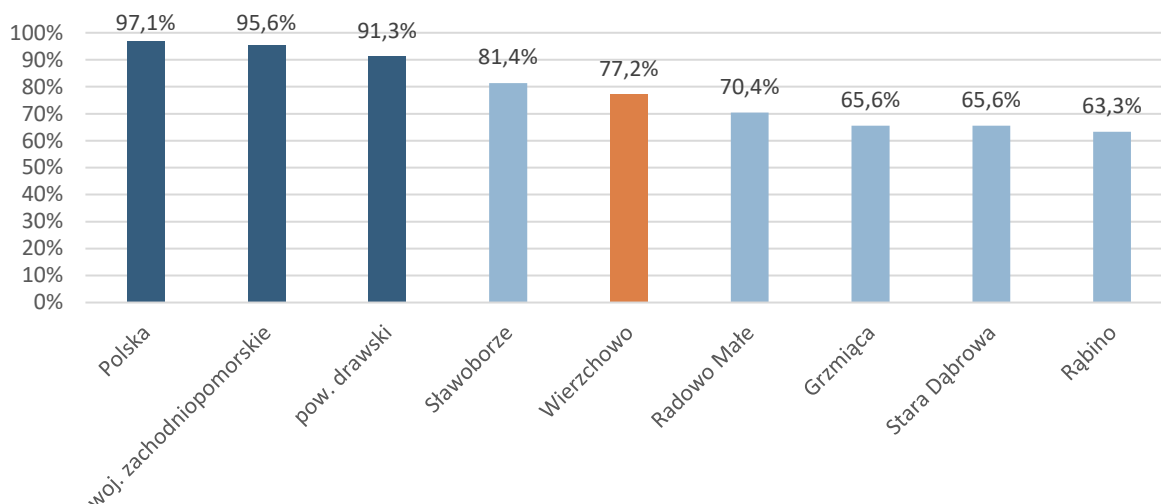
Tabela 9. Liczba dzieci w przedszkolach w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin w latach 2019-2024 [os.]

Jednostka	2019	2024	Zmiana 2019-2024
Polska	1 401 026	1 452 357	+3,7%
woj. zachodniopomorskie	56 181	55 413	-1,4%
pow. drawski	1 822	1 727	-5,2%
Wierzchowo	71	108	+52,1%
Stara Dąbrowa	89	104	+16,9%
Grzmiąca	100	101	+1,0%
Rąbino	89	58	-34,8%
Sławoborze	117	106	-9,4%
Radowo Małe	101	99	-2,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przyjrano się wartości wskaźnika **odsetka dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym**. Ten w 2024 roku był w Gminie Wierzchowo niższy niż dla ogółu kraju, województwa i powiatu, ale wyższy niż w większości analizowanych gmin (wyższy cechuje jedynie Gminę Sławoborze). Może to oznaczać **relatywnie dobrą dostępność wychowania przedszkolnego na tle podobnych jednostek**.

Wykres 13. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w 2024 roku [%]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Szkolnictwo podstawowe

W Gminie Wierzchowo funkcjonują **dwie szkoły podstawowe – Szkoła Podstawowa Wierzchowo oraz Szkoła Podstawowa Świerczyna (Zespół Szkół)**. Naukę w nich pobierało w 2024 roku – według *Raportu o stanie Gminy Wierzchowo za rok 2024* – 262 uczniów.

Tabela 10. Szkoły podstawowe w Gminie Wierzchowo w 2024 roku

Szkoła podstawowa	Liczba oddziałów	Liczba dzieci
Szkoła Podstawowa Wierzchowo	13	204
Szkoła Podstawowa Świerczyna (Zespół Szkół)	7	58
RAZEM	20	262

Źródło: *Raportu o stanie Gminy Wierzchowo za rok 2024*, s. 107.

Dla zachowania porównywalności danych dla analizy szkolnictwa w Gminie Wierzchowo na tle podobnych gmin wykorzystano statystyki GUS. Według nich w szkołach podstawowych w Gminie Wierzchowo w 2024 roku uczyło się 282 dzieci - to o 9,0% mniej niż w 2019 roku. Na tle innych podobnych gmin województwa zachodniopomorskiego Gmina Wierzchowo cechuje się **jednym z wyższych spadków liczby uczniów w szkolnictwie podstawowym w badanym okresie** (niższy spadek miały jedynie Gminy Grzmiąca i Radowo Małe).

Tabela 11. Liczba uczniów w szkolnictwie podstawowym w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w latach 2019-2024 [os.]

Jednostka	2019	2024	Zmiana 2019-2024
Polska	3 064 937	3 213 971	+4,9%
woj. zachodniopomorskie	127 915	130 921	+2,3%
pow. drawski	4 268	4 266	-0,05%
Wierzchowo	310	282	-9,0%
Stara Dąbrowa	299	249	-16,7%
Grzmiąca	316	294	-7,0%
Rąbino	217	195	-10,1%
Sławoborze	333	303	-9,0%
Radowo Małe	313	296	-5,4%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

O jakości edukacji na poziomie podstawowym w Gminie Wierzchowo pośrednio mogą powiedzieć wyniki ogólnopolskiego egzaminu ósmoklasisty, realizowanego na koniec szkoły podstawowej. Można zauważyć, że wyniki uczniów z Gminy Wierzchowo z języka polskiego w ostatnich latach były niemal rokrocznie niższe niż średnia krajowa, wojewódzka, jak i powiatowa. Z kolei wyniki z matematyki były niższe niż średnia krajowa i wojewódzka, ale wyższe niż średnia powiatowa. **Poprawa w zakresie jakości edukacji z pewnością byłaby korzystna dla startu młodych w Gminie Wierzchowo w edukację na poziomie ponadpodstawowym, a następnie wyższym.**

Tabela 12. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty z j. polskiego, matematyki i j. angielskiego w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu i województwa w latach 2022-2024 [%]

Jednostka	j. polski			matematyka			j. angielski		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Polska	59,0%	65,1%	59,2%	65,5%	52,4%	49,8%	66,1%	65,0%	64,9%
woj. zachodniop.	55,4%	61,3%	55,0%	53,2%	48,8%	45,5%	65,2%	63,9%	64,0%
pow. drawski	49,8%	59,0%	49,5%	46,7%	43,1%	37,7%	56,4%	55,2%	52,9%
Wierzchowo	46,4%	58,7%	58,6%	49,0%	44,5%	41,5%	46,2%	52,5%	53,9%
Stara Dąbrowa	49,9%	51,0%	49,5%	51,4%	39,4%	37,3%	53,2%	50,0%	51,9%
Grzmiąca	52,2%	65,2%	48,1%	31,1%	39,0%	23,6%	56,8%	57,3%	41,6%
Rąbino	53,0%	60,6%	56,2%	46,2%	38,8%	32,5%	42,7%	40,9%	36,7%
Sławoborze	53,8%	58,5%	49,6%	57,3%	50,5%	43,4%	58,8%	65,2%	57,5%
Radowo Małe	56,7%	68,0%	52,8%	44,2%	53,6%	38,0%	54,4%	63,0%	58,9%

Źródło: mapa.wyniki.edu.pl.

3.6 Stan opieki zdrowotnej

Na terenie Gminy Wierzchowo w 2024 roku działała **1 przychodnia**. System ochrony zdrowia wspiera dodatkowo – według danych GUS z 2024 roku – **1 apteka**.

Statystycznie dostęp do przychodni i aptek (4 003 mieszkańców na 1 przychodnię i 1 aptekę) w **Gminie Wierzchowo jest słabszy niż w kraju, województwie, powiecie i gminach grupy porównawczej** (za wyjątkiem dostępności aptek w Gminie Grzmiąca).

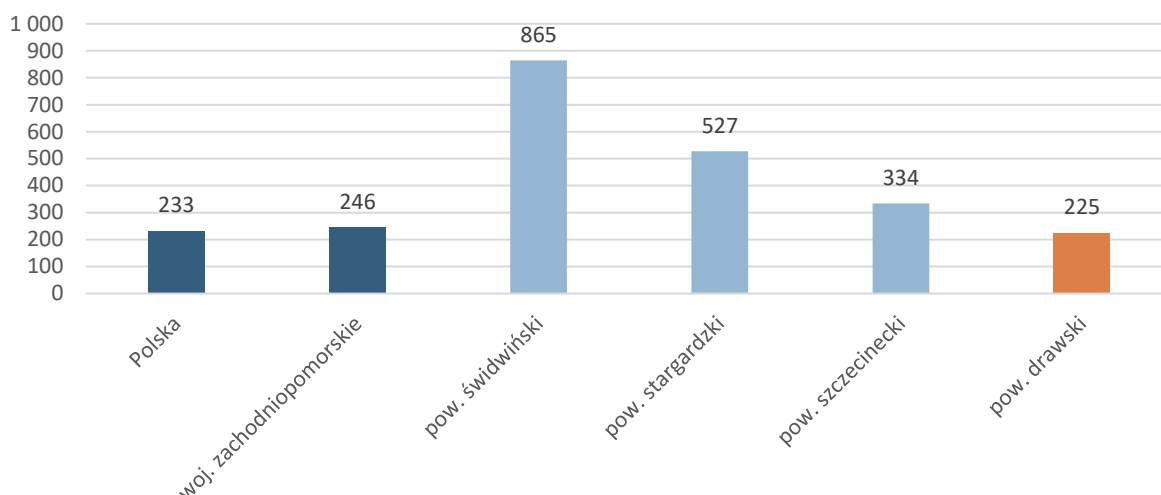
Tabela 13. Ludność na 1 przychodnię i 1 aptekę/punkt apteczny w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w 2024 roku [os.]

Jednostka	przychodnia	apteka/punkt apteczny
Polska	1 548	3 049
woj. zachodniopomorskie	1 487	2 919
pow. drawski	2 524	3 313
Wierzchowo	4 003	4 003
Stara Dąbrowa	1 757	3 513
Grzmiąca	1 411	4 234
Rąbino	3 231	3 231
Sławoborze	1 261	3 783
Radowo Małe	1 574	3 148

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Specjalistyczną opiekę medyczną mieszkańcy Gminy Wierzchowo otrzymać mogą w Drawsku Pomorskim – w tym w Szpitalu im. Matki Teresy z Kalkuty. Według danych GUS w 2023 roku szpital ten posiadał 238 łóżek szpitalnych. Poniżej – relacja z liczby łóżek szpitalnych z liczbą mieszkańców danego powiatu. Można zauważyć, że **statystyczna dostępność opieki szpitalnej w powiecie drawskim, w którym leży Gmina Wierzchowo, jest dobra**.

Wykres 14. Liczba mieszkańców na 1 łóżko w szpitalach ogólnych w powiecie drawskim na tle powiatów z grupy porównawczej, województwa i kraju w 2023 roku [os.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.7 Charakterystyka życia kulturalnego i sportu

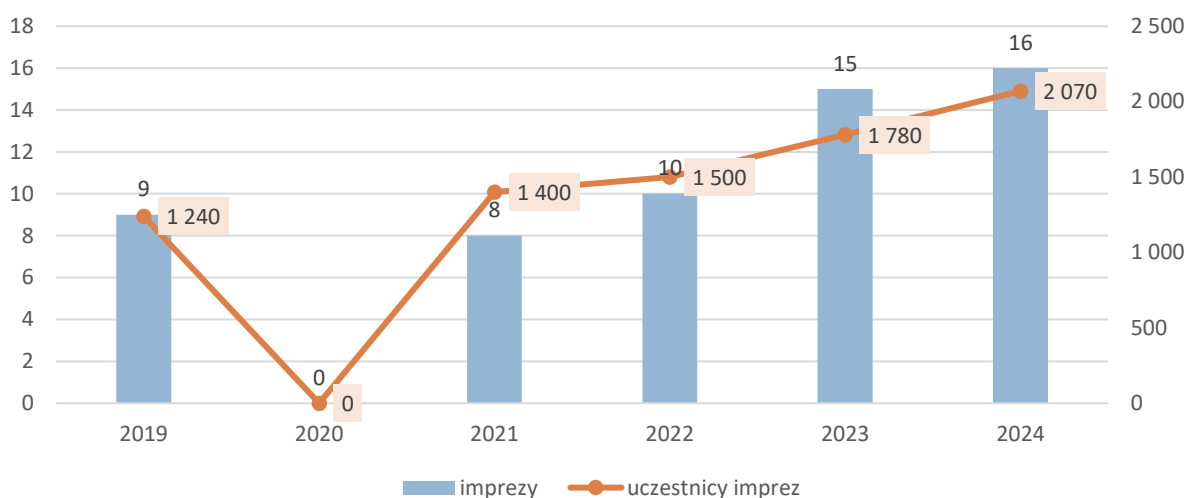
W zakresie pobudzania życia kulturalnego w Gminie Wierzchowo działa **Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki w Wierzchowie**. Do jego zadań należy m.in. edukacja kulturalna i wychowanie poprzez sztukę, gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury, tworzenie warunków dla amatorskiego ruchu artystycznego, kół i klubów zainteresowań, sekcji i zespołów, organizowanie spektakli, koncertów, wystaw, odczytów, przeglądów, festiwali, imprez artystycznych, rozrywkowych i turystycznych czy współdziałanie z instytucjami i organizacjami społecznymi w zakresie lepszego zaspokajania potrzeb kulturalnych mieszkańców⁴. W 2024 roku podmiot ten realizował całoroczne warsztaty plastyczne i taneczne dla dzieci i młodzieży oraz warsztaty gry na instrumentach, a także działały przy nim Zespół folklorystyczny „Świerzczynianki” oraz Zespół wokalny Sońniczanki. Realizowano także szereg imprez i wydarzeń kulturalnych takich jak piknik z okazji 20. rocznicy wstąpienia do Unii Europejskiej, Dzień Dziecka, Noc Świętojańska, Święto pieczonego ziemniaka czy Mikołajki⁵.

⁴ <https://wierzchowo.pl/kultura.html>, dostęp: 30.09.2025.

⁵ Raport o stanie Gminy Wierzchowo za 2024 rok, s. 114-123.

Według danych GUS w Gminie Wierzchowo od 2020 roku **stopniowo rośnie liczba organizowanych imprez przez jednostkę odpowiedzialną za kulturę**. To korzystne biorąc pod uwagę trudności, jakie dla obszaru kultury przyniosła pandemia COVID-19, która rozpoczęła się w 2020 roku. **W 2024 roku zorganizowano 16 imprez, w których uczestniczyło ponad 2 tys. osób – najwięcej w badanym pięcioleciu (2019-2024).**

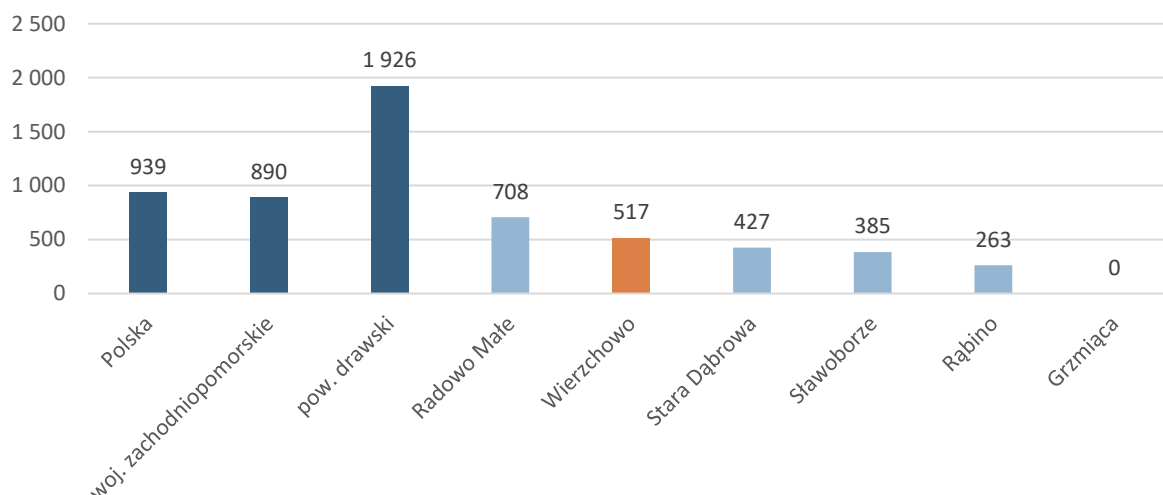
Wykres 15. Liczba imprez [szt.] i uczestników imprez [os.] organizowanych przez gminne jednostki kultury w Gminie Wierzchowo w latach 2019-2024

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W relacji z innymi porównywanymi gminami grupy porównawczej **aktywność kulturalna w Gminie Wierzchowo** (bazując na danych GUS w relacji z liczbą mieszkańców) **w 2024 roku była jedną z wyższych** (wyższą notowała jedynie Gmina Radowo Małe). Była ona jednocześnie niższa niż w kraju, województwie i powiecie, przy czym powiat drawski notował w tym zakresie bardzo wysoki wynik.

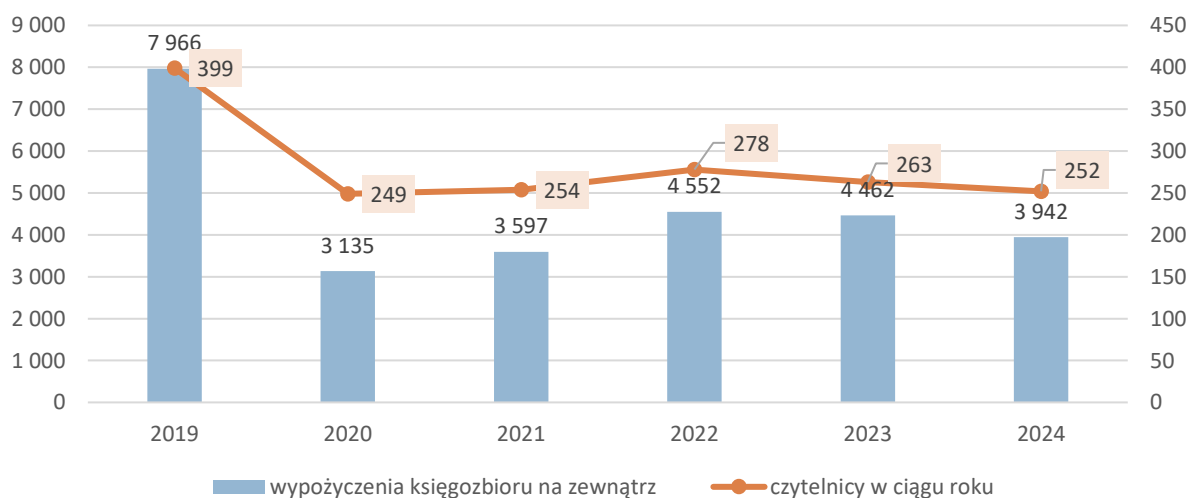
Wykres 16. Uczestnicy imprez na 1 000 ludności w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w 2024 roku [os.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W Gminie Wierzchowo w obszarze kultury działa ponadto **Biblioteka Publiczna im. Ignacego Solarza w Wierzchowie i jej filia w Świerczynie**. W 2024 roku zrealizowała ona – według danych GUS - 3 942 wypożyczenia księgozbioru, a liczba czytelników wynosiła 252 osoby. Można zauważyć znaczny spadek liczby czytelników i wypożyczeń w 2020 roku w stosunku do roku poprzedniego, najpewniej wskutek pandemii COVID-19. **Poziom korzystania z oferty biblioteki nie wrócił do stanu sprzed pandemii.**

Wykres 17. Liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz [szt.] i czytelników bibliotek w ciągu roku [os.] w Gminie Wierzchowo w latach 2019-2024

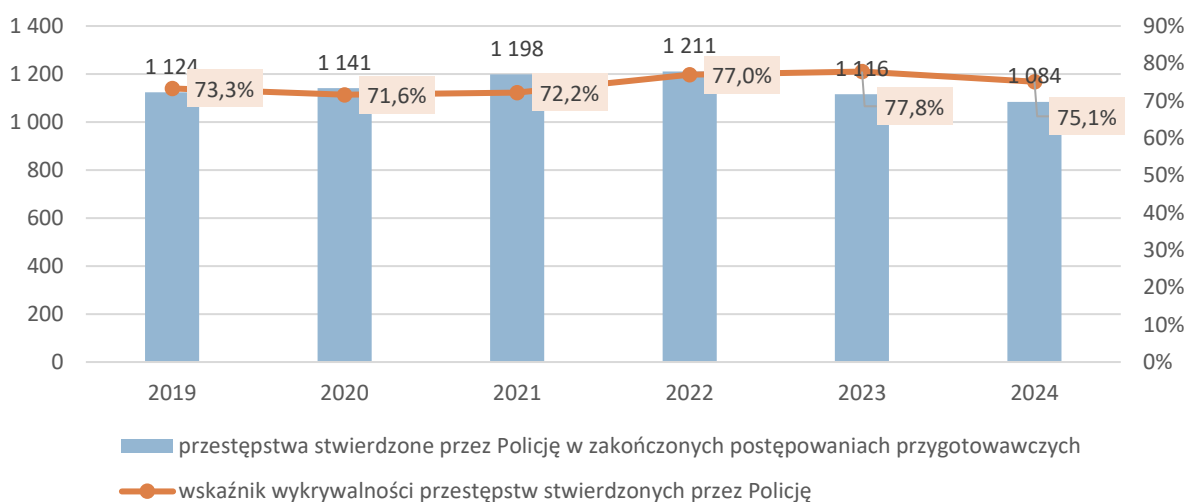
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Należy zaznaczyć, że dane na temat aktywności kulturalnej pochodzące z GUS mogą nie uwzględniać całości życia kulturalnego w Gminie wobec niedoskonałości sprawozdawczości. Zarysowują one jednak pewne trendy i tendencje oraz umożliwiają porównanie ze sobą jednostek samorządu terytorialnego wobec braku innego, wiarygodnego i jednolitego dla nich wszystkich gmin źródła danych.

3.8 Stan bezpieczeństwa publicznego

Wobec braku statystyk dla samej Gminy Wierzchowo, odniesiono się do wskaźników dotyczących liczby przestępstw dla całego powiatu drawskiego, którego Gmina Wierzchowo jest częścią. **Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w latach 2019-2024 ulegała wahaniom** – najwyższa była w 2022 roku (1 211 przestępstw), z kolei najniższa – w 2014 roku (1 084 przestępstwa). Podobnie jest w przypadku wskaźnika **wykrywalności sprawców przestępstw**, który przyjmował wartości od 71,6% w 2020 roku do 77,8% w 2023 roku.

Wykres 18. Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych [szt.] oraz wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję [%] w powiecie drawskim w latach 2019-2024

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Poniżej, dane na temat różnego rodzaju przestępstw popełnianych w powiecie drawskim. W przypadku większości typów odnotowuje się spadek liczby stwierdzanych przez Policję przestępstw - wyjątkiem są przestępstwa o charakterze gospodarczym i przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności. Należy jednak odnotować, że w przypadku

kilku kategorii przestępstw ich liczba ulegała wyraźnym wahaniom na przestrzeni lat 2019-2024, co nie wpisuje się jednoznacznie w trend spadkowy czy wzrostowy – tak jest na przykład w przypadku przestępstw o charakterze kryminalnym, gospodarczym czy bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji - drogowych.

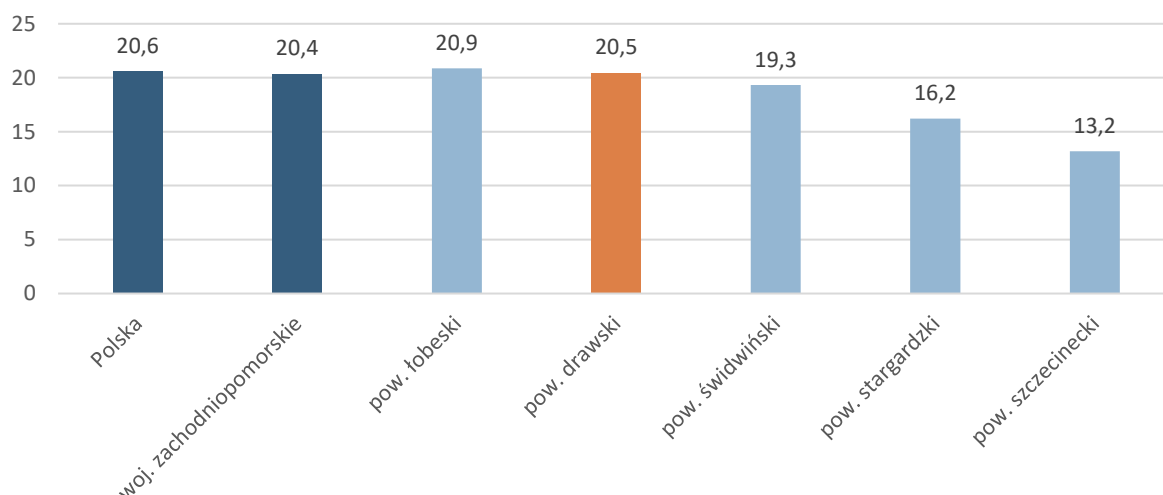
Tabela 14. Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowania przygotowawczych według typu w powiecie drawskim w latach 2019-2024 [szt.]

Typ przestępstwa	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Zmiana 2019- 2024
o charakterze kryminalnym	869	787	852	823	763	787	-9,4%
o charakterze gospodarczym	59	142	85	112	109	73	+23,7%
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji - drogowe	140	151	159	180	147	127	-9,3%
przeciwko życiu i zdrowiu	28	21	18	22	19	22	-21,4%
przeciwko mieniu	489	495	511	486	417	462	-5,5%
przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności	79	68	78	61	44	89	+12,7%
przeciwko rodzinie i opiece	157	120	126	105	87	73	-53,5%
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji - inne	155	164	175	190	166	139	-10,3%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Poziom przestępczości mierzony liczbą przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców w powiecie drawskim jest relatywnie wysoki – wyższy od wyniku dla ogółu województwa zachodniopomorskiego i większości porównywanych powiatów, choć niższy niż dla kraju.

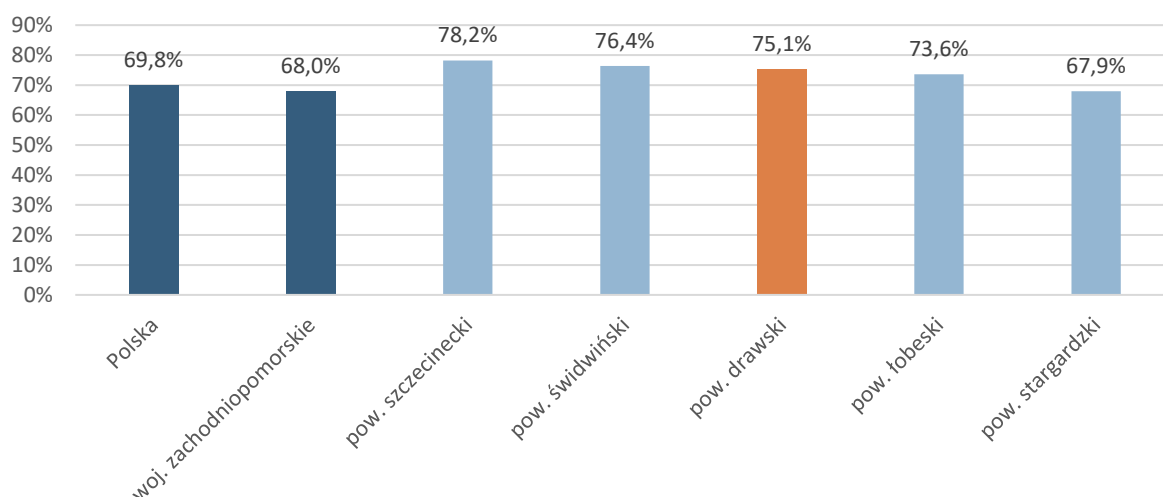
Wykres 19. Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców w powiecie drawskim na tle powiatów z grupy porównawczej, województwa i kraju w 2024 roku [szt.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Poziom wykrywalności sprawców przestępstw w powiecie drawskim na tle porównywanych podmiotów jest na relatywnie dobrym poziomie – wyraźnie wyższym niż wskaźnik dla kraju i województwa.

Wykres 20. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w powiecie drawskim na tle powiatów z grupy porównawczej, województwa i kraju w 2024 roku [%]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przyjrano się także kwestii bezpieczeństwa drogowego, badając liczbę zdarzeń drogowych w oparciu o statystyki Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji, operującego na danych udostępnionych przez

Komendę Główną Policji w Warszawie. **W latach 2019-2024 na drogach Gminy Wierzchowo dochodziło średnio do 12 zdarzeń drogowych rocznie, choć w ostatnich latach widoczny jest spadek liczby tych zdarzeń do 7-9 rocznie.** Na drogach Gminy ginie rocznie średnio 1 osoba, 1 osoba jest lekko ranna oraz 1 osoba – ranna ciężko.

Tabela 15. Liczba zdarzeń drogowych oraz zmarłych i rannych w ich wyniku w Gminie Wierzchowo w latach 2019-2024

Kategoria	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Średnia 2019-2024
zdarzenia drogowe [szt.]	13	18	18	8	7	9	12
zmarli [os.]	1	0	0	1	1	0	1
ciężko ranni [os.]	3	3	1	0	0	0	1
lekko ranni [os.]	1	0	0	2	0	3	1

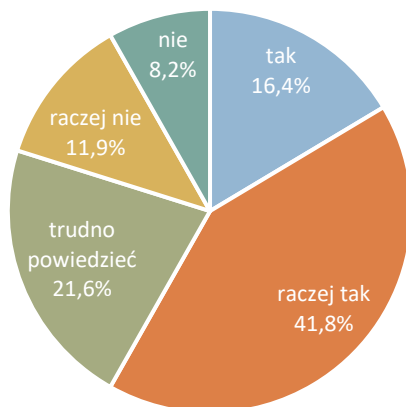
Źródło: System Ewidencji Wypadków i Kolizji.

Analizując dane Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji zbiorczo dla ostatnich 5 lat można wskazać, że:

- w Gminie najczęściej dochodzi do zderzeń pojazdów – bocznych czy tylnych;
- przyczynami wypadków są najczęściej niedostosowanie prędkości do warunków ruchu, nieprawidłowe wymijanie i nieustąpienie pierwszeństwa przejazdu;
- do zdarzeń drogowych dochodziło najczęściej na jezdni i poboczu, przeważnie na odcinkach prostych drogi przy świetle dziennym, w dobrych warunkach atmosferycznych, w miejscach, w których nie było sygnalizacji świetlnej;
- miejscowości, w których doszło do największej liczby wypadków drogowych w badanym okresie to Wierzchowo (najczęściej na ul. Długiej), a następnie Osiek Drawski, Żabin i Sośnica.

Ponad połowa respondentów ankiety realizowanej na potrzeby tego dokumentu (58,2%) odpowiada twierdząco na pytanie „Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie w gminie Wierzchowo”. Kolejne 21,6% nie ma jednoznacznego zdania w tym temacie. Jednocześnie co piąty respondent (20,1%) nie czuje się bezpiecznie w najbliższym otoczeniu swojego miejsca zamieszkania.

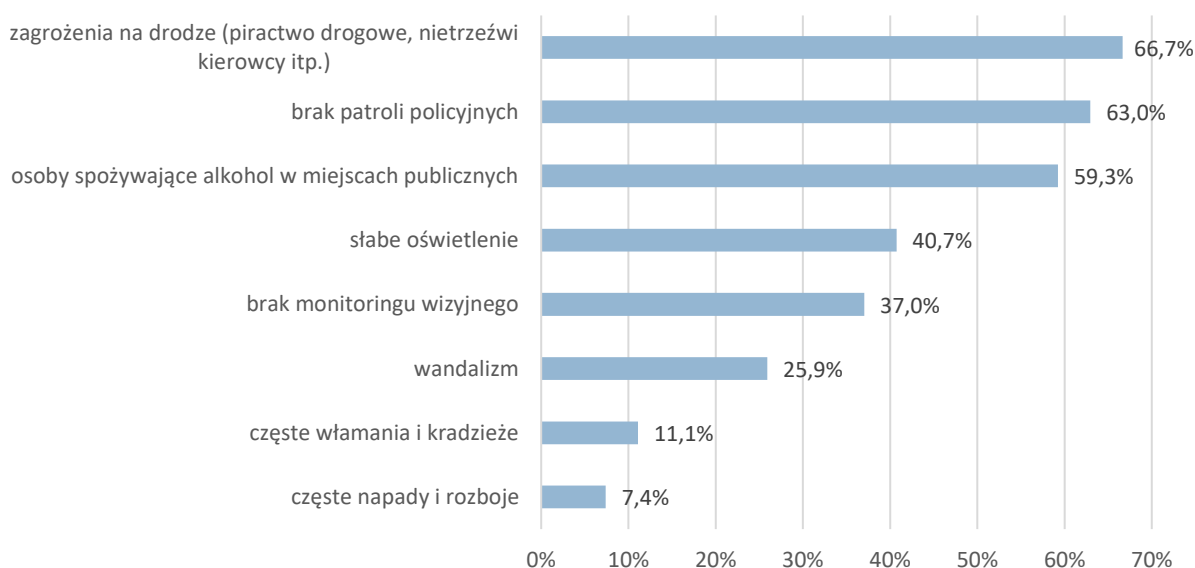
Wykres 21. Odpowiedzi na pytanie „Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie w gminie Wierzchowo?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Wierzchowo.

Osoby, które w poprzednim pytaniu zaznaczyły odpowiedzi „raczej nie” i „nie” wypowiadały się dodatkowo na temat tego, jakie są przyczyny ich braku poczucia bezpieczeństwa w Gminie. Największa część z nich wskazała na **zagrożenia na drodze** (66,7%) oraz **brak patroli policyjnych** (63,0%), a następnie na **osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych** (59,3%). Odpowiedzi mieszkańców mogą wskazywać na konieczność eliminacji ryzyk w ruchu drogowym czy poprawę skuteczności działań służb w przestrzeni publicznej.

Wykres 22. Odpowiedzi na pytanie „Jakie są przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa w gminie Wierzchowo?” wśród respondentów ankiety wykazujących brak poczucia bezpieczeństwa w gminie

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Wierchowo.

W zakresie bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Wierchowo działają:

- **Posterunek Policji w Wierchowie**, wchodzący w skład Komendy Powiatowej Policji w Drawsku Pomorskim;
- **Ochotnicza Straż Pożarna w Świerczynie** (wpisana do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego), **Wierchowie** (wpisana do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego) i **Żabinku**;
- **Strażnik Straży Gminnej**.

3.9 Działalność organizacji pozarządowych

W Krajowym Rejestrze Sądowym figuruje 11 organizacji pozarządowych z Gminy Wierzchowo, z czego 2 są w likwidacji (nie uwzględniono ich w wykazie poniżej). Ponadto w ***Ewidencji stowarzyszeń zwykłych Starostwa Powiatowego w Drawsku Pomorskim*** znajduje się dodatkowo 5 podmiotów z analizowanej jednostki. Dodatkowo **Krajowy Rejestr Kół Gospodyń Wiejskich** odnotowuje 6 **podmiotów** z Gminy Wierzchowo. Tak zidentyfikowane organizacje pozarządowe z siedzibą w Gminie Wierzchowo prezentuje tabela poniżej.

Tabela 16. Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Wierchowo

Rejestr	Nazwa	Siedziba	Rok rejestracji	Cele działalności
Krajowy Rejestr Sądowy	„Natura” Stowarzyszenie na rzecz Ochrony Środowiska Gminy Wierchowo	Wierchowo	2003	- Ochrona środowiska naturalnego gminy Wierchowo, zapobieganie działaniom godzącym w środowisko naturalne, zakłócającym równowagę ekologiczną i niszczącym walory turystyczne oraz przyrodnicze gminy Wierchowo i Pojezierza Drawskiego - Propagowanie informacji o metodach i technikach ochrony środowiska naturalnego i krajobrazowego, - Promowanie wszelkich działań o charakterze ekologicznym, pobudzanie świadomości przyrodniczej i ekologicznej wśród lokalnych społeczności - Ochrona walorów przyrodniczych i turystycznych Pojezierza Drawskiego, ze szczególnym uwzględnieniem terenów gminy Wierchowo
	Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa. Terenowa Organizacja Związkowa w Zakładzie Karnym w Wierchowie	Wierchowo	2016	- Reprezentowanie funkcjonariuszy więziennictwa, byłych funkcjonariuszy, pracowników więziennictwa oraz pracowników po przejściu na emeryturę lub rentę, obrona ich godności, praw oraz interesów materialnych, moralnych (zbiorowych i indywidualnych), socjalnych i kulturalnych - Zapewnienie przestrzegania praw wynikających ze stosunku pracy i służby, warunków BHP oraz stabilizacji zawodowej - Współdziałanie w godzeniu działalności jednostek organizacyjnych więziennictwa z interesami zatrudnionych w nich funkcjonariuszy i pracowników, - Oddziaływanie na rzecz demokracji, praworządności i koleżeńskiej solidarności w stosunkach międzyludzkich - Współdziałanie w kształtowaniu etyki zawodowej oraz sumiennego stosunku do obowiązków służbowych - Inicjowanie i popieranie działań służących tworzeniu funkcjonariuszom i pracownikom warunków do podnoszenia kwalifikacji ogólnych i zawodowych oraz do adaptacji społeczno-zawodowej - Występowanie z inicjatywami i opiniowanie aktów prawnych dotyczących sytuacji społeczno-zawodowej i płacowej funkcjonariuszy oraz pracowników - Promowanie i ochrona zdrowia psychicznego i fizycznego - Podejmowanie innych działań wpływających na kreowanie pozytywnego wizerunku związku zawodowego na forum krajowym i międzynarodowym
	Ochotnicza Straż Pożarna w Świerczynie	Świerczyna	2004	- Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z instytucjami i organizacjami społecznymi - Prowadzenie działań ratowniczych, udział w akcjach ratowniczych oraz współdziałanie z innymi służbami, inspekcjami i strażami w czasie pożarów, klęsk żywiołowych oraz innych zagrożeń - Zabezpieczanie obszaru chronionego właściwej jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej, określonego w powiatowym planie ratowniczym

				• Uświadamianie ludności o konieczności i sposobach ochrony przed pożarami, innymi zagrożeniami i zdarzeniami losowymi oraz przygotowywanie jej do udziału w ochronie przeciwpożarowej budynków, obiektów budowlanych i terenów • Udział w alarmowaniu i ostrzeganiu ludności o zagrożeniach • Rozwijanie wśród członków OSP oraz ludności cywilnej zainteresowań w dziedzinie kultury, oświaty i sportu • Podejmowanie działań zmierzających do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i patologiom • Tworzenie wśród mieszkańców terenów chronionych zainteresowań oraz kółek społecznych i kulturowych • Wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej, ustawy o ochotniczych strażach pożarnych oraz niniejszego statutu • Działanie na rzecz ochrony środowiska • Prowadzenie działań na rzecz ochrony ludności • Wspieranie gminy w realizacji pomocy na rzecz społeczności lokalnej • Udział we współpracy międzynarodowej gminy • Organizowanie i udział w ćwiczeniach oraz szkoleniach związanych z działalnością OSP • Współfinansowanie i finansowanie budowy, rozbudowy oraz modernizacji infrastruktury służącej społeczności lokalnej
	Ochotnicza Straż Pożarna w Wierchowiu	Wierchowo	2004	• Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organizacjami samorządowymi i innymi podmiotami • Udział w akcjach ratowniczych prowadzonych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń • Informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi • Rozwijanie wśród członków Ochotniczej Straży Pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej • Wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej oraz niniejszego statutu • Prowadzenie działań na rzecz ochrony środowiska • Uczestniczenie i reprezentowanie OSP w organach samorządowych i przedstawicielskich
	Ochotnicza Straż Pożarna w Żabinku	Żabinek	2007	• Prowadzenie działań na rzecz ochrony życia, zdrowia i mienia przed pożarami, klęskami żywiołowymi, zagrożeniami ekologicznymi oraz innymi zagrożeniami • Działania na rzecz ochrony środowiska • Rozwijanie i krzewienie kultury fizycznej i sportu • Rozwijanie i upowszechnianie działalności kulturalnej • Organizowanie pożarniczego i obronnego wychowania dzieci i młodzieży

				• Informowanie o występujących zagrożeniach pożarowych i innych zagrożeniach miejscowych oraz o sposobach ich zapobiegania i zwalczania
	Stowarzyszenie „Nasza Świerczyna”	Świerczyna	2011	• Prowadzenie działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych • Promocja i organizacja wolontariatu • Działalność edukacyjna, kulturalna i wychowawcza • Pozyskiwanie funduszy z różnych źródeł (m.in. EFS, organizacje lokalne, środki budżetowe) • Organizowanie wypoczynku dzieci i młodzieży, w tym krajoznawstwa, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru powiatu sochaczewskiego • Aktywizacja zawodowa osób młodych oraz bezrobotnych • Prowadzenie działalności wspomagającej lokalny rozwój gospodarczy, w szczególności rozwój przedsiębiorczości • Działania na rzecz osób niepełnosprawnych • Promocja zdrowia, w tym propagowanie zdrowego trybu życia • Promocja różnych form amatorskiej aktywności sportowej • Działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego, w tym edukacja ekologiczna • Propagowanie wiedzy historycznej, w tym ochrona miejsc pamięci i kultury • Rozbudowa infrastruktury lokalnej
	Stowarzyszenie Centrum Aktywności Lokalnej w Wierchowiu	Wierchowo	2001	• Współpraca i wzajemna pomoc członków stowarzyszenia • Organizacja spotkań, konferencji, kursów i konkursów • Stwarzanie oraz dbanie o dobry stan zaplecza lokalowego i technicznego dla realizacji celów stowarzyszenia • Organizacja i koordynowanie spotkań dzieci i młodzieży, tworzenie grup zainteresowań oraz wspieranie innych inicjatyw zgodnych z celami stowarzyszenia • Organizacja i prowadzenie wypoczynku dzieci i młodzieży • Prowadzenie działalności gospodarczej w celu zdobycia środków na realizację zadań statutowych
	Stowarzyszenie Odnowy Społecznej Awatar	Żabin	2012	• Działalność w zakresie ekologii • Działalność w zakresie turystyki i krajoznawstwa • Organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży • Działalność na rzecz edukacji, oświaty i wychowania • Działalność na rzecz kultury i sztuki • Działalność na rzecz upowszechniania kultury fizycznej i sportu • Promocja zdrowia • Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy • Działalność na rzecz organizacji pozarządowych • Aktywizacja społeczności lokalnych, w szczególności mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym

				- Pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie ich szans - Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej oraz społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - Promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem - Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych - Propagowanie wiedzy historycznej - Promocja historycznych walorów Pomorza Zachodniego - Tworzenie dla młodzieży szkolnej i akademickiej nowych form spędzania czasu wolnego oraz rozwoju psychofizycznego w ramach działań z zakresu odtwórstwa historycznego
	Stowarzyszenie z Drewnem przez Życie w Świerczynie	Świerczyna	2024	- Propagowanie długotrwałego wykorzystywania wyrobów wytworzonych z drewna - Promowanie pozytywnego oddziaływania drewna na organizm człowieka - Promowanie wyrobów z drewna jako produktu ekologicznego, sprzyjającego zrównoważonemu rozwojowi - Wspieranie racjonalnych kierunków przetwarzania drewna - Tworzenie strategii redukcji emisji CO₂ - Prowadzenie działalności społeczno-oświatowej w środowisku gminnym w zakresie odnawialnych źródeł energii oraz wspieranie organizacyjne osób fizycznych i prawnych podejmujących takie działania - Inicjowanie i propagowanie rozwiązań technicznych w energetyce i przemyśle drzewnym oraz racjonalne gospodarowanie energią i zasobami drzewnymi, w tym poprzez ich lokalne pozyskiwanie - Integrowanie środowiska lokalnego - Kształtowanie przyjaznych przyrodzie postaw społecznych - Propagowanie proekologicznych zachowań, rozwiązań i technologii
Ewidencja stowarzyszeń zwykłych Starostwa Powiatowego w Drawsku Pomorskim	Wierchowskie Stowarzyszenie Wędkarskie	Wierchowo	2017	- Organizowanie wędkarstwa jako racjonalnej formy wypoczynku i rekreacji - Stworzenie członkom Stowarzyszenia dogodnych warunków wędkowania - Krzewienie znajomości zasad gospodarki rybacko – wędkarskiej - Kształtowanie postawy obywatelskiej i etyki wędkarskiej - Działanie na rzecz ochrony i racjonalnego użytkowania wód i środowiska naturalnego - Wychowawcza praca z młodzieżą, w tym osobami niepełnosprawnymi i edukacja ekologiczna - Ochrona wód znajdujących się pod opieką Stowarzyszenia
	Stowarzyszenie Strzeleckie Tęcza	Wierchowo	2019	- Działanie na rzecz strzelectwa i sportu strzeleckiego - Popularyzowanie wiedzy z dziedziny strzelectwa i sportu strzeleckiego - Promocja i popieranie strzelectwa
	Wierchowska Szkółka Unihokeja	Wierchowo	2019	Kreowanie i wspieranie inicjatyw wiejskich, gminnych, regionalnych, ogólnopolskich i europejskich mających służyć dzieciom, młodzieży oraz całej społeczności lokalnej

				• Kreowanie i wspieranie inicjatyw turystycznych i sportowych • Umożliwienie rozwoju sportowego dzieciom, młodzieży i dorosłym z terenu wsi • Aktywizowanie społeczności przez angażowanie do działań na rzecz społeczności i regionu • Rozwijanie więzi międzyludzkich, rozwijanie idei sportu i turystyki • Rozwijanie różnych form kultury fizycznej • Działanie na rzecz rozwoju unihokeja w gminie, powiecie, województwie i kraju • Promocja unihokeja szczególnie w województwie zachodniopomorskim • Współpraca z klubami sportowymi o podobnym charakterze działania • Występowanie z wnioskami i opiniami do właściwych organów administracji • Prowadzenie działalności w sferze kultury fizycznej w dziedzinie rekreacji i rehabilitacji sportowej • Ochrona i promocja zdrowia poprzez sport, przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym
	Stowarzyszenie Strzelecko-Kolekcyjne "Sokół"	Wierzchowo	2023	• Działanie na rzecz strzelectwa, sportu strzeleckiego, kolekcjonerstwa broni oraz działalność bezpośrednio związaną z obronnością oraz bezpieczeństwem państwa • Popularyzowanie wiedzy z dziedziny strzelectwa, sportu strzeleckiego, kolekcjonerstwa broni, obronności oraz bezpieczeństwem państwa • Popularyzacja strzelectwa, kolekcjonerstwa broni, obronności oraz bezpieczeństwa państwa
	Stowarzyszenie MOTO ŻUBRY Wierzchowo	Sońnica	2025	• Popularyzacja idei ruchu motocyklowego oraz turystyki motocyklowej • Szerzenie najszlachetniejszych wartości i wzorów kulturowych, którymi są uczciwość, sprawiedliwość i patriotyzm • Prowadzenie działalności edukacyjnej i kulturalnej w zakresie inicjowania, wspierania i pomocy w przedsięwzięciach edukacyjno-kulturalnych • Działania na rzecz defaworyzowanych grup społecznych (między innymi żyjących w trudnych warunkach, bezrobotnych, ubogich i zagrożonych patologiami, w szczególności na rzecz dzieci i młodzieży) • Propagowanie zasad bezpiecznej jazdy motocyklem • Ochrona i wspieranie praw i interesów wszystkich osób związanych z środowiskiem motocyklistów • Organizacja i współpraca w organizacji imprez dla dzieci, młodzieży lokalnych środowisk, imprez i wydarzeń charytatywnych i niosących pomoc ludziom w różnego rodzaju potrzebach • Współpraca z innymi klubami motocyklowymi, bractwami, stowarzyszeniami, organizacjami i instytucjami w realizacji celów regulaminowych • Szerzenie wiedzy i umiejętności w zakresie udzielania pierwszej pomocy w tym ofiarom wypadków drogowych • Propagowanie zdrowego stylu życia oraz organizacja aktywnego wypoczynku
Krajowy Rejestr Kół Gospodyń	Koło Gospodyń Wiejskich w Nowych Laskach	Nowe Laski	2018	• Prowadzenie działalności społeczno-wychowawczej i oświatowo-kulturalnej w środowiskach wiejskich • Prowadzenie działalności na rzecz wszechstronnego rozwoju obszarów wiejskich

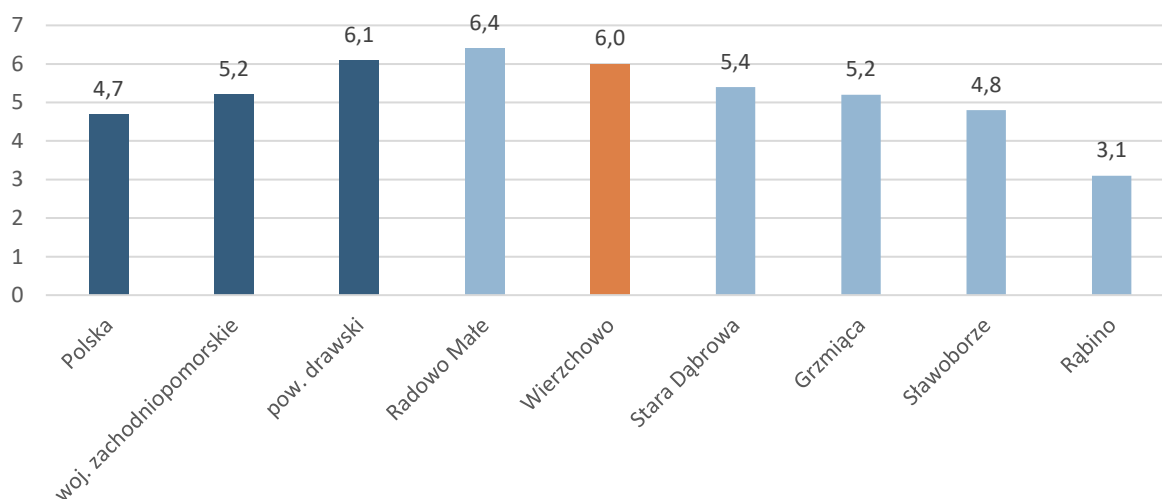
Wiejskich	Koło Gospodyń Wiejskich w Wierzchowie „Chlebek”	Wierzchowo	2021	• Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości kobiet • Inicjowanie i prowadzenie działań na rzecz poprawy warunków życia i pracy kobiet na wsi • Upowszechnianie i rozwój form współdziałania, gospodarowania i racjonalnych metod prowadzenia gospodarstw domowych • Reprezentowanie interesów środowiska kobiet wiejskich wobec organów administracji publicznej • Rozwój kultury ludowej, w tym w szczególności kultury lokalnej i regionalnej • Wykonywanie innych zadań związanych ze wspieraniem rozwoju przedsiębiorczości na wsi i podejmowaniem działań na rzecz środowisk wiejskich
	Koło Gospodyń Wiejskich w Żabinku	Żabinek	2023	
	Koło Gospodyń Wiejskich w Świerczynie „Srebrne Świerki”	Świerczyna	2024	
	Koło Gospodyń Wiejskich w Sośnicy „Sośniczanki”	Sośnica	2024	
	Koło Gospodyń Wiejskich w Osieku Drawskim „Słodki Zakątek”	Osiek Drawski	2024	

Źródło: Krajowy Rejestr Sądowy, Ewidencja stowarzyszeń zwykłych Starostwa Powiatowego w Drawsku Pomorskim, Krajowy Rejestr Kół Gospodyń Wiejskich.

Należy wspomnieć, że w Wierzchowie i Świerczynie działają koła terenowe **Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy w Drawsku Pomorskim**⁶.

Według danych GUS na terenie Gminy Wierzchowo w 2024 roku funkcjonowały 24 stowarzyszenia i organizacje społeczne – tej wielkości użyto do porównania z innymi jednostkami. **Na 1 000 mieszkańców daje to 6,0 organizacji pozarządowych** – to bardzo dobry wynik na tle innych gmin grupy porównawczej (wyższy ma jedynie Gmina Radowo Małe), ale także kraju i województwa. Może to świadczyć o **dobrze rozwiniętym trzecim sektorze** w Gminie Wierzchowo, który stanowić może partnera do realizacji usług publicznych, także w dziedzinie wsparcia społecznego.

Wykres 23. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 ludności w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w 2024 roku [szt.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

⁶ <https://bip.wierzchowo.pl/artukul/wykaz-organizacji-pozarzadowych-dzialajacych-na-terenie-gminy-wierzchowo>, dostęp: 30.09.2025.

Zakres, kierunki oraz sposoby realizacji wspólnych działań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi są corocznie ustalane w **Programie współpracy Gminy Wierzchowo z organizacjami pozarządowymi**. Program dla 2025 zakłada budowanie partnerstwa między Gminą Wierzchowo a organizacjami i podmiotami, służącego rozpoznawaniu i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców oraz wzmocnienie aktywności obywatelskiej jako cel główny. Celami szczegółowymi są z kolei:

- poprawa jakości życia, poprzez zaspokojenie potrzeb mieszkańców Gminy,
- integracja podmiotów realizujących zadania publiczne,
- wspieranie działań na rzecz rozwoju aktywności obywatelskiej i samoorganizacji społeczności w regionie,
- wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych,
- prezentacja dorobku organizacji i promowanie ich osiągnięć.

Program określa, że zlecenie realizacji zadań publicznych może mieć formy powierzania wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji lub wspierania wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji. Wspieranie oraz powierzanie odbywają się po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert, chyba, że przepisy odrębne przewidują inny tryb zlecenia⁷.

W 2024 roku Gmina Wierzchowo w kontekście współpracy z organizacjami pozarządowymi ogłosiła otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Gminy Wierzchowo poprzez organizacje pozarządowe i inne podmioty w 2024 roku zleczanych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie dla następujących rodzajów zadań publicznych:

1. Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej – udzielono dotacji Wierzchowskiej Szkółce Unihokeja w Wierzchowie na kwotę 29 000,00 zł;

⁷ Program współpracy Gminy Wierzchowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2025

2. Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym – udzielono dotacji Polskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Główny na kwotę 14 000,00 zł;
3. Promocja i ochrona zdrowia – udzielono dotacji Stowarzyszeniu "Nasza Świerczyna" na kwotę 3 000,00 zł;
4. Działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży – udzielono dotacji Stowarzyszeniu "Nasza Świerczyna" na kwotę 6 000,00 zł;
5. Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego – udzielono dotacji Wierchowskiemu Stowarzyszeniu Wędkarskiemu na kwotę 5 000,00 zł.

Ogłoszono także otwarty konkurs ofert na wybór operatora regrantingu na zadania publiczne w zakresie „Promocji i organizacji wolontariatu” na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Zadanie polegało na wyłonieniu operatora, który zleci realizację projektów realizowanych na terenie gminy Wierchowo polegających na realizacji przedsięwzięć dotyczących wolontariatu wśród społeczności lokalnej⁸.

Na podstawie dotychczasowych doświadczeń współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a Gminą Wierchowo można stwierdzić, że podmioty ekonomii społecznej mają szczególny potencjał do angażowania się w działania związane z kulturą fizyczną, wsparciem wybranych grup mieszkańców (m.in. seniorów, dzieci i młodzieży), a także w obszarze ekologii i ochrony środowiska. Analiza perspektyw rozwoju sektora ekonomii społecznej przy wsparciu Gminy Wierchowo wskazuje, że właściwym kierunkiem jest kontynuowanie i pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi, zgodnie z corocznymi programami współpracy.

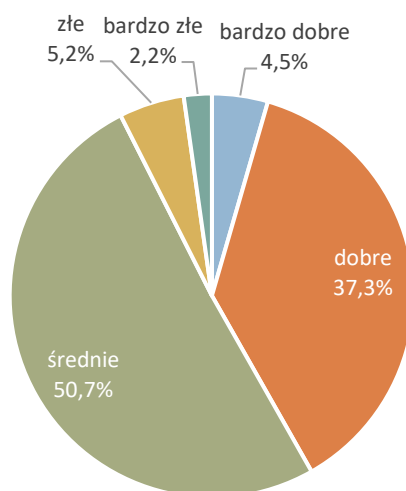
⁸ <https://bip.wierchowo.pl/artukul/organizacje-pozarzadowe>, dostęp: 30.09.2025.

3.10 Warunki życia i problemy społeczne

Warunki życia

Ponad połowa respondentów ankiety, realizowanej na potrzeby niniejszego dokumentu, uważa warunki życia Gminy Wierzchowo jako **średnie**. Przez 41,8% oceniane są one jako dobre lub bardzo dobre, a przez 7,5% - jako złe lub bardzo złe.

Wykres 24. Odpowiedzi na pytanie „Jakie w Pana/Pani ocenie są aktualne warunki życia mieszkańców gminy Wierzchowo?” wśród respondentów ankiety

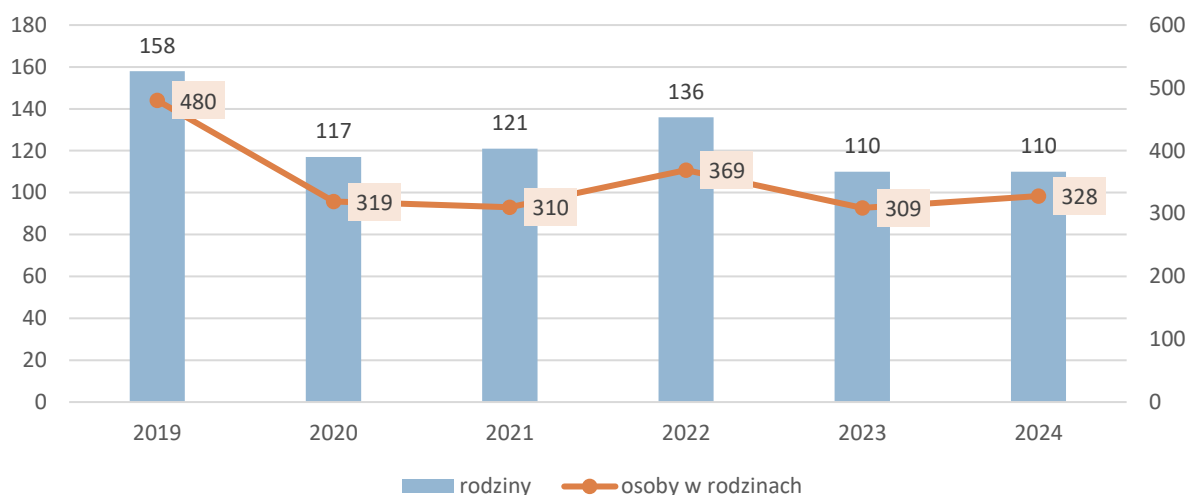

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Wierzchowo.

Problemy społeczne

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie wskazują, że w **2024 roku z pomocy społecznej korzystało 110 rodzin z 328 osobami w tych rodzinach**. W 2024 roku liczba rodzin wspieranych przez pomoc społeczną w Gminie Wierzchowo była niższa niż w poprzednich latach.

Wykres 25. Liczba rodzin [szt.] oraz osób w rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej w Gminie Wierzychowo w latach 2019-2024

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2024 dla Gminy Wierzychowo, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzychowie, s. 15.

Przyjrano się liczbie rodzin, którym udzielono wsparcia w ramach pomocy społecznej według powodów. **Najwięcej z nich korzystało w 2024 roku ze wsparcia z powodu ubóstwa** (52 rodziny) a następnie **bezrobocia** (48 rodzin) i **niepełnosprawności** (40 rodzin). W przypadku wszystkich powodów udzielania pomocy społecznej w 2024 roku odnotowano spadek liczby korzystających rodzin w relacji z 2019 rokiem. Można odnotować, że zmieniła się kolejność najczęstszych powodów udzielania wsparcia – w 2019 roku były to długotrwała lub ciężka choroba (w 2024 roku na 4. miejscu), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (w 2024 roku na 7. miejscu – zaledwie 4 rodziny korzystające ze wsparcia) i ubóstwo.

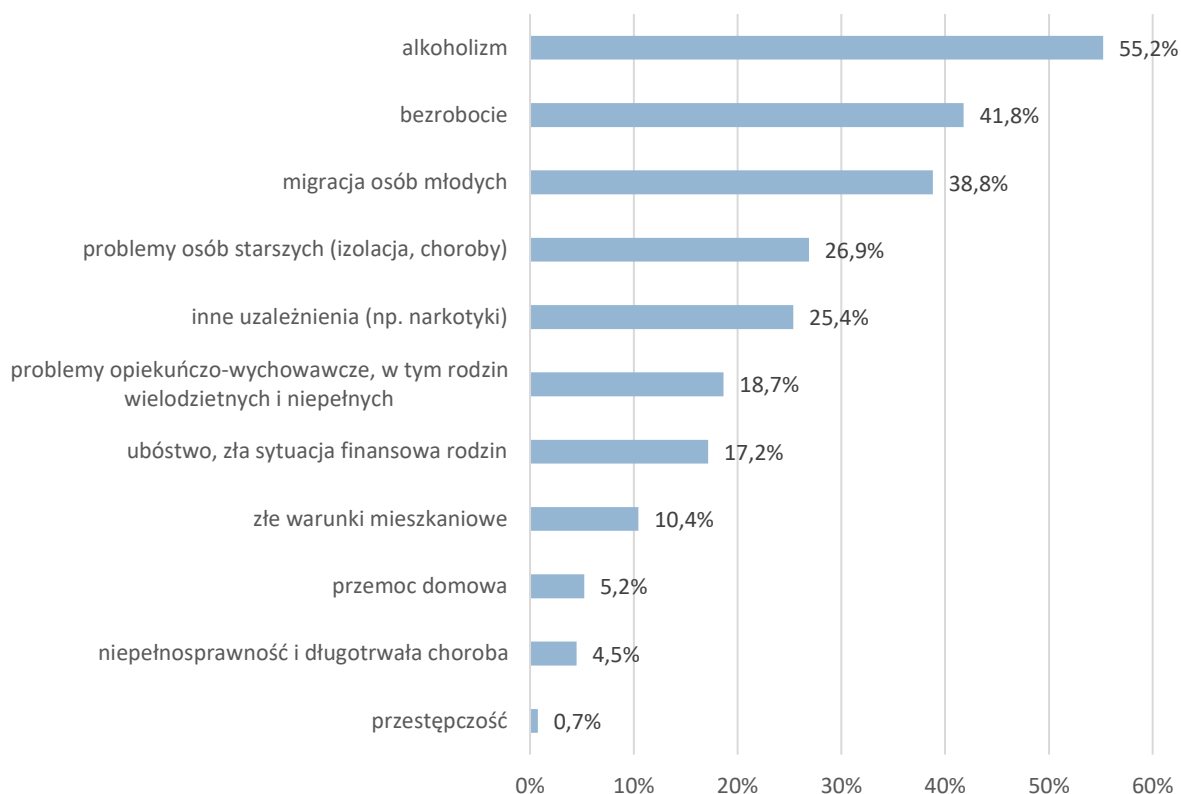
Tabela 17. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej w Gminie Wierzchowo według powodów w latach 2019-2024 [szt.]

Przyczyna udzielenia pomocy	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Zmiana 2019-2024
ubóstwo	103	72	75	76	72	52	-49,5%
bezrobocie	74	52	45	43	52	48	-35,1%
niepełnosprawność	51	32	34	29	36	40	-21,6%
długotrwała lub ciężka choroba	125	51	47	32	44	33	-73,6%
potrzeba ochrony macierzyństwa	31	16	17	20	19	22	-29,0%
alkoholizm	13	10	3	2	14	12	-7,7%
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	121	74	73	48	44	4	-96,7%
bezdomność	5	6	8	6	2	2	-60,0%
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	3	7	4	5	2	-33,3%
zdarzenie losowe	0	3	1	1	2	2	-
sieroctwo	0	0	0	0	1	1	-
sytuacja kryzysowa	0	1	1	0	0	1	-
przemoc domowa	0	0	0	1	1	0	-
narkomania	0	0	1	0	0	0	-
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	3	0	0	-

Źródło: Oceny zasobów pomocy społecznej za lata 2019-2024 dla Gminy Wierzchowo, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie.

Sami mieszkańcy mogą wskazać 3 **najpoważniejsze problemy społeczne w Gminie Wierzchowo**, na pierwszym miejscu wskazują **alkoholizm** – ponad połowa ankietowanych (55,2%) w pierwszej kolejności dostrzegła ten problem społeczny w Gminie. Wysoko znalazło się także **bezrobocie**, wskazane przez 41,8% respondentów jako ważny problem społeczny, a następnie **migracja osób młodych** (38,8%).

Wykres 26. Odpowiedzi na pytanie „Jakie problemy społeczne uważa Pan/Pani za najważniejsze w gminie Wierchow?” wśród respondentów ankiety

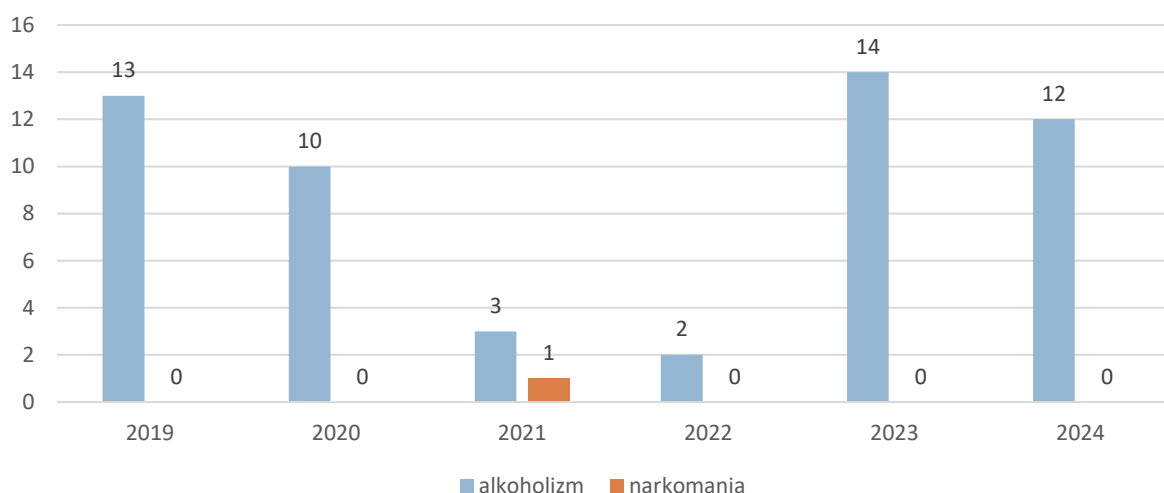

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Wierchow.

Uzależnienia

Z powodu alkoholizmu pod wsparcie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierchowiu trafia w ostatnich latach kilkanaście rodzin rocznie. W 2024 roku było to 12 rodzin. Problem narkomanii – bazując na danych dotyczących pomocy społecznej – wydaje się marginalny w analizowanej jednostce.

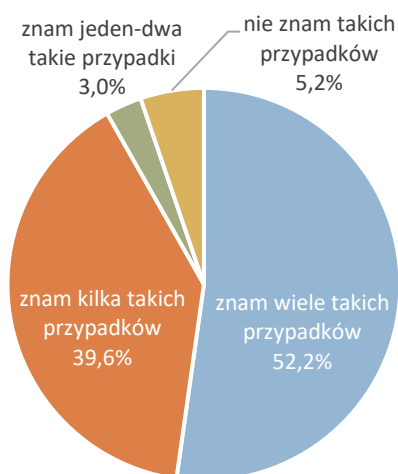
Wykres 27. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej w Gminie Wierchowo z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2019-2024 [szt.]

Źródło: Oceny zasobów pomocy społecznej za lata 2019-2024 dla Gminy Wierchowo, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierchowie.

Ponad połowa respondentów badania ankietowego (52,2%) wskazała, że zna wiele przypadków alkoholizmu w swoim otoczeniu. Kolejne 39,3% zna takich przypadków kilka. Może to sygnalizować o wadze tego problemu w Gminie Wierchowo i tym, że **problem nadużywania alkoholu może być znacznie poważniejszy niż wskazują na to statystyki pomocy społecznej.**

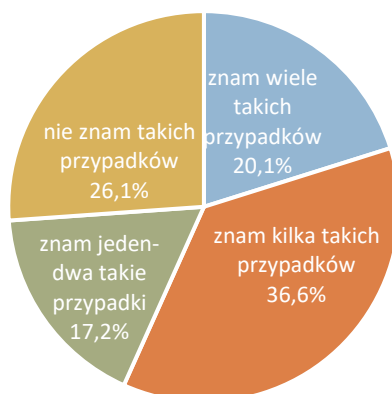
Wykres 28. Odpowiedzi na pytanie „Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala problemu alkoholizmu w gminie Wierzchowo” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Wierzchowo.

W oparciu o wyniki badania ankietowego można stwierdzić, że **skala problemu innych uzależnień w Gminie Wierzchowo jest mniejsza** – 26,1% respondentów wskazało, że nie zna wcale takich przypadków. Niemniej jednak 20,1% ankietowanych twierdzi, że zna takich przypadków wiele, co czyni inne uzależnienia także problemem, który może być istotny w sytuacji społecznej Gminy Wierzchowo.

Wykres 29. Odpowiedzi na pytanie „Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala problemu innych uzależnień (np. narkotyki) w gminie Wierzchowo” wśród respondentów ankiety

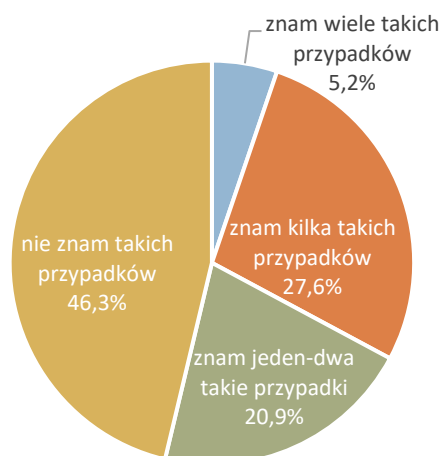
Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Wierzchowo.

Przemoc domowa

Danych na temat skali przemocy domowej w Gminie Wierchowo dostarczają informacje na temat procedury „Niebieskie Karty” i działalności Zespołu Interdyscyplinarnego. **W 2024 roku liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” sięgnęła 11⁹.** Istotne jest, że pracownicy socjalni i inne podmioty zaangażowane w obszar reagowania na przemoc domową pracują nad zapewnieniem odpowiedniego wsparcia osobom i rodzinom, których dotyka ten problem.

Największa część respondentów badania ankietowego (46,3%) wskazała, że nie zna przypadków przemocy domowej w Gminie Wierchowo. Wiele takich przypadków zna jedynie 5,2% ankietowanych, a kilka – 27,6%. Należy jednak pamiętać o charakterze zjawiska przemocy domowej, które często jest bardzo trudne do zauważenia poza gospodarstwem domowym, w którym do niego dochodzi.

Wykres 30. Odpowiedzi na pytanie „Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala problemu przemocy domowej w gminie Wierchowo?” wśród respondentów ankiety

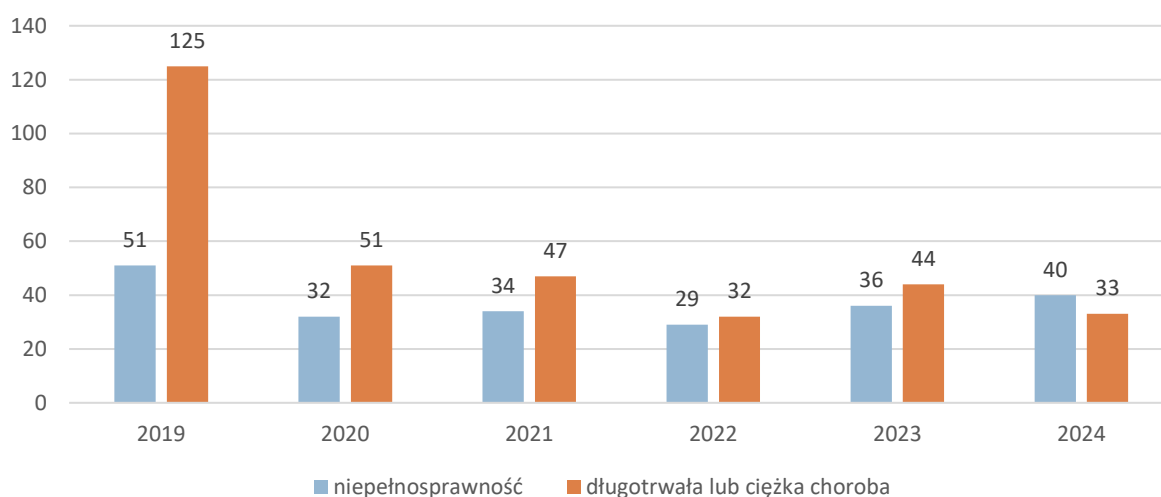
Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Wierchowo.

Osoby z niepełnosprawnością, długotrwale chore oraz seniorzy

⁹ Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierchowie z 2024 roku, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierchowie, s. 64.

W ostatnich latach ze wsparcia pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności korzystało kilkadziesiąt rodzin rocznie. Liczba ta ulega wahaniom. Warto jednak przypomnieć, że niepełnosprawność stała się w 2024 roku trzecim najważniejszym powodem udzielania pomocy społecznej w Gminie Wierchowo. Można wskazać, że **problemy osób chorych i z niepełnosprawnością w związku ze starzejącym się społeczeństwem mogą stanowić w przyszłości jeden z ważniejszych aspektów sytuacji społecznej w Gminie.**

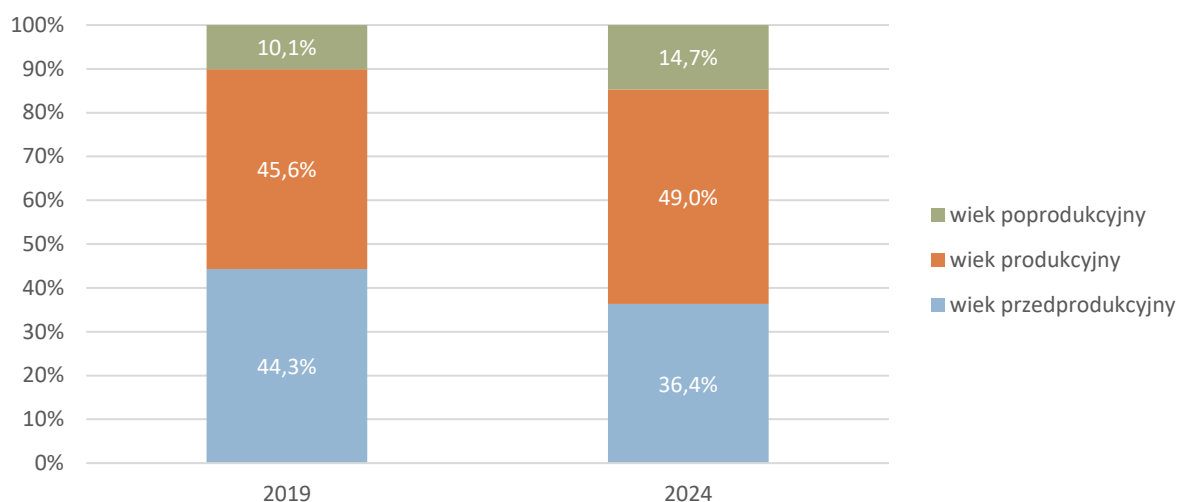
Wykres 31. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej w Gminie Wierchowo z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2019-2024 [szt.]

Źródło: Oceny zasobów pomocy społecznej za lata 2019-2024 dla Gminy Wierchowo, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierchowie.

Przyjrano się **strukturze osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej** w Gminie Wierchowo w 2019 i 2024 roku. Można zauważyć **wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym – z 10,1% do 14,7%**. Potwierdza to znaczenie problemów osób starszych dla sytuacji społecznej w Gminie.

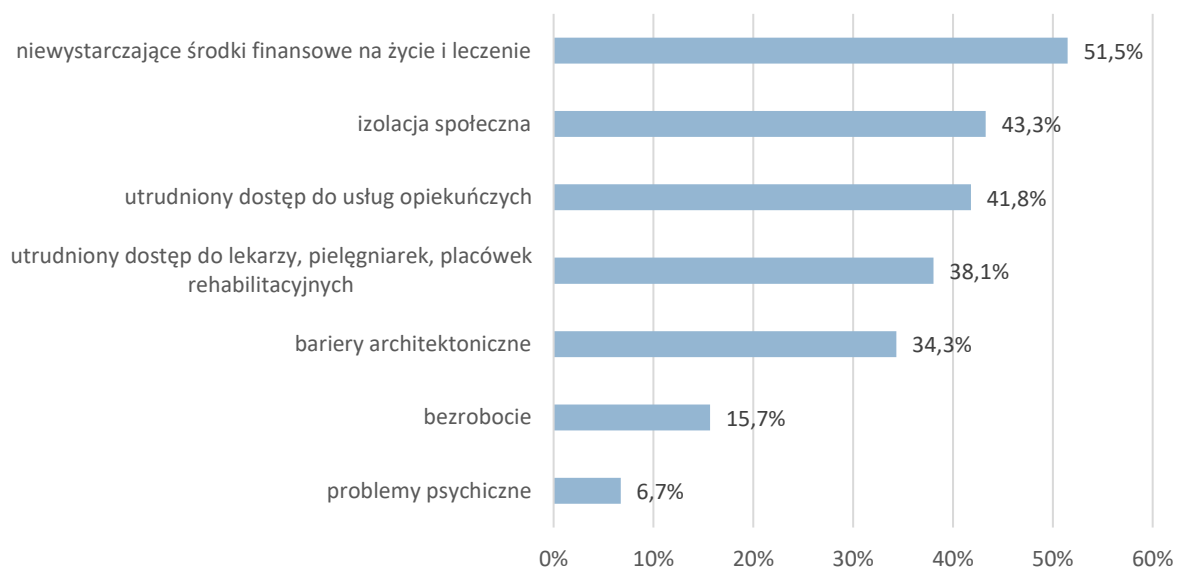
Wykres 32. Struktura osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej według wieku w Gminie Wierzchowo w 2019 i 2024 roku [%]

Źródło: Oceny zasobów pomocy społecznej za lata 2019-2024 dla Gminy Wierzchowo, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie.

Wśród najważniejszych **problemów osób z niepełnosprawnością i długotrwale chorych** respondenci badania ankietowego wymieniali najczęściej **niewystarczające środki na życie i leczenie (51,5%), izolację społeczną (43,3%) oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (41,8%)**.

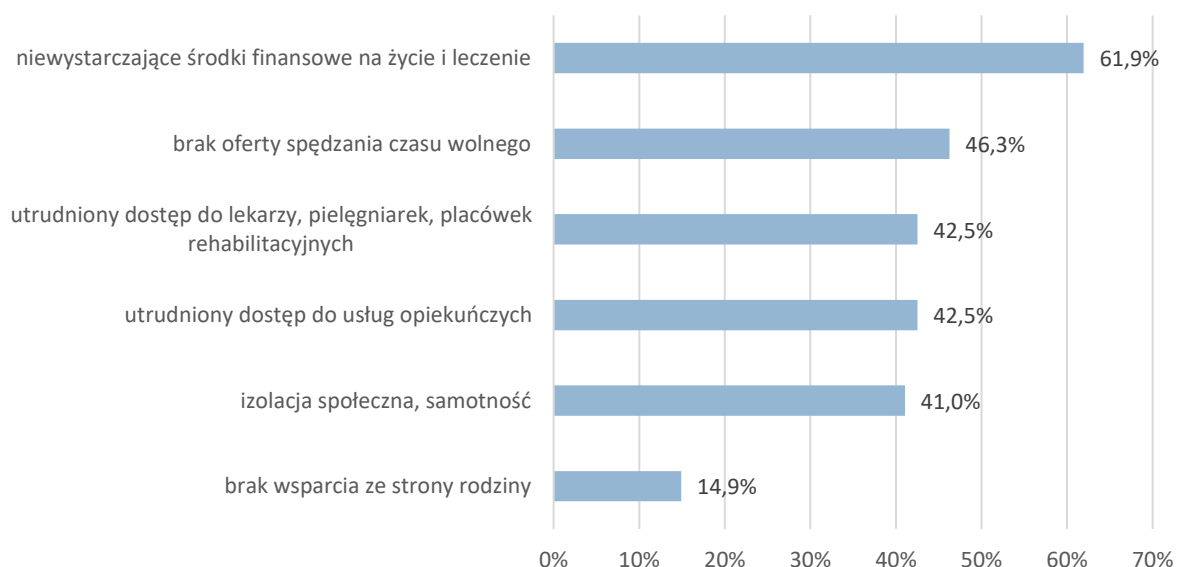
Wykres 33. Odpowiedzi na pytanie „Z jakimi według Pana/Pani barierami spotykają się najczęściej osoby z niepełnosprawnością i długotrwale chore w gminie Wierzchowo?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Wierchowo.

W odniesieniu do **osób starszych** z kolei respondenci ankiety najczęściej wskazywali na **niewystarczające środki finansowe na życie i leczenie** (61,9%) – aspekt trudności finansowych i potencjalne ubóstwo łączy zatem grupę osób z niepełnosprawnością i osób starszych. Wysoko w zestawieniu znalazły się ponadto: **brak oferty spędzania czasu wolnego** (46,3%), **utrudniony dostęp do lekarzy, pielęgniarek, placówek rehabilitacyjnych** (42,5%), **utrudniony dostęp do usług opiekuńczych** (42,5%) oraz **izolacja społeczna, samotność** (41,0%).

Wykres 34. Odpowiedzi na pytanie „Z jakimi według Pana/Pani barierami spotykają się najczęściej osoby starsze w gminie Wierchowo?” wśród respondentów ankiety

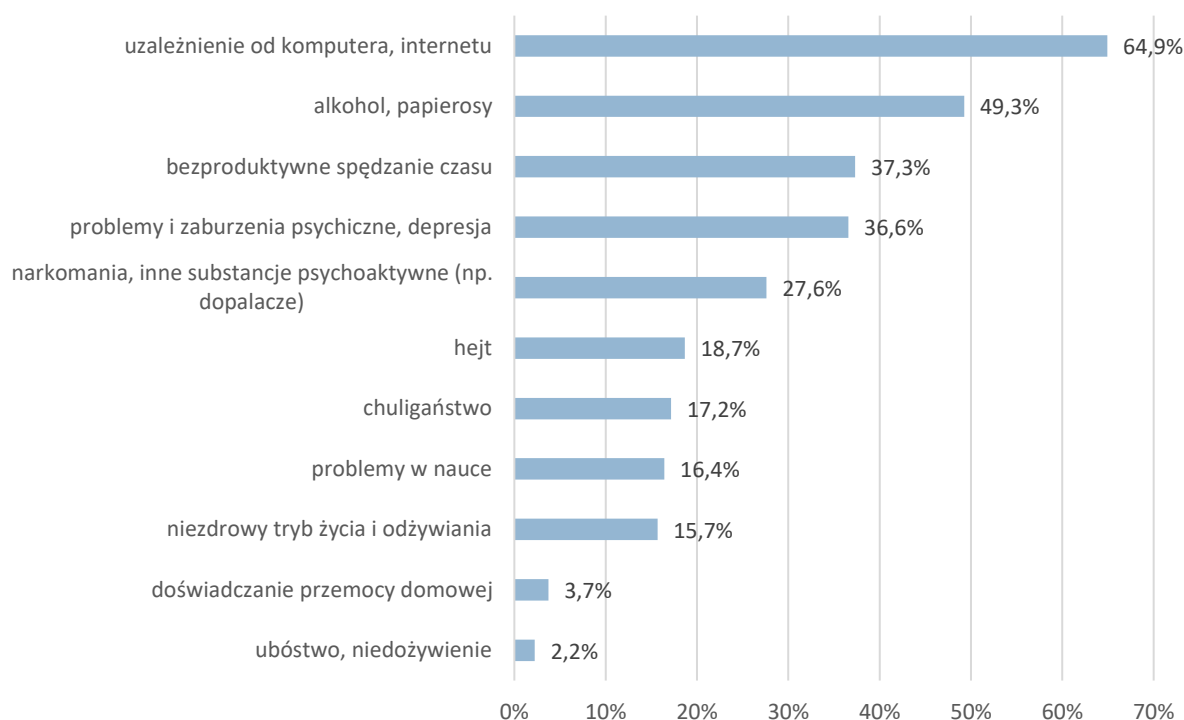
Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Wierchowo.

Problemy dzieci i młodzieży

W opinii mieszkańców wyrażonej w ankiecie, **najważniejszym problemem, z jakim borykają się dzieci i młodzież w Gminie Wierchowo jest uzależnienie od komputera i Internetu** – tak uważa 64,9% respondentów. Wobec takiej diagnozy konieczne może być zapewnienie odpowiedniej edukacji w kierunku właściwego korzystania z dobrodziejstw internetu, jak i sposobów obrony przed negatywnymi aspektami poruszania się w wirtualnym świecie. **Prawie połowa respondentów (49,3%) wskazała na alkohol i papierosy**, co wskazywać może na konieczność prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych w obszarze tego

typu uzależnień. Po ponad 1/3 badanych wskazała także na **bezpłodnywne spędzanie czasu** (37,3%) oraz **problemy i zaburzenia psychiczne, depresję** (36,6%).

Wykres 35. Odpowiedzi na pytanie „Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży są najczęstsze w gminie Wierzchowo?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Wierzchowo.

3.11 Stan i możliwości pomocy społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie – organizacja i kadry

Instytucją zajmującą się pomocą społeczną w Gminie Wierzchowo jest **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie**. Na kadrę tego podmiotu składało się na koniec 2024 roku 13 osób, w tym: 1 kierownik, 1 księgowa, 1 Starszy inspektor do spraw kancelaryjno biurowych, kadr i księgowości, 1 Starszy Specjalista pracy socjalnej, 2 pracowników socjalnych, 1 asystent rodziny, 1 Starszy referent ds. świadczeń, 1 Starszy inspektor ds. świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego i dodatków mieszkaniowych, 1 Starszy referent ds. świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego i dodatków mieszkaniowych, 1 koordynator do spraw komputeryzacji pomocy społecznej, 1 opiekun w pomocy społecznej i 1 robotnik gospodarczy.

Wśród **zadań własnych gminy** wynikających z *Ustawy o pomocy społecznej*, które realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie wymienić należy m.in.:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- sprawianie pogrzebu;
- dożywianie dzieci i osób dorosłych;
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania;
- kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tych domach;
- pracę socjalną i in.

Poniżej – dane na temat **przyznanej pomocy wynikającej z zadań własnych Gminy**. Można zauważyć trend spadkowy w liczbie osób korzystających z zasiłków stałych, okresowych i celowych. Kilka osób rocznie korzysta ze wsparcia w formie schronienia, kilkadziesiąt (w ostatnich latach) – w formie posiłku. Z usług opiekuńczych korzystało w 2024 roku 11 osób, a za 5 Gmina ponosiła odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej.

Tabela 18. Dane na temat przyznanej pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie, wynikającej z zadań własnych gminy w latach 2019-2024

Forma wsparcia	Kategoria danych	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Zasiłki stałe	Kwota [tys. zł]	110,6	110,3	128,1	117,9	117,8	114,5
	L. korzystających [os.]	23	24	24	21	18	14
Zasiłki okresowe	Kwota [tys. zł]	64,2	52,6	44,3	49,6	50,8	43,3
	L. korzystających [os.]	47	38	28	23	26	17
Zasiłki celowe	Kwota [tys. zł]	104,9	77,4	103,8	82,3	131,4	69,5
	L. korzystających [os.]	100	68	69	70	86	65
Schronienie	Kwota [tys. zł]	8,9	21,8	22,7	17,0	26,3	17,6
	L. korzystających [os.]	2	4	4	2	3	4
Posiłek	Kwota [tys. zł]	46,7	82,6	16,0	37,0	43,5	41,2

	L. korzystających [os.]	106	205	49	61	64	60
Usługi opiekuńcze	L. korzystających [os.]	10	9	9	8	0	11
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	Kwota [tys. zł]	96,9	133,2	139,3	156,4	222,2	260,9
	L. korzystających [os.]	5	5	5	7	5	5
Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	Kwota [tys. zł]	74,9	90,8	95,2	135,1	165,4	231,9

Źródło: Oceny zasobów pomocy społecznej za lata 2019-2024 dla Gminy Wierchowo, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierchowie.

Poza takimi formami pomocy jak zasiłki, wsparcie finansowe i różnego rodzaju usługi, **pracę na rzecz mieszkańców realizują także pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierchowie**. Jest ona realizowana m.in. w formie kontraktu socjalnego - pisemnej umowy zawartej z osobą ubiegającą się o pomoc, określającej uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny. Niematerialną formą pomocy GOPS jest praca socjalna. W ostatnich latach liczba rodzin objętych pracą socjalną oscylowała wokół 100.

Tabela 19. Dane na temat pomocy udzielanej przez pracowników Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierchowie w latach 2019-2024

Forma wsparcia	Kategoria danych	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kontrakt socjalny	Liczba kontraktów – część A [szt.]	30	24	24	24	28	31
	Liczba osób objętych kontraktami – część A [os.]	31	25	24	24	28	31
	Liczba kontraktów – część B [szt.]	3	0	0	0	0	0
	Liczba osób objętych kontraktami – część B [os.]	3	0	0	0	0	0
Praca socjalna	Liczba objętych rodzin [szt.]	133	85	92	120	96	97

Wywiad środowiskowy	Liczba objętych osób [os.]	150	115	110	323	298	270
	Liczba objętych rodzin [szt.]	152	114	104	323	298	270
	Liczba osób w rodzinach [os.]	448	312	302	502	436	380

Źródło: Oceny zasobów pomocy społecznej za lata 2019-2024 dla Gminy Wierchowo, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierchowie.

W celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym w rodzinach oraz udzielania wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wierchowie zatrudniony jest **1 asystent rodziny**. Wspiera on rokrocznie kilkanaście rodzin z terenu analizowanej jednostki.

Tabela 20. Dane na temat asystentów rodziny, działających w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wierchowie w latach 2019-2024

Forma wsparcia	Kategoria danych	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Asystenci rodziny	Liczba asystentów [os.]	1	1	2	1	1	1
	Liczba rodzin objętych wsparciem [szt.]	16	11	11	15	14	11

Źródło: Oceny zasobów pomocy społecznej za lata 2019-2024 dla Gminy Wierchowo, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierchowie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierchowie wykonuje także **zadania zlecone z zakresu administracji rządowej**. To m.in. zasiłki rodzinne i dodatki do nich (obserwowany trend spadkowy w liczbie udzielanych świadczeń), świadczenia opiekuńcze (obserwowany trend spadkowy w liczbie udzielanych świadczeń do 2021 roku, następnie wzrost do ok. 1,2 tys. świadczeń rocznie) czy świadczenia alimentacyjne.

Tabela 21. Dane na temat zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie w latach 2019-2024

Forma wsparcia	Kategoria danych	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Zasiłek rodzinny z dodatkami	Kwota [tys. zł]	683,6	592,6	500,5	475,5	400,1	315,5
	L. korzystających rodzin [szt.]	153	122	96	86	74	55
Świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy)	Kwota [tys. zł]	419,5	555,7	615,0	761,0	933,0	1 080,7
	Liczba świadczeń [szt.]	1 160	1 152	1 144	1 259	1 284	1 262
Świadczenie alimentacyjne	Kwota [tys. zł]	155,1	138,8	146,8	137,8	179,2	159,6
	L. korzystających osób [os.]	35	31	32	34	38	34
	L. korzystających rodzin [szt.]	22	18	19	18	21	18

Źródło: Oceny zasobów pomocy społecznej za lata 2019-2024 dla Gminy Wierzchowo, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie.

W strukturze organizacyjnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie funkcjonuje **Placówka Wsparcia Dziennego**, prowadzona w formie opiekuńczej jako świetlica w miejscowości Osiek Drawski w wymiarze 2 dni w tygodniu w dni robocze po 4 godzin dziennie. Placówka jest przeznaczona dla dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 18 lat, w szczególności z rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych¹⁰. Została utworzona w czerwcu 2023 roku. Zajęcia w Placówce Wsparcia Dziennego prowadzi wychowawca, który posiada odpowiednie kwalifikacje i który m.in. planuje, organizuje i prowadzi prace opiekuńczo-wychowawcze, wspiera w odrabianiu

¹⁰ <https://bip.gops.wierzchowo.pl/artukul/placowka-wsparcia-dziennego-uchwala-nr-lv-323-2023>, dostęp: 30.09.2025.

zadań domowych, organizuje czas wolny wychowanków i pomaga w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych¹¹. Placówka oferuje miejsce dla 15 korzystających¹².

W problemie uzależnień mieszkańców Gminy Wierzchowo wspiera **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Prowadzi ona działania edukacyjne i profilaktyczne w zakresie uzależnień, kontroluje punkty sprzedaży napojów alkoholowych oraz wspiera osoby uzależnione i ich rodziny¹³.

W Gminie funkcjonuje ponadto **Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej**. To grupa specjalistów z różnych instytucji łącząca swoje zasoby na zasadzie systemowej współpracy w celu niesienia pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałaniu zjawisku przemocy domowej. Zespół składa się z 13 osób: 3 pracowników socjalnych, 1 asystenta rodziny, 2 przedstawicieli Policji, 2 pedagogów szkolnych, 2 kuratorów, 2 przedstawicieli Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, 1 przedstawiciela ochrony zdrowia oraz 1 przedstawiciela Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów. W celu rozwiązania problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego powołuje grupy diagnostyczno-pomocowe. W 2024 roku grupy diagnostyczno-pomocowe odbyły 25 posiedzeń¹⁴.

Przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wierzchowie działa **Punkt Konsultacyjny**, w którym pracuje 1 psycholog (w 2024 roku udzielił 64 konsultacji), 1 terapeuta ds. uzależnień (w 2024 roku udzielił 60 porad i konsultacji dla osób uzależnionych

¹¹ Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie za rok 2024, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie, s. 45.

¹² Oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2024 dla Gminy Wierzchowo, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie, s. 57.

¹³ Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie za rok 2024, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie, s. 60-62.

¹⁴ Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie za rok 2024, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie, s. 63-65.

od alkoholu, ich rodzin oraz osób doświadczających przemocy domowej oraz osób współzależniowych) oraz 1 prawnik (w 2024 roku udzielił 34 porad)¹⁵.

Na terenie Gminy Wierzchowo **nie funkcjonują mieszkania treningowe ani wspomagane**.

Wydatki samorządu w zakresie pomocy społecznej

Wydatki w zakresie pomocy społecznej samorządu Gminy Wierzchowo można znaleźć w działach budżetu samorządu gminnego 851 – *Ochrona zdrowia*, 852 – *Pomoc społeczna*, 853 – *Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej*, 854 – *Edukacyjna opieka wychowawcza* i 855 – *Rodzina*. Wydatki budżetu w tych działach prezentuje tabela poniżej. **W 2024 roku sięgnęły one ponad 4,5 mln zł** - więcej niż rok wcześniej. Pomijając wydatki w dziale 855 (do 2022 roku w tym dziale znajdowały się wydatki dotyczące programu „Rodzina 500+”, aktualnie przejęte przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych) można zauważyć wzrost wydatków w działach budżetu związanych z pomocą społeczną o 61,5% między 2019 a 2024 rokiem.

Tabela 22. Wydatki w zakresie pomocy społecznej samorządu Gminy Wierzchowo w latach 2019-2024 [tys. zł]

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Zmiana 2019- 2024
851 – Ochrona zdrowia	59,2	53,8	73,0	110,0	136,5	113,6	+92,0%
852 – Pomoc społeczna	1 248,7	1 338,9	1 477,0	2 100,5	1 928,0	2 309,3	+84,9%
853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,0	46,7	7,0	2 202,1	144,7	4,9	-
854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	214,3	220,8	236,7	62,1	38,6	31,3	-85,4%
855 – Rodzina	4 961,7	5 831,0	5 733,7	3 535,5	2 028,9	2 103,3	-57,6%
Ogółem	6 484,0	7 491,1	7 527,5	8 010,3	4 276,7	4 562,5	-29,6%
z wyłączeniem działu 855	1 522,3	1 660,1	1 793,8	4 474,8	2 247,8	2 459,1	+61,5%

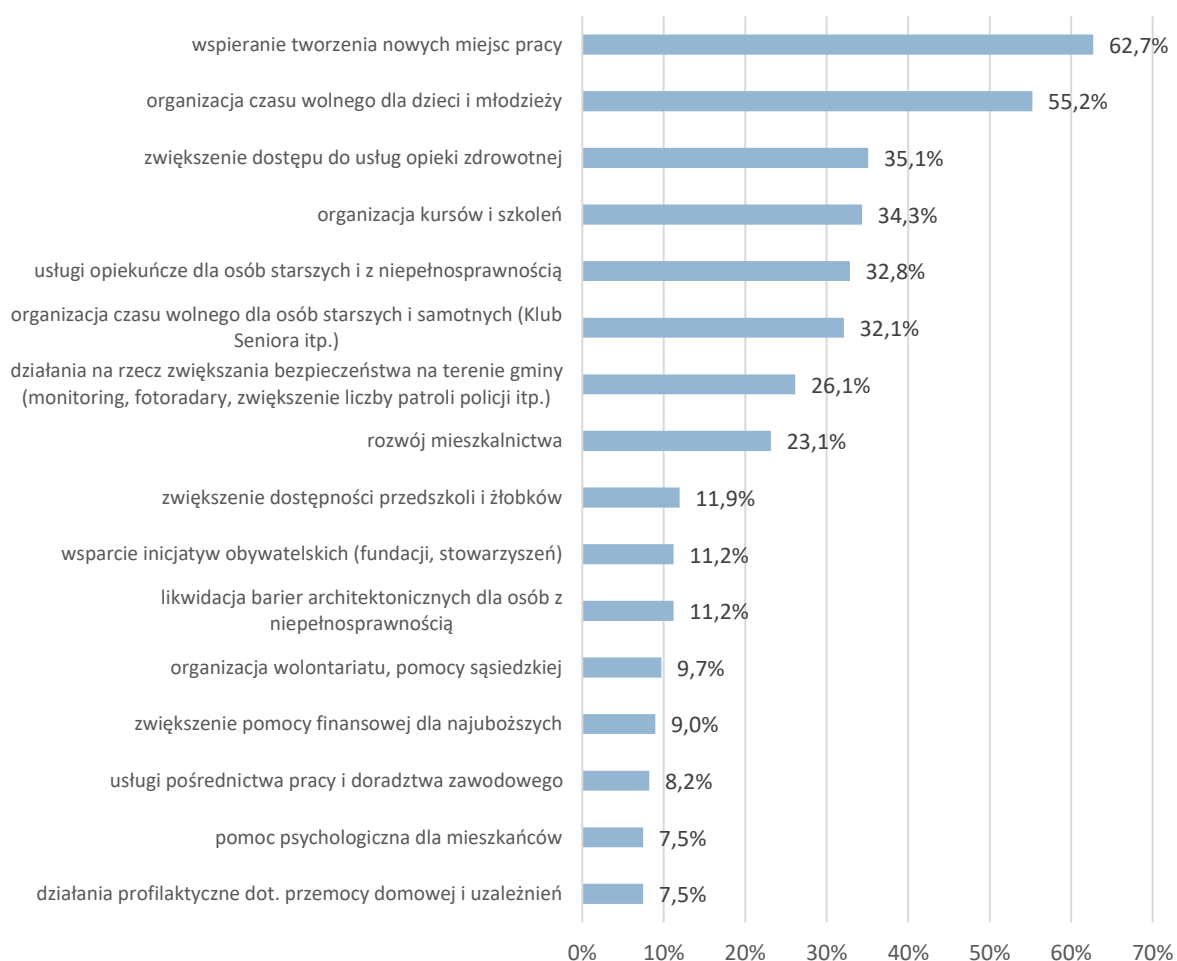
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

¹⁵ Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie za rok 2024, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie, s. 59-60.

Oczekiwania mieszkańców co do kształtu polityki społecznej

Mieszkańcom dano do wyboru szeroki zakres możliwych działań, jakie mogą zostać podjęte w ramach polityki społecznej w Gminie i możliwość zaznaczenia maksymalnie 5 z nich. Dwie najczęściej zaznaczane odpowiedzi to **wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy** (62,7%) oraz **organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży** (55,2%). Po ponad 30% badanych wskazało ponadto na: **zwiększenie dostępu do usług opieki zdrowotnej** (35,1%), **organizację kursów i szkoleń** (34,3%), **usługi opiekuńcze dla osób starszych i z niepełnosprawnością** (32,8%) oraz **organizację czasu wolnego dla osób starszych i samotnych** (32,1%).

Wykres 36. Odpowiedzi na pytanie „Co Pana/Pani zdaniem należy zrobić by przeciwdziałać negatywnym zjawiskom w gminie Wierchowo?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Wierchowo.

Mając do wskazania własne pomysły by przeciwdziałać negatywnym zjawiskom w Gminie Wierzchowo respondenci badania w ramach odpowiedzi na pytanie otwarte wymieniali:

- zwiększenie nakładów na kulturę;
- organizowanie wydarzeń wspólnotowych, które integrują społeczność;
- zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych;
- organizację miejsc spędzania czasu wolnego dla młodzieży;
- zadbanie o dowóz dzieci i młodzieży na zajęcia;
- stworzenie młodzieżowej rady gminy;
- wsparcie psychologiczne i profilaktykę uzależnień w szkołach;
- edukację dzieci i rodziców na temat przemocy;
- tworzenie oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów;
- organizowanie spotkań mieszkańców z przedstawicielami służb mundurowych;
- pomoc medyczną dla osób starszych;
- tworzenie programów wsparcia dla bezdomnych, niepełnosprawnych, samotnych rodziców i osób samotnych;
- rozwiązywanie problemów z alkoholizmem np. poprzez spotkania anonimowych alkoholików;
- wspieranie lokalnych przedsiębiorców;
- zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy;
- organizację targów pracy i współpracę z urzędami pracy;
- realizację szkoleń zawodowych dostosowanych do potrzeb rynku pracy;
- promowanie i tworzenie transportu publicznego i rowerowego;
- poprawę bezpieczeństwa poprzez poprawę stanu dróg i budowę chodników lub ich naprawy;
- rozwój mieszkalnictwa komunalnego;
- wsparcie organizacji pozarządowych np. niską ceną wynajmu sali wiejskich i dofinansowaniami;
- przeprowadzanie cyklicznych konsultacji społecznych i organizację częstszych spotkań z mieszkańcami;

- prowadzenie anonimowego forum Gminy, gdzie można zadać pytania i przeczytać na nie odpowiedzi.

3.12 Podsumowanie wyników badań - analiza SWOT

SWOT to akronim angielskich słów *strenghts* (mocne strony), *weaknesses* (słabe strony), *opportunities* (szanse) i *threats* (zagrożenia).

Metoda klasyfikuje czynniki określające obecną, jak i przyszłą sytuację jednostki na pozytywne i negatywne oraz wewnętrzne i zewnętrzne, tym samym tworząc cztery grupy czynników:

- czynniki wewnętrzne pozytywne, czyli **mocne strony**;
- czynniki wewnętrzne negatywne, czyli **słabe strony**,
- czynniki zewnętrzne pozytywne, czyli **szanse**,
- czynniki zewnętrzne negatywne, czyli **zagrożenia**.

Mocne i słabe strony, czyli czynniki wewnętrzne zawarte w analizie SWOT Gminy Wierzchowo są podsumowaniem wcześniej zaprezentowanej diagnozy w podziale na przyjęte części analizy.

Część związana z szansami i zagrożeniami Gminy Wierzchowo, a więc czynnikami zewnętrznymi została opracowana w oparciu o narzędzie analizy **PEST**, która dzieli otoczenie organizacji czy jednostki samorządu terytorialnego na cztery obszary:

- **otoczenie polityczne** - część makrootoczenia, która ustanawia ramy organizacyjno-prawne dla funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego;
- **otoczenie ekonomiczne** – część analizy obejmująca zjawiska i procesy ekonomiczne, stanowiące rezultat działalności gospodarczej osób fizycznych, podmiotów gospodarczych i organów władzy;
- **otoczenie społeczno-kulturowe**, część makrootoczenia obejmująca zjawiska i procesy dotyczące ogółu ludności, wchodzących ze sobą w różne relacje oraz poglądy, idee, pojęcia społeczne, religijne, etyczne czy filozoficzne przez społeczeństwa uznawane i akceptowane;
- **otoczenie technologiczno-techniczne** – część obejmująca elementy makrootoczenia związane z technologią i techniką, które można zdefiniować jako „stan techniki

i technologii w danym kraju, przekładający się na stan infrastruktury, nauki, edukacji, postępu gospodarki i innowacyjności”.

Analizę SWOT opracowaną w oparciu o zaprezentowaną metodologię prezentuje tabela.

Tabela 23. Analiza SWOT

Obszar analizy	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
DEMOGRAFIA		• systematyczny spadek liczby ludności; • trend starzenia się społeczeństwa – wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, pociągający za sobą konieczność odpowiedniego dostosowania polityki społecznej; • ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji, pogarszające sytuację demograficzną Gminy • migracja osób młodych wskazywana jako jeden z najważniejszych problemów społecznych w Gminie według wyników ankiety (według 38,8% badanych)
LOKALNY RYNEK PRACY	• poprawa sytuacji w zakresie bezrobocia długotrwałego (zmniejszenie udziału w ogóle bezrobotnych w ostatnich latach); • relatywnie niski udział osób do 30. roku życia w strukturze bezrobotnych; • rosnąca liczba przedsiębiorstw – potencjalnych pracodawców; • relatywnie korzystna wartość wskaźnika przedsiębiorczości na tle podobnych JST – na 1 000 mieszkańców w Gminie przypada 100 przedsiębiorstw	• trend wzrostowy liczby bezrobotnych od 2022 roku; • relatywnie wysokie bezrobocie na tle powiatu, województwa i kraju; • problem bezrobocia kobiet i osób dojrzałych (po 50. roku życia); • bezrobocie wskazywane jako jeden z najważniejszych problemów społecznych w gminie według wyników ankiety (przez 41,8% badanych); • trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy i brak dużych przedsiębiorstw oferujących dużo miejsc pracy głównymi powodami bezrobocia według mieszkańców; • wyrażona w ankiecie potrzeba wspierania tworzenia nowych miejsc pracy
MIESZKANIA OWA I INFRASTR	• rosnąca liczba i powierzchnia mieszkań; • powszechny dostęp do wodociągu; • relatywnie dobra dostępność kanalizacji i gazu sieciowego na tle podobnych JST	• statystycznie umiarkowana dostępność infrastruktury mieszkaniowej w odniesieniu do liczby osób na mieszkanie i przeciętnej powierzchni

	i znaczna poprawa dostępności tych sieci w ostatnich latach	użytkowej mieszkania na mieszkańca
SYTUACJA EDUKACYJNA	• statystycznie dobry dostęp do wychowania przedszkolnego na tle porównywanych JST; • dynamiczny rozwój wychowania przedszkolnego w ostatnich latach	• brak dostępu do opieki żłobkowej na terenie Gminy; • znaczne spadki liczby uczniów szkół podstawowych; • potrzeba poprawy jakości edukacji w kontekście niektórych wyników egzaminu ósmoklasisty
STAN OPIEKI ZDROWOTNEJ	• statystycznie dobra dostępność opieki szpitalnej w powiecie drawskim	• statystycznie słaby dostęp do przychodni i aptek; • wyrażona w ankiecie potrzeba zwiększenia dostępu do usług zdrowotnych
KULTURA I ORGANIZACJA CZASU WOLNEGO	• działalność takich podmiotów jak Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki w Wierchowiu oraz Biblioteka Publiczna im. Ignacego Solarza w Wierchowiu; • systematycznie rosnąca od 2020 roku liczba imprez kulturalnych i ich uczestników; • stosunkowo wysoka aktywność kulturalna na tle podobnych JST w relacji z liczbą mieszkańców	• brak powrotu do wysokiego poziomu korzystania z biblioteki po pandemii COVID-19; • wyrażona w ankiecie potrzeba dalszej organizacji czasu wolnego, w szczególności dla dzieci i młodzieży
STAN BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO	• funkcjonowanie Posterunku Policji w Wierchowiu, 3 Ochotniczych Straży Pożarnych (w tym 2 wpisanych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego) i Strażnika Straży Gminnej na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców • spadek liczby zdarzeń drogowych w ostatnich latach; • relatywny wysoki poziom wykrywalności sprawców przestępstw w powiecie drawskim	• co piąty mieszkaniec z brakiem poczucia bezpieczeństwa w Gminie według wyników ankiety; • zagrożenia na drogach, brak patroli policyjnych i osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych głównymi powodami braku poczucia bezpieczeństwa według ankietowanych • relatywnie wysoki poziom przestępczości w powiecie drawskim

WARUNKI ŻYCIA I PROBLEMY SPOŁECZNE	• zmniejszająca się liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, mogąca znamionować poprawiającą się sytuację gospodarstw domowych; • aktywność wielu podmiotów wspierających mieszkańców w ich problemach, w tym relatywnie duża liczba organizacji pozarządowych; • działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierchowiu, Placówki Wsparcia Dziennego w Osieku Drawskim, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego i Punktu Konsultacyjnego z psychologiem, terapeutą ds. uzależnień i prawnikiem	• średnia ocena warunków życia w gminie przez respondentów ankiety; • ubóstwo, bezrobocie i niepełnosprawność najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej; • alkoholizm jako jeden z istotniejszych problemów społecznych – według 55,2% ankietowanych to jeden z najważniejszych problemów społecznych w Gminie, 52,2% mieszkańców zna wiele przypadków alkoholizmu, a kolejne 39,6% zna takich przypadków kilka; • niewystarczające środki finansowe, izolacja społeczna i utrudniony dostęp do usług opiekuńczych jako najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnością i długotrwale chorych według wyników ankiety; • niewystarczające środki finansowe jako najważniejszy problem osób starszych według wyników ankiety; • wyrażona w ankiecie potrzeba organizacji czasu wolnego dla osób starszych i samotnych oraz usług opiekuńczych dla osób starszych i z niepełnosprawnością; • wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej; • uzależnienie od komputera, internetu, alkohol, papierosy, bezproduktywne spędzanie czasu oraz problemy i zaburzenia psychiczne jako najważniejsze negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży według wyników ankiety; • brak mieszkań treningowych i wspomaganych
--	---	--

	SZANSE	ZAGROŻENIA
POLITYCZNE	- wielość programów rządowych wspierających walkę z problemami społecznymi; - dostępność zewnętrznych źródeł finansowania w postaci konkursów, dotacji i programów m.in. finansowanych z Funduszy Europejskich; - przepisy wspierające aspekty jakości życia ludzi – ochronę środowiska, bezpieczeństwo itp.; - integracja europejska	- wojna w Ukrainie – niepewność co do bezpieczeństwa, napływ uchodźców stwarzający wyzwania związane z ich integracją; - systemowe problemy sfery opieki zdrowotnej (dostępność, wyposażenie w sprzęt, wynagradzanie personelu itp.); - problemy sektora edukacji (niedofinansowanie, biurokracja itp.); - liczne transfery socjalne powodujące uzależnienie niektórych grup od wsparcia publicznego; - niestabilność polityczna
EKONOMICZNE	- wzrost zamożności społeczeństwa; - tendencja spadku bezrobocia; - statystyki wskazujące na wzrost płac; - rosnąca przedsiębiorczość; - popularyzacja podmiotów ekonomii społecznej	- wzrost kosztów życia; - niestabilność gospodarki jako efekt m.in. wojny w Ukrainie; - trudności na rynku pracy (niestabilność zatrudnienia itd.); - konieczność dużego zaangażowania w życie zawodowe wpływająca na życie rodzinne; - wpływ gospodarki na stan środowiska naturalnego
SPOŁECZNE	- rosnąca świadomość społeczna dotycząca problemów różnych grup, osób indywidualnych i rodzin; - coraz większe zaangażowanie w chęć rozwiązywania problemów rodziny, sięganie po wsparcie np. psychologiczne; - aktywność organizacji pozarządowych i ich popularność	- zmiana struktury wiekowej społeczeństwa; - słabnąca integracja rodzin; - niestańbący problem uzależnień; - polaryzacja społeczeństwa – duże różnice światopoglądowe, głębokie rozłamy i konflikty
TECHNOLOGICZNE	- rozwój technologii, która może wspomagać walkę z problemami społecznymi; - rozwój mediów, w tym internetu, wspomagająca informowanie o problemach społecznych i propagowanie dobrych wzorców	- zagrożenie wykluczeniem cyfrowym; - negatywny wpływ technologii na funkcjonowanie rodzin i jednostek (uzależnienia, trudności wychowawcze); - nowe media jako źródło wielu informacji, nie zawsze rzetelnych – problemy rozpoznawania jakości różnych źródeł danych

Źródło: opracowanie własne.

4. Założenia strategiczne

4.1 Podstawy teoretyczne

Strategia to ogólny program działalności danej organizacji/jednostki samorządu terytorialnego sporządzony na określony czas, ukierunkowany na wykorzystanie posiadanych potencjałów do osiągnięcia postawionych założeń. Strategia charakteryzuje się odległym horyzontem czasowym, skupieniem wysiłków na określonych zadaniach, obejmowaniem szerokiego zakresu działań i określeniem wskaźników realizacji powziętych przedsięwzięć.

Elementy składające się na strategię można uszeregować w postaci piramidy, na której czele są wizja i misja.

Rysunek 1. Elementy składowe strategii

Źródło: opracowanie własne.

Wizja to obraz pożądanego stanu danego podmiotu w przyszłości, sytuacja, do której będzie się dążyć. Wizja powinna być zwięzła, realna, ale motywująca. Wizja stanowi wyraz aspiracji i wyobrażeń danego podmiotu o przyszłości.

Misja jest syntetycznym opisem sposobu realizacji wizji. Stanowi krótką i precyzyjną prezentację najważniejszych celów podmiotu.

Cele konkretyzują to, jak będzie realizowana misja. **Cele strategiczne** wyznaczają najważniejsze kierunki działania – są określane z długim horyzontem czasowym. **Cele operacyjne** z kolei mają krótszy horyzont czasowy, są podstawą do osiągnięcia celów strategicznych oraz służą wykorzystaniu szans i mocnych stron, a przezwyciężaniu słabych stron i zagrożeń.

4.2 Misja i wizja

Po zapoznaniu się z sytuacją Gminy Wierzchowo w obszarze społecznym, zidentyfikowaniu najpoważniejszych problemów, które należy zniwelować w najbliższych latach, ale i mocnych stron, które powinny przysłużyć się walce ze wskazanymi negatywnymi zjawiskami, opracowano wizję Gminy odnoszącą się do obszaru problemów i polityki społecznej. Zawiera ona system wartości, wyznaczający kierunki prac nad określeniem celów strategicznych i operacyjnych w Gminie.

WIZJA

Gmina Wierzchowo – miejsce aktywne i nowoczesne, oferujące wysoką jakość życia oraz szeroki dostęp do usług społecznych, którego mieszkańcy są zintegrowani i dumni ze swojej lokalnej wspólnoty

Wyżej zaprezentowaną wizję planuje się zrealizować przy pomocy szeregu celów, zadań i działań, których syntetycznym zobrazowaniem jest misja Gminy Wierzchowo w obszarze problemów i polityki społecznej.

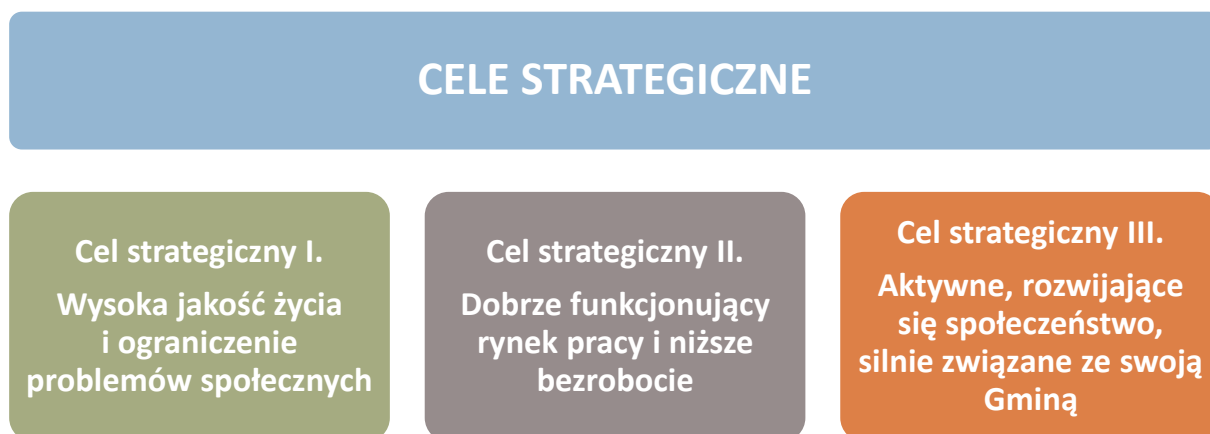
MISJA

Gmina Wierzchowo działa na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców, tworząc przyjazne i bezpieczne warunki do pracy, nauki i wypoczynku. Wspiera rozwój lokalnej przedsiębiorczości, edukacji i integracji społecznej, dbając o seniorów, dzieci i osoby potrzebujące. Dzięki współpracy samorządu, organizacji społecznych i mieszkańców Gmina rozwija się w sposób zrównoważony i solidarny

4.3 Cele strategiczne i operacyjne

Dla realizacji wizji i misji obrano **3 cele strategiczne**. Prezentuje je rysunek poniżej.

Rysunek 2. Cele strategiczne

Źródło: opracowanie własne.

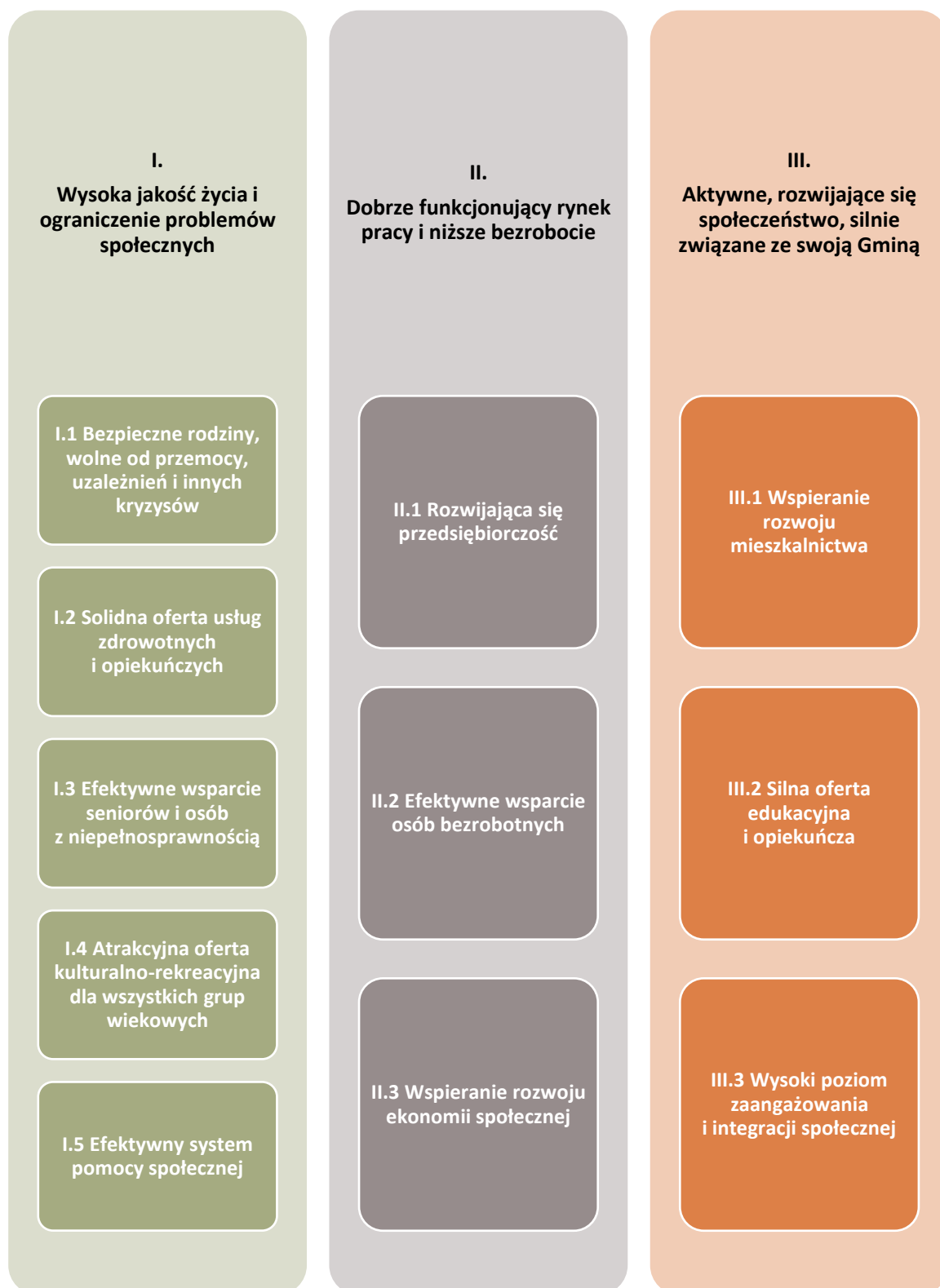
Pierwszy z celów strategicznych – **I. Wysoka jakość życia i ograniczenie problemów społecznych** – zakłada zapewnienie wysokiej jakości życia w Gminie poprzez tworzenie warunków sprzyjających bezpieczeństwu rodzin, rozwojowi usług społecznych oraz skutecznemu przeciwdziałaniu problemom społecznym. Działania w tym obszarze koncentrują się na wsparciu rodzin, przeciwdziałaniu przemocy i uzależnieniom, a także na zapewnieniu odpowiedniego zaplecza usług zdrowotnych, opiekuńczych i kulturalno-rekreacyjnych dla wszystkich grup wiekowych i społecznych. Realizacja tych działań ma prowadzić do ograniczenia skali problemów społecznych, poprawy poczucia bezpieczeństwa i spójności wspólnoty lokalnej, a w efekcie do podniesienia jakości życia wszystkich mieszkańców Gminy.

Drugi z celów strategicznych – **II. Dobrze funkcjonujący rynek pracy i niższe bezrobocie** – koncentruje się na dwóch głównych kierunkach: wsparciu osób bezrobotnych w aktywizacji zawodowej oraz rozwijaniu przedsiębiorczości, ale i ekonomii społecznej jako alternatywnego źródła zatrudnienia. Realizacja tego celu strategicznego ma prowadzić do zmniejszenia udziału osób bezrobotnych w populacji mieszkańców w wieku produkcyjnym, zwiększenia liczby podmiotów gospodarczych i społecznych, a w konsekwencji – do poprawy stabilności ekonomicznej oraz atrakcyjności Gminy jako miejsca życia i pracy.

Cel strategiczny **III. Aktywne, rozwijające się społeczeństwo, silnie związane ze swoją Gminą** to z kolei zbiór działań skoncentrowanych na tworzeniu warunków sprzyjających aktywnemu rozwojowi mieszkańców oraz wzmacnianiu ich więzi ze wspólnotą lokalną. Ma to zostać zrealizowane poprzez rozwój mieszkalnictwa, wzmacnianie oferty edukacyjnej i opiekuńczej oraz budowanie wysokiego poziomu integracji i zaangażowania społecznego. Realizacja tego celu strategicznego przyczyni się do budowania aktywnej, otwartej i silnie zintegrowanej wspólnoty lokalnej, w której mieszkańcy mają zapewnione dobre warunki życia, edukacji i rozwoju oraz chętnie angażują się w sprawy swojej Gminy.

Do każdego z celów strategicznych dobrano **cele operacyjne** w sposób szczegółowy obrazujące sposoby osiągnięcia zamierzeń strategicznych.

Rysunek 3. Cele operacyjne

Źródło: opracowanie własne.

5. Realizacja Strategii

5.1 Działania, zaangażowanie podmioty i wskaźniki realizacji

Do każdego z celów operacyjnych przyporządkowano **działania**, stanowiące najniższy, konkretny poziom realizacji postanowień *Strategii*, **podmioty** zaangażowane w ich realizację oraz **wskaźniki** do monitorowania realizacji celów operacyjnych.

Tabela 24. Realizacja *Strategii* – cele strategiczne, operacyjne, działania, zaangażowane podmioty, wskaźniki i przewidywane źródła finansowania

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki
I. Wysoka jakość życia i ograniczenie problemów społecznych	I.1 Bezpieczne rodziny, wolne od przemocy, uzależnień i innych kryzysów	I.1.1 Działania wspierające osoby i rodziny w odbudowie lub poprawie zdolności do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie	Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej [os.]
		I.1.2 Rozwój pracy socjalnej i usług asystenta rodziny		
		I.1.3 Realizacja świadczeń finansowych i pozafinansowych dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, zwłaszcza ekonomicznej	Urząd Gminy Wierzchowo	Liczba rodzin objętych pracą socjalną [szt.]
		I.1.4 Realizacja oferty poradnictwa rodzinnego – mediacje rodzinne, poradnictwo małżeńskie, doradztwo w zakresie rozwiązywania konfliktów	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
		I.1.5 Tworzenie grup wsparcia i samopomocy dla osób doświadczających przemocy, rodzin w kryzysie, osób współuzależnionych	Zespół Interdyscyplinarny przedszkola, szkoły podstawowe	Liczba realizowanych procedur Niebieskie Karty [szt.]
		I.1.6 Wsparcie dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, także poprzez dalsze funkcjonowanie Placówki Wsparcia Dziennego w Osieku Drawskim, a także pomoc psychologiczną, zajęcia wyrównawcze itp.		

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki
I. Wysoka jakość życia i ograniczenie problemów społecznych (c.d.)	I.1 Bezpieczne rodziny, wolne od przemocy, uzależnień i innych kryzysów (c.d.)	I.1.7 Rozwijanie dziennych form wsparcia dla dzieci i rodzin zagrożonych problemami społecznymi w oparciu o istniejące świetlice wiejskie	Policja	Liczba rodzin objętych wsparciem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych [szt.]
		I.1.8 Utworzenie i funkcjonowanie Zespołu do spraw asysty rodzinnej dla rodzin z problemami opiekuńczo- wychowawczymi	Strażnik Straży Gminnej	
		I.1.9 Podejmowanie działań przeciwdziałających przemocy domowej, ze szczególnym uwzględnieniem procedury Niebieskie Karty	organizacje pozarządowe, w tym Ochotnicze Straże Pożarne	
		I.1.10 Zapewnienie lokalu interwencyjnego dla osób doświadczających przemocy domowej		Liczba osób korzystających z ośrodków wsparcia dziennego [os.]
		I.1.11 Realizacja własnych i włączanie się w ogólnopolskie kampanie społeczne uświadamiające na temat przemocy i uzależnień		
		I.1.12 Realizacja programów profilaktycznych w szkołach i przedszkolach dotyczących uzależnień (w tym nowych uzależnień od komputera, internetu itd.) i przemocy (w tym cyberprzemocy i przemocy rówieśniczej)		
		I.1.13 Organizacja warsztatów i szkoleń dla rodziców z zakresu rozwijania umiejętności wychowawczych		
		I.1.14 Systematyczne wzmacnianie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		
		I.1.15 Prowadzenie efektywnej kontroli miejsc dostępu do używek (miejsca sprzedaży alkoholu) oraz szkół i miejsc spotkań dzieci i młodzieży		
		I.1.16 Rozwój działalności Punktu Konsultacyjnego – zwiększenie jego dostępności, większa promocja wśród mieszkańców		

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki
I. Wysoka jakość życia i ograniczenie problemów społecznych (c.d.)	I.1 Bezpieczne rodziny, wolne od przemocy, uzależnień i innych kryzysów (c.d.)	I.1.17 Udzielanie pomocy osobom znajdującym się w kryzysie bezdomności		
		I.1.18 Realizacja dożywiania osób potrzebujących		
		I.1.19 Podejmowanie inicjatyw w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym i przestrzeni publicznej		
		I.1.20 Wspieranie działalności Ochotniczych Straży Pożarnych, działających na rzecz bezpieczeństwa w Gminie		
	I.2 Solidna oferta usług zdrowotnych i opiekuńczych	I.2.1 Podejmowanie działań na rzecz poprawy dostępności usług opieki zdrowotnej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie	Liczba korzystających z usług opiekuńczych [os.]
		I.2.2 Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej (np. przeciwdziałanie otyłości, chorobom krążenia, uzależnieniom, depresji)	Urząd Gminy Wierzchowo	Liczba korzystających z usług transportowych [os.]
		I.2.3 Rozwój usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	podmioty ochrony zdrowia	
		I.2.4 Realizacja szkoleń dla rodzin opiekujących się osobami przewlekle chorymi lub z niepełnosprawnością (np. z zakresu pielęgnacji, pierwszej pomocy, radzenia sobie ze stresem)	organizacje pozarządowe	
		I.2.5 Organizacja usług transportowych dla osób starszych i z niepełnosprawnością (np. do lekarza, na zajęcia aktywizujące)		

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki
I. Wysoka jakość życia i ograniczenie problemów społecznych (c.d.)	I.3 Efektywne wsparcie seniorów i osób z niepełnospr.	I.3.1 Utworzenie Dziennego Domu Seniora lub Klubu Seniora jako placówki wsparcia dla osób starszych, chorych i z niepełnosprawnościami, które wymagają częściowej opieki i pomocy w codziennym funkcjonowaniu	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie	Liczba korzystających z Dziennego Domu Seniora/Klubu Seniora [os.]
		I.3.2 Realizacja zajęć aktywizacyjnych, integracyjnych i rehabilitacyjnych dla osób starszych i z niepełnosprawnością (np. warsztaty, zajęcia ruchowe, muzykoterapia, terapia zajęciowa)	Urząd Gminy Wierzychowo	
		I.3.3 Dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnością (likwidacja barier architektonicznych)	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki w Wierzchowie	
		I.3.4 Wspieranie osób z niepełnosprawnością na rynku pracy		
		I.3.5 Wspieranie NGO działających na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością		
		I.3.6 Rozwój wolontariatu sąsiedzkiego i międzypokoleniowego	Biblioteka Publiczna im. Ignacego Solarza w Wierzchowie Powiatowy Urząd Pracy w Drawsku Pomorskim organizacje pozarządowe	Liczba uczestników zajęć seniorom i osobom z niepełnospr. [os.]

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki
I. Wysoka jakość życia i ograniczenie problemów społecznych (c.d.)	I.4 Atrakcyjna oferta kulturalno-rekreacyjna dla wszystkich grup wiekowych	I.4.1 Organizacja wydarzeń kulturalnych (festiwale, koncerty, wystawy, spotkania autorskie) z uwzględnieniem różnych grup wiekowych	Urząd Gminy Wierzchowo	Liczba uczestników imprez kulturalnych [os.] Liczba dzieci i młodzieży uczestniczącej w zajęciach [os.]
		I.4.2 Rozwój oferty sportowej i rekreacyjnej – turnieje, zajęcia fitness, biegi, rajdy rowerowe, gry terenowe itp.	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki w Wierzchowie	
		I.4.3 Realizacja zajęć artystycznych, hobbystycznych i sportowych dla dzieci i młodzieży	Biblioteka Publiczna im. Ignacego Solarza w Wierzchowie	
		I.4.4 Organizacja integracyjnych wydarzeń międzypokoleniowych (np. festyny rodzinne)	organizacje pozarządowe	
		I.4.5 Współpraca z NGO i klubami sportowymi przy tworzeniu oferty zajęć i imprez dla mieszkańców		
	I.5 Efektywny system pomocy społecznej	I.5.1 Realizacja szkoleń i superwizji dla pracowników socjalnych, asystenta rodziny, członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie	Liczba pracowników, którzy podnieśli swoje kompetencje [os.] Liczba mieszkań treningowych i wspomaganych [szt.]
		I.5.2 Tworzenie właściwych warunków lokalowych i finansowych dla funkcjonowania systemu pomocy społecznej	Urząd Gminy Wierzchowo	
		I.5.3 Utworzenie mieszkań treningowych i wspomaganych		
		I.5.4 Integracja instytucji działających w sferze społecznej – lepsza współpraca GOPS, szkoły, policji, ochrony zdrowia i NGO	szkoły i przedszkola Policja	

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki
I. Wysoka jakość życia i ograniczenie problemów społecznych (c.d.)	I.5 Efektywny system pomocy społecznej (c.d.)	I.5.5 Aktywne promowanie informacji na temat zasad działania i możliwości korzystania z systemu pomocy społecznej	podmioty ochrony zdrowia organizacje pozarządowe	
II. Dobrze funkcjonujący rynek pracy i niższe bezrobocie	II.1 Rozwijająca się przedsiębiorczość	II.1.1 Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości poprzez m.in. przygotowywanie terenów inwestycyjnych i system ulg podatkowych	Urząd Gminy Wierzchowo szkoły i przedszkola przedsiębiorstwa	Liczba podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców [szt.]
		II.1.2 Zapewnienie pomocy formalno-prawnej dla osób planujących założyć działalność gospodarczą i już prowadzącym taką działalność		
		II.1.3 Współpraca z lokalnymi szkołami w celu promowania przedsiębiorczości		
		II.1.4 Promocja lokalnych firm i produktów – targi, jarmarki, katalogi przedsiębiorców		
	II.2 Efektywne wsparcie osób bezrobotnych	II.2.1 Organizacja szkoleń i kursów zawodowych dostosowanych do potrzeb lokalnego rynku pracy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie Urząd Gminy Wierzchowo Powiatowy Urząd Pracy w Drawsku Pomorskim	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]
		II.2.2 Realizacja pracy socjalnej z bezrobotnymi, motywująca do aktywizacji		
		II.2.3 Aktywna współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy i lokalnymi przedsiębiorstwami w zakresie wspólnych projektów aktywizacyjnych		
Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane	Wskaźniki

			podmioty	
II. Dobrze funkcjonujący rynek pracy i niższe bezrobocie (c.d.)	II.2 Efektywne wsparcie osób bezrobotnych (c.d.)	II.2.4 Realizacja programu prac społecznie użytecznych, staży, prac interwencyjnych, publicznych, kursów, szkoleń itp.	przedsiębiorstwa	
	II.3 Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej	II.3.1 Wspieranie rozwoju spółdzielni socjalnych i przedsiębiorstw społecznych jako alternatywnych miejsc pracy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie	Liczba funkcjonujących podmiotów ekonomii społecznej [szt.]
		II.3.2 Oferowanie preferencyjnych warunków dla podmiotów ekonomii społecznej – ulgi czynszowe, pierwszeństwo w korzystaniu z gminnych zasobów lokalowych itp.	Urząd Gminy Wierzchowo	
		II.3.3 Zapewnianie doradztwa dla osób chcących założyć podmiot ekonomii społecznej w zakresie aspektów prawnych, finansowych, marketingowych	organizacje pozarządowe	
III. Aktywnie rozwijające się społeczeństwo, silnie związane ze swoją Gminą	III.1 Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa	III.1.1 Oferowanie mieszkań komunalnych dla osób i rodzin w trudnej sytuacji	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie	Wielkość zasobu mieszkaniowego [szt.]
		III.1.2 Tworzenie warunków dla rozwoju bazy mieszkaniowej, także skierowanej dla osób o niższych dochodach	Urząd Gminy Wierzchowo	
	III.2 Silna oferta edukacyjna i opiekuńcza	III.2.1 Utworzenie żłobka lub punktu opieki nad dziećmi do lat 3	Urząd Gminy Wierzchowo	Liczba miejsc w żłobkach i przedszkolach [szt.]
		III.2.2 Dalsze rozszerzanie dostępności wychowania przedszkolnego		
		III.2.3 Podnoszenie jakości edukacji w szkołach podstawowych – szkolenia nauczycieli, programy wsparcia uczniów	przedszkola, szkoły podstawowe	

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki
III. Aktywnie	III.2 Silna oferta	III.2.4 Realizacja programu zajęć wyrównawczych i rozwijających dla	Gminny Ośrodek	Wyniki uczniów

rozwijające się społeczeństwo, silnie związane ze swoją Gminą (c.d.)	edukacyjna i opiekuńcza (c.d.)	dzieci i młodzieży (językowe, matematyczne, artystyczne)	Kultury, Sportu i Turystyki w Wierzchowie	w ogólnopolskich egzaminach [%]
		III.2.5 Prowadzenie działań wspierających rozwój talentów uczniów uzdolnionych		
		III.2.6 Sukcesywna poprawa wyposażenia szkół (nowoczesne pomoce dydaktyczne, sprzęt cyfrowy, infrastruktura sportowa)	Biblioteka Publiczna im. Ignacego Solarza w Wierzchowie organizacje pozarządowe	
	III.3 Wysoki poziom zaangażowania i integracji społecznej	III.3.1 Wspieranie i rozwój organizacji pozarządowych poprzez konkursy dotacyjne, szkolenia, lokale udostępniane na działalność	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie	Liczba organizacji pozarządowych [szt.] Liczba działań realizowanych przez samorząd we współpracy z organizacjami pozarządowymi [szt.]
		III.3.2 Organizacja konsultacji społecznych w ważnych sprawach lokalnych	Urząd Gminy Wierzchowo	
		III.3.3 Rozwijanie sieci świetlic wiejskich – miejsc spotkań i aktywności obywatelskiej		
		III.3.4 Promowanie wolontariatu – w szkołach, instytucjach kultury i opieki społecznej		
		III.3.5 Realizacja kampanii promujących lokalną tożsamość poprzez publikacje czy konkursy wiedzy o Gminie	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki w Wierzchowie	

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki
III. Aktywnie rozwijające się	III.3 Wysoki poziom	III.3.6 Wspieranie grup nieformalnych mieszkańców i liderów lokalnych poprzez mikrogranty na oddolne inicjatywy czy szkolenia	Biblioteka Publiczna im. Ignacego Solarza	

społeczeństwo, silnie związane ze swoją Gminą (c.d.)	zaangażowania i integracji społecznej (c.d.)	i wsparcie dla osób chcących działać społecznie	w Wierchowiu organizacje pozarządowe	
---	---	---	--	--

Źródło: opracowanie własne.

5.2 Prognoza zmian

Prognozuje się, że **wskutek realizacji postanowień Strategii** dojdzie do następujących zmian:

- **w obszarze Celu strategicznego I. Wysoka jakość życia i ograniczenie problemów społecznych:**
 - Stopniowe zmniejszenie skali problemów społecznych, takich jak przemoc domowa, uzależnienia czy kryzysy rodzinne;
 - Polepszenie jakości życia mieszkańców;
 - Zwiększenie dostępności i jakości usług zdrowotnych, opiekuńczych i kulturalnych;
 - Polepszenie warunków życia osób starszych i z niepełnosprawnością;
 - Zbudowanie bardziej efektywnego i profesjonalnego systemu pomocy społecznej, lepiej odpowiadającego na realne potrzeby mieszkańców.
- **w obszarze Celu strategicznego II. Dobrze funkcjonujący rynek pracy i niższe bezrobocie:**
 - Spadek poziomu bezrobocia;
 - Rozwój przedsiębiorczości lokalnej;
 - Zwiększenie roli podmiotów ekonomii społecznej jako alternatywnych pracodawców dla osób mających trudności na otwartym rynku pracy;
 - Zwiększenie atrakcyjności Gminy jako miejsca do inwestowania i podejmowania działalności gospodarczej.
- **w obszarze Celu strategicznego III. Aktywnie rozwijające się społeczeństwo, silnie związane ze swoją Gminą:**
 - Rozwój bazy mieszkaniowej, także dla osób o niższych dochodach;
 - Uzyskanie lepszych warunków edukacyjnych i opiekuńczych dla dzieci i młodzieży;
 - Wzrost integracji społecznej i większe zaangażowanie mieszkańców w życie Gminy;
 - Rozwój kapitału społecznego;

- Wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej i przynależności do wspólnoty gminnej.

5.3 Koordynacja

Zgodnie z Art. 110 *Ustawy o pomocy społecznej* koordynacją realizacji *Strategii* w gminach zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej – w przypadku Gminy Wierzchowo będzie to **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie**. Ta instytucja będzie zatem w największej mierze odpowiedzialna za koordynację *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034*, tj. realizację poszczególnych zadań i działań, włączanie innych podmiotów do realizacji działań i koordynację prac między nimi, poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania, promocję poszczególnych działań, informowanie o postępach realizacji *Strategii* oraz monitorowanie realizacji i ewaluację *Strategii*.

5.4 Źródła finansowania

Źródłami finansowania realizacji działań zaplanowanych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034* będą:

- budżet Gminy Wierzchowo, budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie i budżety gminnych jednostek organizacyjnych;
- fundusze zewnętrzne, w szczególności Fundusze Europejskie, a także pieniądze z programów rządowych i skierowane do instytucji pozarządowych.

Środki finansowe niezbędne do wdrażania działań *Strategii* będą pochodzić ze środków na ustawową realizację zadań publicznych, statutową działalność instytucji i organizacji (np. organizacji pozarządowych) lub grantów pozyskanych na realizację konkretnych programów lub projektów.

Budżet planowany na realizację *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034* będzie oszacowany w **okresach rocznych**. W 2024 roku wydatki na działania związane z polityką społeczną zawarte w następujących działach budżetu Gminy Wierzchowo: 851 – *Ochrona Zdrowia*, 852 – *Pomoc społeczna*, 853 – *Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej*, 854 – *Edukacyjna opieka wychowawcza* i 855 – *Rodzina* sięgnęły ponad 4,5 mln zł. Zakłada się, że przyszłe wydatki na realizację

celów strategicznych oscylować będą corocznie w granicach zbliżonych do wydatków za 2024 rok, jednak z uwzględnieniem planowanych wzrostów wydatków związanych ze zwiększaniem się kosztów realizacji usług, pozyskiwaniem dodatkowych funduszy zewnętrznych na realizację projektów, zwiększeniem intensyfikacji wykorzystania świadczeń społecznych, zmianami warunków formalnych dla udzielania świadczeń czy zwiększeniem zakresu zadań zleconych.

5.5 Harmonogram

Poniżej – zakładany harmonogram realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034*.

Tabela 25. Harmonogram realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034*

Etap	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Przyjęcie Strategii do realizacji	X										
Realizacja celów i zadań Strategii		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Monitoring realizacji Strategii			X	X	X	X	X	X	X	X	
Ewaluacja Strategii											X

Źródło: opracowanie własne.

6. Ewaluacja i monitoring

Monitoring realizacji *Strategii* polega na gromadzeniu i analizie danych dotyczących realizacji określonych w założeniach strategicznych celów. Pozwala on na sprawdzenie i ocenę skuteczności realizacji działań strategicznych i ewentualnie ustalenie, jakie należy podjąć środki zaradcze czy nowe działania, by zrealizować postawione cele. Monitorowanie dostarcza także informacji dla przyszłego planowania – pokazuje, w jakim stopniu podjęte w danym okresie działania przybliżyły jednostkę do realizacji postawionej wizji.

Dla każdego z celów operacyjnych *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierchowo na lata 2026-2034* opracowano **zestaw mierników**. Źródłami danych dla tych mierników są ogólnodostępne statystyki Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego czy Powiatowego Urzędu Pracy w Drawsku Pomorskim, a także statystyki zbierane przez określone instytucje – głównie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierchowie. Analiza powinna obejmować mierniki przyporządkowane każdemu z celów operacyjnych.

Sprawozdawczość na potrzeby monitoringu i ewaluacji postanowień *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierchowo na lata 2026-2034* realizowana będzie **w okresach rocznych**. Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring będzie **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierchowie**. Sprawozdanie z realizacji *Strategii* powinno być zrealizowane **do końca marca roku następującego po roku, za który opracowywane jest sprawozdanie**. Sprawozdanie powinno obejmować:

- opis zrealizowanych działań wpisujących się w poszczególne cele *Strategii*;
- analizę wartości mierników, przyporządkowanych do poszczególnych celów *Strategii*;
- wskazanie ewentualnych trudności w realizacji założeń *Strategii*.

W ramach **końcowej ewaluacji** *Strategii* zostanie przygotowany **raport** zawierający dane liczbowe i jakościowe, ukazujące osiągnięcie założonych celów dokumentu. Raport ewaluacyjny będzie także koncentrował się na **ocenie trafności, efektywności, skuteczności, oddziaływania i trwałości efektów** *Strategii*. Podmiotem odpowiedzialnym za ewaluację będzie **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierchowie**. Raport z końcowej ewaluacji

zostanie sporządzony **do końca marca roku następującego po roku kończącym okres obowiązywania *Strategii*.**

Zgromadzone dane i wnioski z przeprowadzonej ewaluacji w postaci raportu przekazane zostaną do władz Gminy Wierzchowo oraz zostaną zakomunikowane mieszkańcom przy wykorzystaniu strony internetowej Gminy.

7. Korelacja z innymi dokumentami strategicznymi

7.1 Dokumenty na poziomie krajowym

Poniżej – informacja na temat elementów krajowych dokumentów strategicznych, odnośnie których występuje zbieżność zapisów *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034*.

Tabela 26. Korelacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034* z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym

Dokument	Obszar korelacji ze <i>Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034</i>
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	• Cel szczegółowy II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony: ○ Obszar: Spójność społeczna: ▪ Cel: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne ▪ Cel: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	• Cel szczegółowy: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy: ○ Kierunek interwencji: Rynek pracy zapewniający wykorzystanie potencjału zasobów ludzkich dla rozwoju Polski • Cel szczegółowy: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne: ○ Kierunek interwencji: Aktywna polityka rodzinna ○ Kierunek interwencji: Poprawa dostępności do usług, w tym społecznych i zdrowotnych ○ Kierunek interwencji: Wsparcie grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem oraz zapewnienie spójności działań na rzecz integracji społecznej
Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030	• Priorytet I. Niezależne życie: ○ Działanie I.2 Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami możliwości pełnego udziału w życiu społecznym, publicznym i politycznym • Priorytet II. Dostępność: ○ Działanie II.1 Dostępna przestrzeń publiczna ○ Działanie II.4 Uczestnictwo w życiu kulturalnym oraz aktywność sportowa • Priorytet IV. Praca: ○ Działanie IV.2 Aktywizacja zawodowa osób

	z niepełnosprawnościami • Priorytet V. Warunki życia i ochrona socjalna: ○ Działanie V.1 System wsparcia finansowego osób z niepełnosprawnościami • Priorytet VI. Zdrowie: ○ Działanie VI.2 Dostęp do usług zdrowotnych oraz zwiększenie efektywności procesu leczenia • Priorytet VII. Budowanie świadomości: ○ Działanie VII.1 Zwiększanie jakości informacji o niepełnosprawności w dyskursie publicznym
Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO – SOLIDARNOŚĆ	• Obszary dotyczące ogółu osób starszych: ○ Obszar I. Kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie ○ Obszar II. Uczestnictwo w życiu społecznym oraz wspieranie wszelkich form aktywności obywatelskiej, społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej i religijnej ○ Obszar IV. Promocja zdrowia, profilaktyka chorób, dostęp do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji ○ Obszar VI. Tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej • Obszary uwzględniające działania wobec niesamodzielnich osób starszych: ○ Obszar I. Zmniejszanie skali zależności od innych poprzez ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność oraz dostosowanie środowiska zamieszkania do możliwości funkcjonalnych niesamodzielnich osób starszych ○ Obszar II. Zapewnienie optymalnego dostępu do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczo-pielęgniarskich, dostosowanych do potrzeb niesamodzielnich osób starszych ○ Obszar III. Sieć usług środowiskowych i instytucjonalnych udzielanych niesamodzielnym osobom starszym ○ Obszar IV. System wsparcia nieformalnych opiekunów niesamodzielnich osób starszych przez instytucje publiczne

Źródło: opracowanie własne.

7.2 Dokumenty na poziomie wojewódzkim i powiatowym

Poniżej – informacja na temat elementów wojewódzkich i powiatowych dokumentów strategicznych, odnośnie których występuje zbieżność zapisów *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034*.

Tabela 27. Korelacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034* z dokumentami strategicznymi na poziomie wojewódzkim i powiatowym

Dokument	Obszar korelacji ze <i>Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034</i>
Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego do roku 2030	• Cel strategiczny I Otwarta społeczność. Świadomi mieszkańcy i zaangażowane społeczności - otwarte i przygotowane na wyzwania przyszłości: ○ Cel kierunkowy I.1 Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny ○ Cel kierunkowy I.2 Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu • Cel strategiczny III. Sprawy samorząd. Skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych: ○ Cel kierunkowy 3.4 Zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych
Strategia Rozwoju Powiatu Drawskiego na lata 2015-2025	• Cel strategiczny Rozwój usług sfery społecznej Powiatu Drawskiego: ○ Cel operacyjny Rozwój życia kulturalnego; ○ Cel operacyjny Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i rozwój usług pomocy społecznej ○ Cel operacyjny Poprawa bezpieczeństwa ○ Cel operacyjny Wzbogacenie oferty edukacyjnej, podniesienie jakości oferty i wzmocnienie atrakcyjności szkół ponadgimnazjalnych obszaru centrum prowadzących kształcenie zawodowe poprzez objęcie placówek zintegrowanym kompleksowym programem rozwojowym
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Drawskiego na lata 2023-2028	• Cel strategiczny 1 Przywrócenie aktywności społecznej i sprawnego funkcjonowania osób dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.: ○ Cel operacyjny 1. Poprawa sytuacji ekonomicznej i socjalnej mieszkańców Powiatu ○ Cel operacyjny 2. Integracja i aktywizacja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wzmocnienie ich potencjału społeczno-zawodowego • Cel strategiczny 2 Reintegracja społeczna i zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia:

	○ Cel operacyjny 1. Umożliwienie osobom pozostającym bez zatrudnienia, w tym długotrwale, powrotu do aktywności zawodowej • Cel strategiczny 3. Kreowanie inkluzywnej polityki społecznej wobec osób o szczególnych potrzebach, w tym osób z niepełnosprawnościami: ○ Cel operacyjny 1. Świadczenie usług opiekuńczych i wspierających dla mieszkańców Powiatu z niepełnosprawnością ○ Cel operacyjny 2. Zaangażowanie osób z niepełnosprawnościami i ze szczególnymi potrzebami w życie społeczne i zawodowe • Cel strategiczny 4. Ograniczanie szkód zdrowotnych i dezintegracji życia rodzinnego, wynikających z sięgania po alkohol i inne substancje psychoaktywne oraz związanych z uzależnieniami natury behawioralnej: ○ Cel operacyjny 1. Rozwój systemu wsparcia osób uzależnionych oraz ich rodziny ○ Cel operacyjny 2. Prowadzenie działań profilaktycznych wśród mieszkańców i uczniów oraz wzrost ich świadomości w zakresie zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu • Cel strategiczny 5. Zapewnienie bezpieczeństwa i wsparcia osobom doświadczającym przemocy oraz prowadzenie antyprzemocowej działalności profilaktycznej: ○ Cel operacyjny 1. Zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej w zakresie problemu przemocy poprzez prowadzenie systematycznej profilaktyki ○ Cel operacyjny 2. Zapewnianie osobom i rodzinom uwikłanym w problem przemocy w rodzinie specjalistycznego wsparcia oraz podejmowanie skutecznych oddziaływań wobec osób ją stosujących • Cel strategiczny 6. Poprawa funkcjonowania rodzin poprzez podnoszenie jakości działań skierowanych na wzmacnianie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, a także wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży: ○ Cel operacyjny 1. Zapewnienie rodzinom z dziećmi bezpieczeństwa socjalnego, a także umożliwienie nabywania bądź rozwijania kompetencji rodzicielskich • Cel strategiczny 7. Integracyjna i aktywizująca polityka senioralna
--	--

Źródło: opracowanie własne.

7.3 Dokumenty na poziomie lokalnym

Poniżej – informacja na temat elementów lokalnych dokumentów strategicznych, odnośnie których występuje zbieżność zapisów *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034*.

Tabela 28. Korelacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034* z dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym

Dokument	Obszar korelacji ze <i>Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034</i>
<i>Strategia Rozwoju Gminy Wierzchowo na lata 2016-2025</i>	• Cel strategiczny A. Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości: ○ Cel operacyjny Uzbrojenie terenów inwestycyjnych ○ Cel operacyjny Zapewnienie systemu ulg podatkowych dla przedsiębiorców ○ Cel operacyjny Zapewnienie pomocy formalno-prawnej przedsiębiorcom już działającym i rozpoczynającym prowadzenie działalności • Cel strategiczny C. Rozwój mieszkalnictwa oraz poprawa infrastruktury społecznej: ○ Cel operacyjny Opracowanie i wdrożenie Gminnego Programu Senioralnego ○ Cel operacyjny Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym zlecanie zadań ○ Cel operacyjny Budowa nowego przedszkola w miejscowości Wierzchowo ○ Cel operacyjny Działania w celu przeprowadzenia remontu świetlicy wiejskiej w Żabinku, remontu oraz rozbudowy świetlicy wiejskiej w Żeńsku oraz remontów tych świetlic, którego tego wymagają

Źródło: opracowanie własne.

8. Spis tabel

Tabela 1. Struktura respondentów ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy Wierzchowo	9
Tabela 2. Liczba ludności w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin w latach 2014-2024 [os.]	11
Tabela 3. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w latach 2014-2024 [‰]	14
Tabela 4. Saldo migracji na 1 000 ludności w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w latach 2014-2024 [‰]	16
Tabela 5. Struktura podmiotów gospodarczych w Gminie Wierzchowo według liczby zatrudnionych w 2019 i 2024 roku	20
Tabela 6. Podmioty gospodarcze w Gminie Wierzchowo według sekcji PKD w 2024 roku	21
Tabela 7. Odsetek mieszkańców korzystających z wodociągu, kanalizacji i gazu w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w latach 2019-2024 [%]	25
Tabela 8. Przedszkola w Gminie Wierzchowo w 2024 roku	27
Tabela 9. Liczba dzieci w przedszkolach w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin w latach 2019-2024 [os.]	27
Tabela 10. Szkoły podstawowe w Gminie Wierzchowo w 2024 roku	28
Tabela 11. Liczba uczniów w szkolnictwie podstawowym w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w latach 2019-2024 [os.]	29
Tabela 12. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty z j. polskiego, matematyki i j. angielskiego w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu i województwa w latach 2022-2024 [%]	29
Tabela 13. Ludność na 1 przychodnię i 1 aptekę/punkt apteczny w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w 2024 roku [os.]	30
Tabela 14. Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowania przygotowawczych według typu w powiecie drawskim w latach 2019-2024 [szt.]	36
Tabela 15. Liczba zdarzeń drogowych oraz zmarłych i rannych w ich wyniku w Gminie Wierzchowo w latach 2019-2024	38

Tabela 16. Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Wierzchowo	42
Tabela 17. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej w Gminie Wierzchowo według powodów w latach 2019-2024 [szt.].....	53
Tabela 18. Dane na temat przyznanej pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie, wynikającej z zadań własnych gminy w latach 2019-2024	62
Tabela 19. Dane na temat pomocy udzielanej przez pracowników Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie w latach 2019-2024	63
Tabela 20. Dane na temat asystentów rodziny, działających w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wierzchowie w latach 2019-2024	64
Tabela 21. Dane na temat zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie w latach 2019-2024.....	65
Tabela 22. Wydatki w zakresie pomocy społecznej samorządu Gminy Wierzchowo w latach 2019-2024 [tys. zł].....	67
Tabela 23. Analiza SWOT	71
Tabela 24. Realizacja <i>Strategii</i> – cele strategiczne, operacyjne, działania, zaangażowane podmioty, wskaźniki i przewidywane źródła finansowania.....	80
Tabela 25. Harmonogram realizacji <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034</i>	91
Tabela 26. Korelacja <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034</i> z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym	94
Tabela 27. Korelacja <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034</i> z dokumentami strategicznymi na poziomie wojewódzkim i powiatowym	96
Tabela 28. Korelacja <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026-2034</i> z dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym.....	98

9. Spis wykresów

Wykres 1. Zmiana liczby ludności w latach 2014-2024 w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju [%]	11
Wykres 2. Struktura ludności Gminy Wierzchowo w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w 2014 i 2024 roku [%]	12
Wykres 3. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej ludności Gminy Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w 2024 roku [%]	13
Wykres 4. Urodzenia żywe i zgony w Gminie Wierzchowo w latach 2014-2024 [os.]	13
Wykres 5. Zameldowania i wymeldowania w Gminie Wierzchowo w latach 2014-2024 [os.]	15
Wykres 6. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Wierzchowo w latach 2019-2024 [os.]	17
Wykres 7. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w 2024 roku [%]	18
Wykres 8. Odpowiedzi na pytanie „Jakie są według Pana/Pani główne powody bezrobocia w gminie Wierzchowo?” wśród respondentów ankiety.....	19
Wykres 9. Zmiana liczby podmiotów gospodarczych w latach 2019-2024 w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju [%]	20
Wykres 10. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 000 ludności w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w 2024 roku [szt.]	21
Wykres 11. Liczba mieszkań [szt.] i powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²] w Gminie Wierzchowo w latach 2019-2024	23
Wykres 12. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²] i przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie [os.] w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w 2024 roku	24
Wykres 13. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w 2024 roku [%]	28
Wykres 14. Liczba mieszkańców na 1 łóżko w szpitalach ogólnych w powiecie drawskim na tle powiatów z grupy porównawczej, województwa i kraju w 2023 roku [os.]	31

Wykres 15. Liczba imprez [szt.] i uczestników imprez [os.] organizowanych przez gminne jednostki kultury w Gminie Wierzchowo w latach 2019-2024.....	32
Wykres 16. Uczestnicy imprez na 1 000 ludności w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w 2024 roku [os.].....	33
Wykres 17. Liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz [szt.] i czytelników bibliotek w ciągu roku [os.] w Gminie Wierzchowo w latach 2019-2024.....	33
Wykres 18. Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych [szt.] oraz wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję [%] w powiecie drawskim w latach 2019-2024	34
Wykres 19. Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców w powiecie drawskim na tle powiatów z grupy porównawczej, województwa i kraju w 2024 roku [szt.]	37
Wykres 20. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w powiecie drawskim na tle powiatów z grupy porównawczej, województwa i kraju w 2024 roku [%]	37
Wykres 21. Odpowiedzi na pytanie „Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie w gminie Wierzchowo?” wśród respondentów ankiety	39
Wykres 22. Odpowiedzi na pytanie „Jakie są przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa w gminie Wierzchowo?” wśród respondentów ankiety wykazujących brak poczucia bezpieczeństwa w gminie	39
Wykres 23. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 ludności w Gminie Wierzchowo na tle porównywanych gmin, powiatu, województwa i kraju w 2024 roku [szt.]	48
Wykres 24. Odpowiedzi na pytanie „Jakie w Pana/Pani ocenie są aktualne warunki życia mieszkańców gminy Wierzchowo?” wśród respondentów ankiety.....	51
Wykres 25. Liczba rodzin [szt.] oraz osób w rodzinach [os.] korzystających z pomocy społecznej w Gminie Wierzchowo w latach 2019-2024	52
Wykres 26. Odpowiedzi na pytanie „Jakie problemy społeczne uważa Pan/Pani za najważniejsze w gminie Wierzchowo?” wśród respondentów ankiety.....	54
Wykres 27. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej w Gminie Wierzchowo z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2019-2024 [szt.]	55

Wykres 28. Odpowiedzi na pytanie „Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala problemu alkoholizmu w gminie Wierzchowo” wśród respondentów ankiety	56
Wykres 29. Odpowiedzi na pytanie „Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala problemu innych uzależnień (np. narkotyki) w gminie Wierzchowo” wśród respondentów ankiety.....	56
Wykres 30. Odpowiedzi na pytanie „Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala problemu przemocy domowej w gminie Wierzchowo?” wśród respondentów ankiety	57
Wykres 31. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej w Gminie Wierzchowo z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2019-2024 [szt.].....	58
Wykres 32. Struktura osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej według wieku w Gminie Wierzchowo w 2019 i 2024 roku [%]	59
Wykres 33. Odpowiedzi na pytanie „Z jakimi według Pana/Pani barierami spotykają się najczęściej osoby z niepełnosprawnością i długotrwale chore w gminie Wierzchowo?” wśród respondentów ankiety	59
Wykres 34. Odpowiedzi na pytanie „Z jakimi według Pana/Pani barierami spotykają się najczęściej osoby starsze w gminie Wierzchowo?” wśród respondentów ankiety	60
Wykres 35. Odpowiedzi na pytanie „Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży są najczęstsze w gminie Wierzchowo?” wśród respondentów ankiety	61
Wykres 36. Odpowiedzi na pytanie „Co Pana/Pani zdaniem należy zrobić by przeciwdziałać negatywnym zjawiskom w gminie Wierzchowo?” wśród respondentów ankiety.....	68

10. Spis rysunków

Rysunek 1. Elementy składowe strategii	75
Rysunek 2. Cele strategiczne	77
Rysunek 3. Cele operacyjne	79

Uzasadnienie

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie z którym: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”

Zgodnie z art. 16b, ust. 2 strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

- 1)diagnozę sytuacji społecznej;
- 2)prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3)określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchowo na lata 2026–2034 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom Gminy Wierzchowo odpowiednich warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

W świetle powyższego przyjęcie Uchwały jest w pełni uzasadnione.

Sporządziła:

Joanna Zyguła